İlke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

* Solda Birlik Sorunu ve TİP
* Askeri Yumuşama Zamanın Gereğidir
* Sınıf Mücadelesinin Yakın Perspektifleri
* TSİP ve Devrimci Demokratların Ortak Açıklaması
* Siyasal İşbirliği Sorunu ve Doğru Yaklaşım
* DİSK Ne Yapmalı, Neyi Yapmamalı
* TSİP'in Radyo ve TV Konuşmaları

Cilt/12 Ekim-Kasım-Aralık Sayı/70-71-72

ilke

SAYI: 70-71-72
EKIM-KASIM-ARALIK/1979

AYLIK / İNCELEME / YORUM / BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: *Öner Ciravoğlu* / Yazıişleri Müdürü: *Yusuf Hasançebi* / Yazışma ve Havale Adresi: P. K. 71 İstanbul / Yönetim ve Dağıtım Adresi: Cağaloğlu, Başmusahip Sokak Tan Apt. No: 10/11, İstanbul / Abone Koşulları: Yıllık 300, altı aylık 150 lira, dış ülkeler için ikika tıdır / Baskı: Doğan Basımevi / Dizgi: Evren Matbaası / İlan: Tam sayfa 500 lira, diğer ilanlar santimi 50 lira /
Basıldığı Tarih: 8 Aralık 1979

12 Ağustos 1979'dan - 12 Kasım 1979'a

13 AĞUSTOS 1979

- Zonguldak Maden Havzası Maden Ocaklarında meydana gelen grizu patlaması sonucu 6 maden işçisi öldü.
- Demokrat Parti devrinin polis şeflerinden Zeki Şahin öldürüldü.
- Yurdun çeşitli yerlerinde 5 kişi öldürüldü.
- ODTÜ'de Öğretim üyelerinin katıldığı «İstiklâl Marşı ve Cumhuriyet'e Saygı» yürüyüşü yapıldı.
- İran'da yeni basın yasasını protesto eden solcularla Humeyni yanlıları arasındaki çatışmada çok sayıda kişi yaralandı.

14 AĞUSTOS 1979

- Mersin gümrüğünde devletin çelik mührünü kullanan bir gümrük komisyoncusu suçüstü yakalandı.
- Bossa fabrikasında, sendikal mücadele veren işçilerden bir kısmının işten atılmasıyla gelişen ve toplu direnişe kadar varan olaylardan sonra büyük çapta işçi kıyımına başlandı.
- FKÖ Siyasal Daire Başkanı Faruk Kaddumi, Temsilcilik anlaşmasını imzalamak üzere Türkiye'ye geldi.
- İsrail'de 1 milyon işçi, fiyat artışlarını protesto amacıyla iki saatlik greve gittiler.
- Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Brejnev'e gönderdiği mesajda Araplarla dost ülkeleri Bağdat Zirvesi kararlarını desteklemeye çağırdı.

15 AĞUSTOS 1979

- FKÖ'nün Türkiye temsilciliği için protokol imzalandı.
- İstanbul'da bir depoya yapılan baskında piyasada bulunmayan 140 milyon liralık stok ilaç ele geçirildi.
- Ankara'da iki sıkıyönetim mahkemesi daha kuruldu.
- Fas ve Polisario örgütü arasındaki yoğun çarpışmalarda 500 kişi öldü.

16 AĞUSTOS 1979

- Milli Güvenlik Kurulu, Sıkıyönetimin 2 ay daha uzatılmasını hükümete tavsiyeye karar verdi.
- İstanbul'da Tekfen Fabrikası ile 3 ana deposuna yapılan baskında 216 bin 400 adet stok ampul ele geçirildi.
- Urfa'da Genel-İş Sendikasına üye belediye işçileri direnişe geçti.

17 AĞUSTOS 1979

- Başbakan Yardımcısı Sükan, Demirel ailesine 1975-77 yılları arasında 1 milyar 107,4 milyon liralık banka kredisi kullandırıldığını açıkladı.
- Denizli'de TÖB-DER'li bir öğretmen, bir öğrenci ve bir şoför öldürüldü.

19 AĞUSTOS 1979

- Güney Rodezya'da ırkçı yönetime karşı Zimbabwe halkının bağımsızlığı için savaşan ZAPU, Türkiye'ye temsilci atadı.
- Bakanlar Kurulu, DYF-İŞ'in Devlet Demir Yollarında aldığı grev kararını bir ay süreyle erteledi.
- İran'da devrim muhafızları Paveh kentini ele geçirerek 11 Kürdü kurşuna dizdi.

20 AĞUSTOS 1979

- İstanbul'da bir assubay ile bir polis memuru öldürüldü.
- Bahçelievler katliamı sanığı 8 faşist idam istemiyle yargılanmaya başladı.
- Hindistan'da parlamentonun güvenini yitiren Charan Singh hükümeti istifa etti.

21 AĞUSTOS 1979

- TBMM Birleşik toplantısında sıkıyönetimin iki ay daha uzatılması kabul edildi.
- Bakanlar Kurulu, Petrol-İş'in Shell ve Mobil işyerlerinde aldığı grev kararını 30 gün süreyle erteledi.
- İran'da hükümet kuvvetlerine karşı koydukları gerekçesiyle 21 kişi idam edildi.

22 AĞUSTOS 1979

- Merkez Bankası Kayseri şubesi silahlı 4 kişi tarafından soyularak 13 milyon lira çalındı.
- İran'da Kürtler, Miyandoab kentini top ateşine tuttu.

23 AĞUSTOS 1979

- Samsun'un Bafra ilçesinde TÖB-DER üyesi Milli Eğitim Müdür yardımcısı öldürüldü.
- Diyarbakır'da 22 gündür tutuklu bulunan DİSK Genel Sekreteri Işıklar tahliye edildi.
- Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı TÜS-DER'i kapattı.
- Merkez Bankası tarafından bankalara açılan krediler daraltıldı.

- Film ve senaryoların denetimini düzenleyen yeni tüzük yürürlüğe girdi.
- TSİP Genel Başkanı Kaçmaz, bayram mesajında «Halkın kardeşlik ve barış içinde kutlayacakları gerçek bayramların mücadelesini verelim» dedi.

26 AĞUSTOS 1979

- Bir süre önce tutuklu bulunduğu Sağmalcılar cezaevinden kaçan faşist Ferhat Tüysüz Adana'da yakalandı. Tüysüz Adana'da MHP ve ÜGD ile sıkı ilişki kurduğunu, çeşitli öldürme, yaralama, bombalama olaylarını yürüttüğünü itiraf etti.
- Yurdun çeşitli yerlerinde 15 kişi öldürüldü.
- ABD yetkilileri, ülkeye sığınan Bolşoy balesi dansörlerinden Alexander Godouncv'un eşi Ludmilla Vlaşova'nın bulunduğu Sovyet yolcu uçağının New York'tan kalkışını engellerken, Sovyetler Birliği olayı protesto etti.
- İran ordusu, özerklik isteyen Kürtlerin elindeki Sakez kentini ele geçirdi.

27 AĞUSTOS 1979

- Samsun'da ilericilerin devam ettiği bir kahveye açılan yaylım ateşi sonucu 3 kişi öldü.
- Kayseri Yeşilhisar ilçesi CHP Gençlik Kolları Yönetim Kurulu üyesi bir genç faşistlerin saldırısı sonucunda öldü.
- Yüksek Seiçm Kurulu, CHP'nin 14 Ekim'de Ankara'da da seçim yapılması için başvurusunu reddetti.
- Ayakkabı üreticileri işyerlerini kapatarak İstanbul'da ayakkabı üretimini tümüyle durdurdular.
- Otomobil lastiği fiyatlarına yüzde 90, kağıt fiyatlarına yüzde 50 oranında zam yapıldı.
- İran'da Kürtler, hükümet kuvvetlerinin Mahabad kentine karşı giriştiği saldırıyı püskürttü.

28 AĞUSTOS 1979

- Coca-Cola fabrikasında 850 işçi direnişe geçti.
- Ülker fabrikasının pasif direnişteki 1200 işçisi, işverenin lokavt ilan etmesi üzerine Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurarak yasal saptamanın yapılmasını istediler.
- Kuzey İrlanda'da 18 İngiliz askeri İRA tarafından öldürüldü.
- Amerikan Ticaret Bakanlığı, yabancı ülkelerdeki doğrudan Amerikan yatırımlarının yüzde 12 oranında arttığını açıkladı.

29 AĞUSTOS 1979

- DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası 9. Bölge temsilciliği ile bağımsız Devrimci Maden-İş Sendikasına kayıtlı işiçler toplu sözleşme yapacak sendikanın saptanamaması nedeniyle Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarındaki işyerlerinde direniş ve eylem yaparak üretimi durdurdular. 56 işçi gözaltına alındı.
- Mardin Bağımsız Milletvekili Nurettin Yılmaz ile Diyarbakır CHP milletvekili İskan Azizoğlu, İran kürtlerine uygulanan soykırıma Türk hükümetinin yardımcı olmamasını istediler.
- Humeyni, kanun dışı ilan edilen İran Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) liderlerinin «vatan haini olduklarını ve mutlak surette cezalandırılacaklarını» söyledi.
- Japonya Başbakanı Ohira, Meclisi feshederek erken seçimlere gideceğini açıkladı.

30 AĞUSTOS 1979

- Cumhurbaşkanı Korutürk, «Artık bu topraklar üzerinde kurtarılmış bölgelere, dil, ırk, sınıf, mezhep ayrımına dayandırılmak istenilen faaliyetlere yer yoktur» dedi.
- İGD İzmir Şubesi, yayınladığı iki bildiri nedeniyle, «amacı dışında faaliyet gösterdiği ve siyasal partiler aleyhine propaganda yaptığı» gerekçesiyle, İzmir Toplu Basın Mahkemesi tarafından kapatıldı.
- Ordu Belediyesinde Genel-İş üyesi işçilerin başlattıkları direniş mahkeme kararıyla durduruldu. 144 işçinin iş akitleri feshedildi. Kentte temizlik işçisi olarak mahkumlar çalıştırılıyor.
- İran İçişleri Bakanı Sabaghani, bir Kürt heyeti ile yapılan görüşmeler sonunda anlaşmaya varıldığını açıklarken, Kürt liderleri bu açıklamanın görüşmeleri çarpıtmak amacına yönelik olduğunu söylediler.
- Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin, «ABD ile karşılıklı anlayış geleneği çok kolay yitirilebilir» dedi.

31 AĞUSTOS 1979

- Amasya'nın Suluova ilçesi yakınlarında Büyük Çeltek Kömür İşletmesine ait ocaklarda, 16 işçi sel sonucu mahsur kalarak öldü.
- TEP Genel Sekreteri Ormanlar, İstanbul Bağımsız Senatör Adayı Niyazi Ağırnaslı ile Tokat Bağımsız Senatör Adayı Sevim Belli'yi destekleyeceklerini açıkladı.
- ABD Başkanı Carter, İsrail Haberalma Örgütünün (MOSSAD), ABD'deki faaliyetlerinin «normal olduğunu ve yasal sınırları aşmadığını» açıkladı.

1 EYLÜL 1979

- 1 Eylül Dünya Barış Günü kutlandı.
- Tarsus'ta bir şoför, İstanbul'da iki polis öldürüldü.
- ÇİMSA Çimento Fabrikasında yetkiyi DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası aldı.
- Halkevleri Genel Başkanı Yıldız, «Güvenlik görevlileri şubelerimize üyelerimizden daha sık girip çıkıyor» dedi.
- İran Başbakanı Bazergan, Ayetullah Humeyni kendisini görevden almadığı takdirde, kendisinin istifa edeceğini bildirdi.
- Hindistan'da Hindu-Müslüman çatışmasında 15 kişi öldü.

2 EYLÜL 1979

- Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme ve milletvekili ara seçimine katılacak parti adaylarını ve listede alacakları sırayı belirleyen önseçimler dün yapıldı.
- Adana, Kars ve İskenderun'da 5 kişi öldürüldü.
- İran İçişleri Bakanı Haşim Sabaghian, Türkiye'nin, İran'da hükümete karşı başkaldıran Kürtlere yardımda bulunmayacağı konusunda teminat verdiğini söyledi.
- Tarsus'ta sol görüşlü kişilerin devam ettiği bir kahvehaneye açılan ateş sonucu Adana İTİA öğrencisi Veli Durmuş öldü, iki kişi yaralandı

3 EYLÜL 1979

- Ordu'nun Kumru ilçesi Kaymakamı Nedim Öztürk, evine açılan yaylım ateşi sonucunda ağır yaralandı.
- TÖB-DER'in 9. kuruluş yılı kutlandı. Merkez Yönetim Kurulu açıklamasında, «Bu mücadele yılında grev ve toplu sözleşme haklarının alınması için yoğun çaba gösterileceği» belirtildi.
- MESS üyesi sanayicilerin, işkolunda yapılacak toplu sözleşme nedeniyle kârlarını açıklamadıkları belirlendi.
- Yüksek Seçim Kurulu, Karayolları Genel Müdürlüğünün hazırladığı «1979 Türkiye Karayolları Haritası»nın dağıtımını, «seçmenin oyuna etki yapacağı» gerekçesiyle, yasakladı.
- Bağlantısız Ülkeler 6. Doruk Konferansı, Küba'nın başkenti Havana'da başladı.
- İran Hava Kuvvetlerine bağlı jetler, Mahabad kentini bombaladılar.

4 EYLÜL 1979

- Tarsus'ta saldırılar devam ederken, 2 kişi daha öldürüldü.
- TSİP Bayramiç ilçe binası faşistlerin saldırısına uğradı.
- CHP Küçük Kurultayına sunulacak Genel Yönetim Kurulu raporunda, sol partiler CHP oylarını bölmekle suçlandı.
- Türk-İş Genel Başkanı Denizcier, «Türkiye'de bugün en önemli sorun zedelenen devlet otoritesini yeniden güçlendirmektir» dedi.
- Devlet memurları yan ödeme katsayısının 6 olarak belirlenmesi, TMMOB, TÜM-DER ve DENET-FE tarafından eleştirildi.
- Büyük Çeltek Kömür Ocağında mahsur kalan 16 işçiye halâ ulaşılamadı.
- İKD, Danıştay'a başvurarak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının kapatma kararının iptalini istedi.
- 16. Antalya Sanat Şenliği Altın Portakal Film Yarışması, üç filmin Denetleme Kurullarınca alıkonulması nedeniyle ertelendi.

5 EYLÜL 1979

- CHP Küçük Kurultayı çalışmalarına başladı.
- Ecevit; «Seçimler iktidarı değiştirmez» dedi.
- CHP, Kahramanmaraş olayları duruşmasına müdahil olarak katılma isteminde bulundu.
- Ortaokul ve liselerde yeni öğretim yılının başlaması, 17 ekime ertelendi.
- Kayseri'deki iki medrese için MHP'den görüş soran Vakıflar Bölge Müdürü açığa alındı.
- İran ordusu Sardast kentini ele geçirdi
- Altın fiyatları rekor düzeye çıkarak 325 dolara fırladı.
- Türk-İş'e bağlı Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu, Kömür Satış ve Tevzi işyerlerinde 15 gün önce aldığı grev kararını uygulamaya başladı.

6 EYLÜL 1979

- Türk-İş Genel Sekreteri Şide, «CHP ve AP'nin yanyana gelmesini, demokrasi açısından önemli görüyoruz» dedi.
- Bakanlar Kurulu, Kömür Satış ve Tevzi işyerlerindeki grevi «Milli Güvenlik» gerekçesiyle 30 gün erteledi.
- Konya Seydişehir Aluminyum Tesislerinde bir askeri jet uçağının parçalara ayrılması sırasında meydana gelen patlamada iki işçi öldü, üç işçi yaralandı.

- Havana'daki Bağlantısızlar Doruğunda ABD, Çin ve Mısır şiddetle eleştiriliyor.
- Küba'da Sovyet askerleri bulunduğu yolundaki iddialar üzerine ABD Ulusal Güvenlik Konseyi toplantıya çağrıldı.

7 EYLÜL 1979

- Aluminyum ürünlerine yüzde 136 zam geldi.
- Ecevit: «Türk ekonomisi ancak bir ulusal üretim seferberliği ile esenliğe çıkabilir.»
- İran'da memurların hükümeti eleştirmesi yasaklandı.
- Japonya Başbakanı Ohira parlamentoyu feshettiğini açıkladı.
- ABD'de Senatör Byrd, SALT-2 Anlaşmasının onaylanması. görüşmelerinin ertelenmesini istedi.

8 EYLÜL 1979

- Manisa'da faşistler solcu 4 fırın işçisini öldürdü.
- Kayseri'nin Yahyalı ilçesinde faşistler aralarında CHP ilçe binası, TÖB-DER, MTA, Yeraltı Maden-İş sendikası olmak üzere çok sayıda işyerine saldırarak tahrip ettiler, 6 kişi yaralandı.
- Demirel, «5 milletvekilliğini kazanırsak bu hükümet yoktur» dedi.
- Havana'daki Bağlantısızlar Doruğunda konuşan Kipriyanu, Türk askerlerinin Kıbrıs'tan çekilmesi halinde Kıbrıs Türk ve Rum toplumlarının kendi sorunlarını, kendi aralarında çözebileceğini söyledi.
- İsrail jetlerinin desteğindeki sağcı Hıristiyanlar, Güney Lübnan'daki Filistin mevzilerine saldırdılar.
- Carter, Küba'daki Sovyet askerlerinin ABD'ye karşı askeri bir tehdit oluşturmadığını, asıl sorunun Sovyetler Birliğinin Batı yarımkürede başka bir ülkede askeri birlik bulundurması olduğunu söyledi.

9 EYLÜL 1979

- Yarımca limanında yakalanan Zehra Güveli ile Yunan bandıralı Nicos gemilerinde ortaya çıkarılan kaçak demirlerin Yahya Demirel'in iş ortağı Şelefyan ile Atilla Özçelik tarafından Türkiye'ye gönderildiği saptandı.
- Adana'da solcu bir öğrenci öldürüldü.
- Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, Nâzım Hikmet'in «İnsan Manzaraları» oyununu da yasakladı.
- Pakistan'da bu ay içinde yapılacak olan yerel seçimlerde, adayların hangi partiden olduklarını açıklamaları yasaklandı.
- Bağlantısızlar Doruk Toplantısının sonunda, «Kıbrıs'ta eşitlik temeline dayanan görüşmelerin başlatılmasını» öngören karar tasarısı onaylandı.

10 EYLÜL 1979

- TİP'in kurucularından avukat Ceyhun Can Adana'da silahlı saldırı sonucu öldürüldü.
- Bayındırlık Bakanı Elçi; «141 ve 142'nci maddeler ilkelliğin simgesidir» dedi.
- İmar ve İskan Bakanı Karaaslan, 16 işçinin sel sonucu mahsur kalarak öldüğü Büyük Çeltek Kömür Ocağı sahibi olan MHP Suluova İlçe Başkanının gereken önlemleri almadığını belirtti.
- Çalışma Bakanı Ersoy: «Grev sürerken işyerini kapatmak yasadışı lokavttır.»
- İran'ın dini liderlerinden Ayetullah Talegani yatağında ölü bulundu.

11 EYLÜL 1979

- Çukurova Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Tıp Fakültesi Nöroloji Kürsüsü Başkanı Prof. Dr. Fikret Ünsal öldürüldü.
- Sovyetler Birliği resmi yayın organı Pravda, Küba'daki Sovyet Birliğinin 1962 yılından beri değiştirilmediğini açıkladı.

12 EYLÜL 1979

- Çukurova Üniversitesi Rektör Yardımcısı Ünsal'ı öldürenin faşist Aydın Telli olduğu açıklandı.
- MESS Başkanı Özal, 170 işyerinde çalışan yaklaşık 50 bin işçiyi kapsayan toplu-iş sözleşmesi görüşmelerinde, sendikalardan, «makul ölçüler içinde hak istemi» beklediklerini ve bunun çalışma başarısının koşulu olduğunu söyledi.
- Angola Devlet Başkanı Agostinho Neto öldü.

13 EYLÜL 1979

- «Ülkücü İntikam Komandoları» örgütünün başkanı faşist komando Cengiz Ayhan yakalandı.
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca çeltik, mısır, soya, mercimek ve nohutun taban fiyatları artırıldı.

14 EYLÜL 1979

- Demirel, «Biz bu seçimlerle hükümete geleceğiz demedik ki» dedi.
- AP'li Esat Kıratlıoğlu: «Rejime yönelik tehlike Anayasa değişikliği ile önlenebilir.»
- Soma maden ocağında 6 işçi, grizu sızmasından öldü.
- FKÖ lideri Arafat, resmi çağrılı olarak İspanya'ya gitti.
- Nikaragua'nın devrik diktatörü Somoza, ABD Başkanı Carter'ı «iki yüzlülükle» suçladı.

15 EYLÜL 1979

- Çeşitli öldürme, yaralama ve soygun olaylarından sanık olarak yakalanan faşist komando Cengiz Ayhan, Mersin'de bir başkomiserin evinde kaldığını açıkladı.
- TSİP Başkanlık Kurulu üyesi Çağatay Anadol, Anayasa'nın geriye doğru değiştirilmesi için, AP ile CHP'nin işbirliği yaptığını belirtti.
- TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu, iktidarın örgüte yaklaşımının MC dönemlerinden çok farklı olmadığını belirterek, Milli Eğitim Bakanının tarafsız görünme çabası içinde TÖB-DER üyesi öğretmenleri sürdüğünü söyledi.
- El Salvador'da gösteri yapan solculara polis ateş açtı; 2 ölü, 27 yaralı var.
- Londra Konferansında, Yurtsever Cephe, Zimbabwe-Rodezya'da beyazların tümüyle iktidar dışında bırakılmasını istedi.

16 EYLÜL 1979

- Kars'ta bazı sol fraksiyonların «seçimi boykot» çağrısını eleştiren TSİP İl Başkanı, işçi sınıfının siyasi mücadelesini burjuvazinin karşısına çıkarmada seçimlerin büyük önem taşıdığını söyledi.

- CHP Tokat Senatörü Zihni Betil öldü.
- Ecevit, halktan «yetki ve destek» istedi.
- Maden Mühendisleri Odası, 6 işçinin zehirlenerek öldüğü Soma Maden İşletmesinde işçilerin soluk alması için gerekli makinaların 20 yıldır yenilenmediğini söyledi.
- El Salvador'da ordu alarma geçirildi.
- Sovyetler Birliği ve Etyopya teknik ve ekonomik işbirliği anlaşması imzaladılar.

17 EYLÜL 1979

- Kars ve İstanbul'da iki kişi öldürüldü.
- TMMOB'ye bağlı 14 oda, «yan ödeme kararnamesi»nin teknik elemanlara bir yarar sağlamaması gerekçesiyle «bir günlük işi bırakma» eylemi kararı aldı.
- Yüksek Seçim Kurulu kesin aday listelerini açıkladı.
- PTT yurtdışı hizmetlerine yüzde 125 oranında zam yaptı.
- TSİP Genel Sekreteri Yusufoğlu, sermaye çevrelerinin 14 Ekim seçimlerinden sonra bir «partiler üstü hükümet» oluşturma amacında olduklarını, böyle bir hükümet değişikliğinin Anayasa'nın değiştirilmesine yolaçacağını söyledi.
- Afganistan Devlet Başkanı Taraki sağlık nedenleri ile görevden çekildi. Taraki'nin yerine Başbakan Hafızullah Amin getirildi.

18 EYLÜL 1979

- TÜM-DER İstanbul Şubesi üyesi memurlar, yan ödeme artışının düşüklüğünü protesto direnişi yaptılar.
- İKV Yüksek Koordinasyon Kurulu, Türkiye'nin AET'ye tam üye olmasını istedi.
- TÖB-DER'in öğretmenler üzerindeki baskı ve cinayetleri protesto için Ordu, Eskişehir ve Bitlis'te miting ve yürüyüşler yapacağı açıklandı.
- Gümrük ve Tekel Bakanı Mataracı, yan ödeme kararnamesini imzalamadan Avrupa'ya gitti.
- Altın fiyatları hızla yükselerek 374 dolara ulaştı.

19 EYLÜL 1979

- Adana Yapı Meslek Lisesi lojmanlarına silahlı kişilerin yaptığı baskında 6 öğretmen öldürüldü.
- TMMOB'nin «Bir günlük işi bırakma» kararı yurt çapında uygulandı.
- Türk-ABD Savunma İşbirliği Anlaşması görüşmeleri Ankara'da başladı.
- BM 34. Dönem Genel Kurulu çalışmalarına başladı.
- IMF, azgelişmiş ülkelerin yabancı yatırımları özendirmeleri gerektiğini öne sürdü.

20 EYLÜL 1979

- Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Faruk Sükan hükümetten istifa etti.
- CHP Konya Milletvekili Durmuş Ali Çalık öldü.
- Türkiye'nin, Kıbrıs sorununun BM Özel Siyasi Komitede ele alınması önerisi reddedildi.

21 EYLÜL 1979

- «Yan ödeme kararnamesi» Cumhurbaşkanı Korutürk tarafından onaylandı.
- Malatya, Muğla ve İstanbul'da üç kişi öldürüldü.
- Orta Afrika'da İmparator Bokassa,

kansız bir darbeyle devrildi. Ülkede yeniden cumhuriyet ilan edildi.
- Neto'nun ölümüyle boşalan Angola Devlet Başkanlığına Dos Santos getirildi.
- ABD, Federal Almanya'dan askeri bütçesini arttırmasını istedi.

23 EYLÜL 1979

- Türkeş'in komandolara görev verdiği belgeleriyle açıklandı.
- Orta Afrika'nın devrik imparatoru Bokassa'ya hiç bir ülke sığınma hakkı tanımıyor.
- Ecevit seçimlerden sonra daha da etkin bir hükümet kuracaklarını ileri sürdü.
- CHP genel sekreter yardımcısı Birgit: «Sol oylar ağırlık olarak CHP'de kalacak.»

24 EYLÜL 1979

- Başsavcı Kazım Akdoğan MHP hakkında soruşturma açmayı geciktiriyor.
- Faşist komando Cengiz Ayhan Türkiye'yi kurtaracak tek liderin Türkeş olacağını ileri sürdü.
- Çin IMF'ye üyelik için başvurdu.
- Yüksek Seçim Kurulu TRT'de yapılacak seçim konuşmalarına sansür uygulama kararı aldı.

25 EYLÜL 1979

- MHP'nin Almanya'da 62 örgütü olduğu belirlendi.
- İktisadi Araştırma Vakfı Başkanı Orhan Dikmen bir «ara rejim» formülünün kaçınılmaz hale geldiğini söyledi.
- TÖB-DER'in üç ayrı ilde yapacağı «sendikal haklar» miting ve yürüyüşleri yerel yöneticiler tarafından yasaklandı.
- Demirel'in kardeşlerinin yurt dışına yaklaşık olarak 161 milyon lira kaçırdıkları saptandı.

26 EYLÜL 1979

- TÖB-DER genel başkanı Gültekin Gazioğlu «MHP'nin anayasa tanımazlığı belgelendikten sonra işi ağırdan almak cumhuriyetimiz adına tüyler ürperticidir.»
- Demirel madenlerin devlet eliyle işletilmesine karşı çıktı.
- Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul MHP'li komandolar tarafından öldürüldü. Polisler protesto için göreve çıkmadılar.
- Cevat Yurdakul'u MHP milletvekillerinin son bir aydır sürekli hedef olarak gösterdikleri ve öldürülmesi için işaret verdikleri saptandı.
- Kamu işçilerinin yönetime katılmasına Sanayi ve Teknoloji bakanı Orhan Alp karşı çıktı.
- Barolar Birliği başkanı Erem ve Altındağ belediye başkanı TRT'de oynatılan «Fadik kız» filmine karşı çıktılar. Erem filmi, avukatlık mesleğini rencide eder nitelikte bulduğunu söyledi.

29 EYLÜL 1979

- TÖB-DER'in Bursa mitingine saldıran güvenlik kuvvetleri bir öğretmeni öldürdü. TÖB-DER genel başkanı Gazioğlu ile 302 öğretmen gözaltına alındı.
- Cevat Yurdakul'un öldürülmesi olayı Adana'da yaygın gösterilerle protesto edildi. Adana sıkıyönetim komutanı «faşist» olarak nitelendirildi.
- Korutürk, bugüne kadar sürekli önlemlerin alınmadığını belirterek hükümeti uyardı ve suçladı.

1 EKİM 1979

- Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un cenazesinde olaylar çıktı.
- Tankların ve silahlı koruyucuların eşliğinde Kars'a seçim konuşmasına giden Demirel kent halkına korkulu dakikalar yaşattı.

2 EKİM 1979

- Kars AP Senato adayı Salim Dursunoğlu öldürüldü.
- Tito, gelişmekte olan ülkelere en olumlu koşullarda yardımlar sağlanmasını istedi.
- Altın fiyatları bir günde 100 lira artarak en yüksek düzeye ulaştı.
- TÖB-DER üyesi öğretmenler bir günlük «yas» çağrısına uyarak derslere girmediler.

3 EKİM 1979

- DİSK seçimlerde CHP'nin destekleneceğini açıkladı.
- TÖB-DER'in bir günlük «yas» eylemine 200 bin öğretmenin katıldığı açıklandı.
- TSİP'in seçim konuşmalarından biri Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edildi.

5 EKİM 1979

- İçişleri bakanı Hasan Fehmi Güneş istifa etti.
- FKÖ lideri Yasser Arafat, örgütün Ankara bürosunun açılışında bulunmak üzere Türkiye'ye geldi.
- Türkeş Erzurum'da yaptığı konuşmasında ülkücü katillerin affedileceğini söyledi.
- Ecevit: «Filistin halkının devletini kurmasını sonuna kadar destekliyeceğiz.» dedi.
- TSİP genel başkanı Kaçmaz Arafat'a bir mesaj gönderdi.

6 EKİM 1979

- Yunanistan'ın Sovyet gemilerine limanlarında onarım izni vermesi, Türkiye'de ve NATO ülkelerinde öfke ve panik yarattı.
- Ecevit «kahrolsun faşizm» sloganının faşizm geldikten sonra bağırılmasını istedi.
- TSİP, Devrimci-Demokratlar ve Birlik Dayanışma gurubunca ortaklaşa düzenlenen eylem birliği mitingi İstanbul'da yapıldı.

7 EKİM 1979

- Türkeş Türkiye'deki terörün kaynağının «dışarda» olduğunu söyledi.
- Brejnev Demokratik Almanya'da yaptığı konuşmada Orta Avrupa'dan yirmi bin asker ve bin tank çekeceklerini belirtti. Brejnev orta menzilli füzeleri azaltmaya hazır olduklarını da sözlerine ekledi.
- Japonya'da genel seçimler yapıldı. Komünistler sandalye sayısını 17 den 39 a çıkardılar.

8 EKİM 1979

- MHP genel başkanı Türkeş, iktidara geldiklerinde ücretleri donduracaklarını söyledi.
- Cumhurbaşkanı seçmenleri oy vermeye çağırdı.
- ABD Avrupa'ya orta menzilli silahlar yerleştirme kararı aldı.
- MSP milletvekili Seven TRT'den kürtçe yayın yapılmasını istedi.
- İstanbul'da fiyatlar bir yılda % 79 arttı.
- Alman işadamları Uluslararası Yeni Ekonomik Düzen görüşünü çağdışı olarak nitelediler.

10 EKİM 1979

- MHP adına TV'de seçim konuşması yapan Özbaş'ın cinayet suçuyla yargılandığı açıklandı.
- Carter Brejnev'in orta Avrupada kuvvet indirimine ilişkin önerisini «ilginç» bulmadığını açıkladı.
- Kastro 19 yıl sonra ilk kez ABD'ye gidiyor.
- Ecevit seçim konuşması için gittiği Erzurum'dan kaçmak zorunda kaldı.
- ABD üsleriyle ilgili geçici statünün süresi üç ay daha uzatıldı.

12 EKİM 1979

- Türkiye'nin Hollanda büyükelçisinin oğlu öldürüldü.
- Parti liderleri TV'deki son konuşmalarını yaptılar.
- Türközü Ülkü Ocakları başkanı iki kişiyi çuvala sokup öldürdüğü için ölüme mahkûm edildi.
- Bağlantısızlar dönem başkanı sıfatıyla ABD'ye giden Castro BM'de konuştu. Castro'nun görüşme isteğini Carter kabul etmedi.
- Çin devlet başkanı Hua üç haftalık Avrupa gezisine başladı.

13 EKİM 1979

- MSP milletvekili Hüseyin Erdan Fatsa'da 4 tabanca ve patlamaya hazır altı dinamit lokumu ile yakalandı.
- ABD, Küba'daki üssü Guantanamo'da askeri manevralara hız vererek Karaip bölgesinde gerginliği artırmayı deniyor.
- TSİP genel başkanı Ahmet Kaçmaz TV'deki son seçim konuşmasında seçmenleri, solun güçbirliğini desteklemeye çağırdı.
- NATO devletleri yetkilileri silahlanma yarışının hızlandırılmasını istediler.

14 EKİM 1979

- 29 ilde kısmi senato ve milletvekilliği ara seçimleri yapıldı.
- Seçimlerde AP beş milletvekilliğinin tümünü kazanırken CHP büyük oy kaybına uğradı. 50 senatörlük pariler arasında şöyle dağıldı: AP 33, CHP 12, MSP 4, MHP 1.
- Sol partiler içinde en çok oyu alan TSİP toplam oyların % 1.31'ini sağladı.
- Mecliste azınlığa düşen CHP hükümetinin istifa etmesi istendi.

15 EKİM 1979

- CHP genel başkanı Ecevit: «Devir aldığımız sorunların bedelini ağır ödedik» dedi.
- Başsavcılık için yapılan seçimleri Fahrettin Kıyak kazandı.
- Çin Başbakanı Hua'nın üç hafta sürecek Avrupa gezisi başladı.

bir BELGE

Çin İmparatorlarının Yöntemleriyle Hareket Ederek

ÇKP MK Başkanı Hua Kua Feng'in Batı Avrupa ziyareti 14 Ekim'de başladı. Çin Başbakanı'nın Batı Avrupa ülkelerine yaptığı bu ziyaret, doğal olarak büyük ilgi uyandırıyor. Çünkü Çin birkaç yıldır batı dünyasıyla yakınlaşma politikası izliyor.

Mao'nun yerine geçen yeni yöneticiler, «dünya hegemonyası için mücadeleyi» merkez kabul eden Maocu uluslararası gelişme anlayışını tümüyle miras aldılar. Çin'in bir süper devlet haline, yani dünya egemeni haline dönüştürülmesi, Pekin'de kabul edildiği gibi, ancak tüm alanlarda modernleşmeyi gerçekleştirerek ve öncelikle de modern bir savaş sanayii potansiyeli yaratarak ve bu potansiyeli artırarak sağlanabilir. «Kendi gücüne dayanma» ilkesine bel bağlamayan Çin liderleri, batıyı kendi stratejik planlarının hayata geçirilmesi için başlıca müttefikleri olarak gördüklerini gizlemiyorlar.

Çin Halk Temsilcileri Meclisi'nin son tonlantı döneminde bir konuşma yapan Hua Kua Feng, SSCB'nin, «Batı Avrupa ülkelerini tehdit ederek ve bu ülkelere şantaj yaparak Avrupa'daki silahlı kuvvetlerini sürekli olarak artırdığını», «Avrupa'yı kuşatmak suretiyle boğmak» niyetinde olduğunu iler isürmüştü. Çin Başbakanı Avrupa'nın «şiddete şiddetle karşılık vererek» direnmesi gerektiğini söyledi. Bu yolla «savaşın patlak vermesini geciktirmek mümkündür». Bu düşünceyi ileri süren Hua Kua Feng, ziyaret etmeyi düşündüğü ülkelerin gazetecileri önünde yaptığı basın toplantısında konuşurken, NATO'ya ait «güçlü ve birleşik Avrupa» nın kurulması anlayışını destekledi.

Teng Hisao Ping, Çin'in, batıyı anti-sovyet oyuna sürükleme isteğini daha büyük bir açık yüreklilikle ifade etti. Teng Hisao Ping gazetecilere verdiği demeçte, Çin'le ilişkileri geliştirme ve derinleştirme çağrısı yaptı. «Eğer gerçekten kuzey ayısını durdurmak istiyorsak, bunun için tek yol vardır, birleşmek. Eğer sadece ABD'nin gücüne dayanacak olursak bu yeterli olmayacaktır. Sadece Avrupa'nın gücüne dayanacak olursak bu da yetmeyecektir. Ama eğer birleşirsek herşeyimiz olacaktır.»

Çin yönetiminin Çin liderinin ziyaretini planlarken, bu politik amaçları izlediğini düşünmek mantıklı olur. Görünüşe göre, Pekinli liderler, çeşitli somut antlaşmalar imzalamaktan ziyade Avrupa'yı «dört modernleştirme» planlarının gerçekleştirilmesine çekmeye, batıyı Pekin'in uluslararası alandaki anti-sovyet maceralarını etkin biçimde desteklemeye sürüklemeyi başlıca görev olarak kabul ediyorlar. Ziyaret sırasında herhalde bazı antlaşmalar imzalanacaktır.

ÇHC Başbakanı pek tabii ki, Ortak Pazar'ın isteklerini oluşturan dört Avrupa ülkesiyle ekonomik ve ticari ilişkilerin genişletilmesine önem veriyor. Hua Kua Feng'in, adı geçen ülkelere yapılan Çin ihracatının genişletilmesini direteceği ve daha ziyade ekonomik ilişkilerin ortak sorunlarının ve çok yakın zamanda geniş ölçekli donatım teslimatını öngörmeyen projelerin ele alınmasıyla yetineceği beklenebilir.

Pekçok gözlemcinin kabul ettiği gibi, Çin'e askeri teknik araç-gereç teslimatına ilişkin ricalar, görüşmelerde oldukça önemli bir yer işgal edecektir.

Bugün artık tahmin edilebileceği gibi, ÇHC temsilcisi belirli güçlüklerle karşılaşacak. Batı, Çin'deki politik durumun istikrarsızlığından ve yönetim içinde sürüp giden iç mücadeleden kuşkulanmamazlık edemez. ÇKP üyelerinin yarısı (36 milyonun yarısı)

şimdi kötülenen «Kültür Devrimi» yıllarında partiye girmişti. Eski aktivistlerin, yani hunveybinlerin makamlarından uzaklaştırılması kampanyası devam ediyor. Onların yerini «Kültür Devrimi» döneminde zarar gören kişiler işgal ediyor. Ancak bu kişiler, birkaç yıl sonra sahneden çekilmeye başlayacaklar ve bugün kötü duruma düşen «Kültür Devrimi» girişimcileri, eski yerlerine dönecekler. Onların, kalplerini kıranlarla hesaplaşmaya çalışacaklarını da gözden uzak tutmamak gerekir. Bütün bunların nasıl sona ereceğini önceden söylemek zor. Eğer Çin yönetimini, topu topu bir buçuk yıl önce, şiddetli bir gerileme yönünde gürültülü bir şekilde yayınlanan ülkenin kalkınma planlarını ve Çin pazarının sınırlı olanaklarını yeniden gözden geçirmek zorunda bırakan ÇHC'deki ekonomik durumun istikrarsızlığını da ekleyecek olursak, batıdaki sağduyulu kişilerin Pekin'in «dört modernleştirme» programını gerçekleştirmek için batı sermayesini ve modern araç-gereçlerini celbetme konusundaki ısrarlı çabalarına karşı batılı ülkelerin temkinli davranmalarının nedenini anlamak zor değildir.

«Büyük esinlendiricinin» mirasçılarının anti-sovyet emellerine gelince, batıdaki pekçok kişi, bu emellerin gerçek yüzünü ve Pekin'i izlemenin yaratabileceği muhtemel sonuçları anlıyorlar. Londra Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün raporunda şöyle deniyor: «Çin, Avrupa topluluğunun güçlendirilmesi için her türlü yola başvurup çağrıda bulunarak Avrupa'daki politik duruma yaklaşımda belirgin bir saflık gösterdi. Görüşüne göre, batılı devlet adamları, Çin'in Avrupa meseleleri konusundaki öğütlerine hiç de kulak asmıyorlar... Ne yazık ki, Çin'in dış politikası, hemen hemen tamamen Sovyetler Birliği'ne beslenen düşmanlıkla belirleniyor. Sovyetler Birliği'yle olan ilişkilerini Çinlilerin istediği kadar kötüleştirmeye pek az ülke hazırdır». Bu münasebetle şunları yazan «Mond Diplomatik» dergisiyle aynı fikirde olmamak olanaksız: «Çin imparatorlarının kullandıkları yöntem, daha başarılı bir denetim sağlamak amacıyla «barbarların» birbirlerine karşı kışkırtılmasından ibarettir. Batı Avrupa'yı SSCB'ye karşı kışkırtmaya çalışan Çin de zaten bunu yapıyor.»

Çin Başbakanı'nın Batı Avrupa ülkelerine yapacağı ziyarete başladığında durum böyle görünüyor. *A P N*

16 EKİM 1979

- Ecevit hükümeti istifa etti.
- Savunma sanayi işbirliği görüşmelerinde bulunmak üzere bir ABD heyeti Ankara'ya geldi.
- Seçimlerden başarılı çıkan AP, erken seçim istiyor.
- Orta Amerika ülkesi Salvador'da bir askeri darbe sonucu başkan Carlos Humberto iktidardan uzaklaştırıldı.
- MHP, AP'nin kuracağı bir hükümeti dışardan destekliyeceğini açıkladı.

17 EKİM 1979

- MSP, yeni kurulacak hükümete MHP'nin katılması halinde ülkenin bir iç savaşa sürükleneceği kanaatinde olduğunu açıkladı.
- Balgat katliamının iki sağcı sanığı ölüme mahkûm edildi.
- Ordu CHP milletvekili Günay Yalım'ın AP'ye para karşılığı girdiği ileri sürüldü. Yalım büyük bir şirketin bayiliğini de almış.
- Salvador'da bir askeri darbe ile iktidara gelen yeni yönetim, darbenin bir halk ayaklanmasını önlemek amacıyla yapıldığını açıkladı.

21 EKİM 1979

- TRT'nin, Yunanistan'a karşı düşmanlık güden ve tahrikçi bir nitelik taşıyan yorumu ilerici-demokratik güçler arasında tepki yarattı.
- TÜM-DER genel kurulunda seçimleri, demokratik merkeziyetçilerin de içinde yer aldığı ittifak listesi kazandı. Genel başkanlığa yeniden Nizamettin Barış getirildi.
- CHP içindeki sol muhalefet, parti kurultayının oldu bittiye getirilmek istendiğini belirterek kurultay tarihine karşı çıktı.

22 EKİM 1979

- Meclisler yasama yılının ilk toplantısını yaptılar. Yeni seçilen milletvekili ve senatörler yemin ettiler.
- Demirel: «önemli olan kurulacak hükümetin şekli değil, ne yapacağıdır.»
- İşçilerin yönetime katılması konulu seminer İstanbul'da başladı.
- İktisadi Araştırmalar Vakfı başkanı ve tekelci sermayenin has adamlarından Orhan Dikmen, «eğer bir milli koalisyon kurulamıyacaksa, bir geçiş hükümeti kurulsun» dedi.

23 EKİM 1979

- Irak, Libya ve Sovyetler Birliği, ihraç ettikleri petrol fiyatlarına % 10 zam yaptılar.
- Ecevit genel yönetime verilen kırmızı oyların kendisine verilmiş sayılacağını belirterek parti içi muhalefete şantaj yaptı. CHP grubunda ise Ecevit partiyi batırmakla suçlandı.
- Anayasa mahkemesi 142. maddenin 1 ve 3. fıkralarının anayasaya aykırılığı

İddialarını esastan görüşmeyi kararlaştırdı.
- Dünya barışına katkıda bulunanlara verildiği belirtilen «altın merkür» ödülünün bu sene, Enver Sedat eliyle, Türk işadamlarından ve askeri yönetimler tezgahlamakla ünlü Sakıp Sabancı'ya verileceği açıklandı.

24 EKİM 1979

- Yeni hükümeti kurma görevi, AP genel başkanı Süleyman Demirel'e verildi.
- Sıkıyönetimin 19 ilde iki ay daha uzatılması Meclislerin ortak toplantısında AP ve CHP'nin olumlu oylarıyla kabul edildi. MHP ve MSP sıkıyönetimin uzatılması önerisine karşı oy kullandılar.
- Kahramanmaraş davasının sağcı sanıkları mahkemede solculara ve avukatlara saldırdılar. Olay, Adana sıkıyönetim komutanlığının sağcı teröristlere karşı hoşgörülü davranmasının doğal bir sonucu olarak yorumlandı.
- CHP genel yönetim kurulu sağcı basının saldırıları karşısında İş bankasının sermaye artırımına kabul oyu vermekten vazgeçmeyi kararlaştırdı.

25 EKİM 1979

- AP genel sekreteri Nuri Bayar, bir azınlık hükümeti kurulacağını açıkladı.
- Demirel: «Hükümet cebimde değil ki çıkarıp masanın üstüne koyayım.»
- Ankara'daki Mısır elçiliğini basan 4 filistinli gerilla Ankara sıkıyönetim mahkemesi tarafından ölüm cezasına çarptırıldılar.
- İspanya'da, Katalonya ve Bask bölgelerine özerklik verilmesi için genel halk oylamasına başvuruldu.
- İzmir Ticaret Odası başkanı güçlü bir hükümet kurulmasından yana olduğunu belirtirken, Ege Sanayi Odası başkanı bir erken seçimden yana olduğunu açıkladı.

bir YORUM

Burjuva Demokratizm ve Ulusal Özgü[illegible]er

İspanya'nın Bask ve Katalonya halklarına ulusal özerklik hakkı tanındı. Daha doğrusu, adını andığımız halklar, yıllardan beri uğruna mücadele verdikleri muhtariyetlerine kavuştular. İspanya'da faşizmin devrilmesinden sonra yaşanan genel demokratikleşme sürecinin ulusal talepler alanında da meyvalarını vermesi bekleniyordu. Esasen İspanya'da Bask ve Katalon halklarının, özellikle Katalon halkını nözerkliğinin maddi tarihsel temelleri vardır ve bugün açığa çıkmış olan, bu tarihsel geleneğin kendini kabul ettirmesinden başka bir şey değildir.

Bask ve Katalon halklarının özerklik için verdikleri mücadele çok eskilere dayanır. Örneğin Katalonya 1914 yılında kendi mahalli hükümetini oluşturmuş, 1932 yılında da bu özerkliğini anayasal statüye kavuşturmuştu. Katalon halkı bu dönem boyunca kendi hükümetlerini kendisi oluşturuyordu.

1939'da Cumhuriyetçilerin yenilgisiyle sonuçlanan İspanya içsavaşında Katalon ve Bask Halkları Cumhuriyetçilerin safında merkezi demokratik hükümetin faşist Franko'ya karşı savunulmasında eşsiz mücadele örnekleri verdiler. Katalon ve Bask halklarının ulusal özgürlüğü, Franko'nun faşist ordularının ülkenin tümünü işgal etmesiyle yani, İspanya halkının özgürlüklerinin son bulmasıyla birlikte sona erdi.

Bask ve Katalon halklarının özgürlük mücadelesi faşist rejime karşı da aralıksız sürdü. Ulusal özgürlük hareketi üzerindeki amansız baskılar, bu halkları nörgütlü ulusal mücadelesini durdurmaya yetmedi. Bask yurtsever güçleri (ETA) ve Katalon halkının siyasal örgütlerinin oluşturduğu Politik Güçler Konseyi, ilk elden 1932 yılındaki statünün yeniden elde edilmesi için mücadeleyi sürdürdüler. Halkın büyük çoğunluğu özerklik mücadelesinin yanında oldu. Örneğin 1977 yılı Haziran'ında Katalonya'da yapılan seçimlerde özerkliği savunan partiler oyların % 95'ini almayı başarmış bulunuyorlardı.

Esasen Katalon halkı faşist Franko yönetimi zamanında sürdürdüğü özerklik mücadelesini 1977 Eylülünde başarıya ulaştırmış ve muhtariyet halkını elde etmiş bulunuyordu. Bask ve Katalonya'da yapılan halk oylaması, özerkliğin yasal statü kazanmasını sağlamış oldu. Çünkü neo-faşist parti dışında, Katalonya'nın tüm politik güçleri, uzun yıllar sürgünde görev yapmış Josep Tarradellas başkanlığındaki hükümeti yönetime getirmek konusunda kararlıydılar.

Komünistler öteden beri İspanya'nın Bask, Katalonya ve Galiçya federal devletlerinden oluşan bir konfederal devlet olarak oluşmasını savunmaktadırlar. Bask ve Katalon halkının muhtariyetini resmen kazanmış olması, komünistlerin bu hedefi doğrultusunda atılmış önemli ve ileri bir adımdır. Bunu daha ileri adımların izlemesi, kendi kendini yönetimin, sosyal ve ekonomik sorunlarına da çözüm getirilmesi gerekmektedir. Özerklik mücadelesinin bundan sonraki boyutu bu olacaktır.

Bask ve Katalon halkların ulusal özerklik hakkını elde etmelerinin öğretici yanları üzerinde durulmalıdır. Burjuva demokratikleşme süreci içinde özerklik hakkının elde edilmesi, bu halklara

Galiçya burjuvazisinin bir ihsanı olmamıştır. İç savaşyan buyana, içinde anarşistlerin de bulunduğu geniş yurtsever güçler cephesi, Bask halkının özgürlüğü için merkezi Madrit hükümetine karşı uzun ve çetin bir mücadele yürüttü. Bask halkı özerklik hakkını bileğinin hakkı ile elde etti ve sorunun nihai çözümüne kadar da aynı kararlılığını sürdürecektir.

Katalon halkı ise, 1714 yıllarında kıral 5. Filip'e karşı mücadelede doğan ulusal bilincini sürekli canlı tutmuştur. 11 Eylül 1977 günü yapıla nulusal mitinge bir milyondan fazla Katalon katıldı ve özerklik hakkının ertelenemiyeceğini bir kere daha kanıtladı. Galiçya burjuvazisi Bask ve Katalon halklarına özgürlüklerini tanımak zorunda kaldı.

Kapitalizmin oldukça fazla geliştiği Katalonya'da baskılar ve nesnel tarihi gelişmeler, halkın ulusal bilincini köreltmeye yetmemiştir. Bu bölge halkı, yarımadanın ilk sakinleri olan İber'lerin soyundandır. İspanya nüfusunun % 17'si Katalon'dur. Ülkenin tekstil üretiminin % 70'i, kimyevi maddeler üretiminin % 50'si ve madeni eşya sanayiinin % 25'i Katalonya'da gerçekleşmiştir. Okuma ve yazma oranı İspanya ortalamasının çok üstündedir. Bütün bunlar halkın politik bilincinin gelişmesi açısından nesnel etmenler olmuştur. Genel seçimlerde komünistlerin en çok oyu bu bölgeden almaları da bir rastlantı değildir.

İspanya deneyinden alınması gereken bir başka ders de, ulusal sorunu devrim olmaksızın çözümsüz gören yanılgıdır. Bu yanılgı «sol» gibi görünür ama esasında sağ ve pasifist bir eğilimden kaynaklanır. Burjuvaziye karşı mücadelede ağır bir demokratik görevden «kurtulup» rahatlamayı düşünen sağ eğılimlerle, ulusal özgürlükleri devrimden önce elde edilemez gören «sol» oportünizm, pasifizm noktasında buluşurlar.

Halbuki işçi sınıfının, demokratizm için bir mücadelesi her zaman vardır ve özerklik düzeyinde olsa bile ulusal haklar bu mücadelenin hedeflerindendir. Baskılara karşı mücadele eden proletarya, bu baskıların bir türü olarak ulusal baskılara karşı da mücadele eder. Burjuva gericiliğinin ve şovenizminin yenilgiye uğratılması ve ezilen uluslar üzerindeki baskıların hafifletilmesi, giderek yokedilebileceğinin de habercisidir. *Ya hep, ya hiç!* mantığıyla ulusal özgürlükler meselesine yaklaşım, ezilen ulusun kaderini, varolduğu sürece burjuvazinin eline terketmekten başka bir anlama gelmez. Mutlak ulusal özgürlük hedefini gözardı etmeksizin, özgürleşme yolunda elde edilmiş her adım halklar için büyük değer taşır.

İspanya deneyi hakkında söylenecek bir başka söz de, elde edilmiş olan ulusal özgürlüklerin *nihai çözüm* olmadığıdır. Nihai çözüm derken kastedilen, elbetteki ezilen ulusların ayrı birer devlet olarak ortaya çıkmaları değildir. Bunu tayin edecek olan başka faktörler vardır ve nihai çözümün nasıl belireceğini önceden belirlemek mümkün olmamaktadır. Ama bu konuda genel ilkelerin dışında bir şeyler söylemek gerekiyorsa, o da, özerkliğin ileri bir adım olduğudur ama daha ileri adımların atılması gerektiğidir. Örneğin İspanya'da Galiçya burjuvazisinin merkezi hükümetine bağımlı, Bask ve Katalonya burjuvazilerinin egemenlik çemberini kıramamış ulusal hareketler, tam özgürlüğü elde etmiş sayılmazlar. Federal bir devlet iiçnde özerk olmakla, federal bir sosyalist devlet içinde özerk bir sosyalist devlet olmak arasındaki fark kadar büyüktür, bugün elde edilmiş olanla nihai olarak elde edilmesi gereken arasındaki fark. Bu farkın kapatılması ise, ulusal hareketin, giderek emekçi muhtevada gelişmesi ve aynı muhteva ile başarıya ulaşmasıyla mümkün olacaktır.

Tarihi olarak özerklik sorununu *yeterli* bulmayan bilimsel sosyalist düşünce ile, pratik olarak özerklik sorununu küçümsiyen küçük burjuva kudurganlığı arasında hiç bir benzerlik olamaz. Diyelim bugün İran'da ulusal özerklik için mücadele eden Kürtler asgari demokratik bir talep olarak, merkezi hükümete bağlı bir federal muhtarlığı hedefliyorlarsa bu, İran'daki genel demokratikleşme sürecine bağlı bir hedeftir. Uğrun abirlikte mücadele verdikleri İran Devrimi'nin kaderini, saldırgan şoven güçlere terketmelerini Kürtlerden beklemek safdillik olur. Onlar, kendi demokratik haklarını, tüm İran halklarının elde edecekleri demokrasi ile birleştirebildikleri ölçüde ulusal özgürlüklerini güvence altına almış olacaklardır.

Bask ve Katalon halkları burjuva demokratik kapsam iiçnde ulusal özerkliklerine kavuştular. Bundan çıkarılacak derslerden biri de, Türkiye'nin şoven burjuvazisine ait olabilir. Türkiye burjuvazisi ik işeyi birden öğrenmelidir. Ya da öğrenmez ise, kendisine iki şey birden öğretilecektir. Bunlardan biri, ezilen ulus üzerindeki baskılardan vazgeçmenin, geri adım atmanın, soruna liberal çerçevede ve demokratik ölçüler içinde yaklaşmanın mümkün olacağı ve bunun «ülkenin bölünmesi» anlamına gelmiyeceğidir. İkincisi, burjuvazi ne kadar diretirse diretsin, eğer ülke «bölünecekse» mutlaka bölüneceği, eğer bölünmeyip demokratik halk iktidarı etrafında halkların ortak gücü olarak kenetlenecekse, mutlaka kenetleneceğidir. Burjuva düzen, kendi eliyle yarattığı ulusları ve ulu-

sal demokratik hareketleri yokedemez. Eğer edebilseydi, yüzlerce yurtseverinin başlarını mengenede ezdiği Bask yurtsever hareketini ya da kapitalizmin nimetlerini en çok sunduğu Katalon Bask yurtsever hareketini ya da kapitalizmin nimetlerini en çok sunduğu Katalon «Politik Güçler Konseyi» hareketini ve onun bugün ulaştığı başarıyı yokederdi.

Katalon ve Bask halklarının elde ettiği başarının bir diğer öğretici yanı da, Türkiye'deki ulusal demokratik harekete aittir. Tüm halkların ortak mücadelesinin somut başarıları içinde, tek tek bütün halkların, kendi ulusal çıkarları da vardır. Sistemini ve mantığını, bilimsel sosyalizmin ilkelerine göre belirlemiş ve programını ulusal darlıktan kurtararak işçi sınıfının ilkelerine göre biçimlendirmiş her ulusal hareket, ulusal ve sosyal kurtuluşunu güvence altına almış demektir. Böylesi geniş perspektifli bir ulusal hareket, kendi içindeki dar ulusalcı güçlerin taleplerine de cevap vereceği için, darlaşmak gibi bir endişe duymayacaktır.

Burjuvazinin verdiklerinden veya verebileceklerinden daha önemlidir, bizim koparıp alacaklarımız. Bask ve Katalonya halklarının elde ettikleri de bu bakımdan çok değerlidir.

22 EKİM 1979

- İstanbul Sıkıyönetim Savcısı, Türk Ceza Kanunu'nun 163/4. maddesinin, Anayasa'nın 12, 19, 20 ve 33. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasını istedi.
- Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiyesine uyan Hükümet, Sıkıyönetimin 2 ay daha uzatılmasını kararlaştırdı.
- CHP içindeki üç muhalif grup, Kurultay'da birlikte hareket etme kararı aldı.
- Demirel: «CHP çirkin bir oyun tezgahlayıp İş Bankasını ele geçirmeyi istiyor» dedi.
- İsviçre seçimlerinde Sosyalist Parti, geçen seçimlerde kazandığı 55 sandalye ile en büyük parti niteliğini korudu. İsviçre'de, seçimlere katılma oranı % 45.
- Çin Başbakanı Hua ile F. Almanya Başbakanı Schmidt arasında yapılan görüşmeden sonra Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher «Amacımız asla Çin'le ilişkilerimizi Sovyetler Birliği'ne karşı geliştirmek değildir.» dedi.
- İsrail'de muhalefet, Begin hükümetine güvensizlik önergesi verdi. İşçi Partisi lideri Simon Peres, «Begin hemen istifa etmeli» dedi.

23 EKİM 1979

- Başbakan Ecevit, CHP Ortak Grubunda yaptığı konuşmada «Yunanistan, kendi içinde veya dünyada zayıf düştüğü müzü sandığı zamanlarda daima Türkiye'ye karşı emellerini açığa vurmuş ve eyleme geçmeye kalkmıştır.» dedi.

- Şah, tedavi için birdenbire ABD'ye gitti. Beraberinde eşi ve çocukları bulunan Şah'ın hastalığının ne olduğu açıklanmadı.
- Çin Başbakanı Süleyman Demirel'in 16 Ekim'deki açıklaması üzerine savcılık soruşturma açtı.
- Çin Başbakanı Hua Kua Feng ile Bonn'da bir görüşme yapan Alman Başbakanı Helmut Schmidt «Biz dünya politikasında daha etkin bir rol oynayacak bir Çin'den yanayız» dedi.
- CHP ortak grubu seçim sonuçlarını görüştü. Ecevit, «partiyi batırmakla» suçlandı.
- CHP grubunda sıkıyönetimin uzatılması çoğunlukla kabul edildi.

24 EKİM 1979

- Tercüman gazetesi muhabiri Taner Özdemir, kardeşi tarafından bıçaklanarak öldürüldü.
- Sıkıyönetim 2 ay daha uzatıldı.
- Abdi İpekçi'nin katil sanığı Mehmet Ali Ağca «İpekçi olayında vardım ama ben öldürmedim» dedi.
- CHP lideri Ecevit, ortak grupta eleştirileri yanıtlarke n«benden hesap sorulması gerekir» dedi.
- Başbakanlık görevi AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'e verildi.
- Türkiye NATO ülkelerine, Yunanistan'ın son Türk aleyhtarı kampanyasının yumuşama havasını olumsuz etkiliyeceğini bildirdi.
- Danimarka'da yapılan milletvekili seçimlerini, 75 milletvekilliğinden 69'unu ele geçiren Sosyal Demokrat Parti kazandı.
- Afganistan'da Devlet Başkanı Hafızullah Amin'in ülkede 80 kişilik yeni bir siyasi büro kurduğu açıklandı.

25 EKİM 1979

- AP lideri Demirel: Bize destek vaad-
- AP lideri Demirel: «Bize destek vaadeden partilerin liderleri ile görüşeceğm» dedi.
- El Salvador'da «Devrimci Halk Bloku» adlı örgüte bağlı 80 dolayında militan, çalışma ve ekonomi bakanlıklarına ait binaları bastı, 200 memur rehin alındı.
- Cezayir ve Ummar, kendi ürettikleri ham petrole % 10 zam yaptılar.

27 EKİM 1979

- Güney Kore Devlet Başkanı Park Çung Hi, merkezi haberalma şefi Kim tarafından öldürüldü. Kim tutuklandı. Güney Kore'de sıkıyönetim ilân edildi.
- Sağlık Bakanı, «Tam Gün Yasası»nın ek 1. maddesini değiştiren tasarının meclise verildiğini açıkladı. Tasarıya göre «tam gün»cü doktor, saat 17.00'den sonra muayenehanesini açabilecek.
- Bayrampaşa'da, genellikle işçilerin devam ettiği bir kahveyi saat 20.30'da basan 5 saldırgan, yaylım ateşi açtı. 6 kişi öldü, 6 kişi yaralandı.
- Güney Kore'deki 30 bin Amerikan askeri «Savaşa hazır» duruma getirildi. ABD, Kuzey Kore'yi, Güney'e müdahele etmemesi için uyardı.
- Ankara Sanayi Odası, Bankalar Kanunu'nu eleştirdi. ASO banka murakıplarına vergi inceleme yetkisi verilmesinin Anayasa'ya aykırı olacağını iddia etti.
- Ecevit: «Ne pahasına olursa ilsun Genel Başkan kalmak tutkum yok» dedi.

29 EKİM 1979

- Pasakapısı cezaevindeki isyanda, rehine alınan 15 gardiyan serbest bırakıldı. Ayaklanma esnasında Türkeş'in konuşma bantlarını hoparlörden veren, gerici marşlar söyleyen hükümlü ve tutuklular, damda bir süre MHP bayrağını salladılar.
- ABD, Güney Kore'ye yeniden geri ve uçak gönderdi.

4 KASIM 1979

- CHP 8. Olağanüstü Kurultayı başladı.
- Tahran'da öğrenciler, ABD büyükelçiliğini işgal etti.

5 KASIM 1979

- İki gün süren CHP Olağanüstü 8. Kurultay'ında Ecevit Genel Başkanlığa yeniden seçildi. Oylamaya katılanlardan 1341 kabul, 20 red oy aldı.
- İpekçi'nin katil sanığı Mehmet Ali Ağca ile birlikte Adli Tıp'a götürülen faşist Atilla Serpil kaçmak istedi .

6 KASIM 1979

- CHP 8. Olağanüstü Kurultayında Genel Yönetim Kurulu seçimlerinde Genel Merkez 723, Muhalefet ise 604 oy aldı.
- Çağlayangil Senato, Karakaş Meclis Başkanı seçildi.

7 KASIM 1979

- Humeyni, rehinelerin serbest bırakılma istemini reddetti.
- İran dünyaya petrol sevkiyatını durdurdu.

10 KASIM 1979

- TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu ve 10 yönetici tutuklandı.
- Bir FKÖ heyeti, Humeyni ile görüşmek için Kum kentine gitti.

12 KASIM 1979

- Altıncı Demirel hükümeti kuruldu.
- Tahran'da ABD büyükelçiliğini işgal eden İranlı öğrenciler, işgalin 9. uncu gününde açlık grevine başladılar.

Bir Belge: Hükümet listesi ve eski hükümetler.

Bir Demirel ükümeti Daha Kuru du

İsmet İnönü tarafından kurulan ilk hükümetin doğum tarihi 30.10.1923'tür. O tarihten buyana yaklaşık olarak 56 yıl geçmiştir. Bu dönem içinde Türkiye'de tam 44 hükümet kurulmuş olmaktadır. Cumhuriyetin kurulmasından önceye tekabül eden dönemde kurulmuş altı hükümeti de hesaba kattığımızda, Türkiye'de ortalama bir yıla bir hükümet düştüğü sonucuna varabiliriz. Bu dönemin hakim eğilimi olarak, siyasal istikrarsızlığı görmek ve göstermek mümkündür.

Türkiye'de 50. hükümeti kuran Demirel kendisinin altıncı hükümetini kurmuş olmaktadır. Bu, Demirel'in, İsmet İnönü'den sonra, en çok başbakanlık görevi üstlenen politikacı olduğu anlamına gelmektedir. En çok başbakanlık yapan siyaset adamlarından bazılarının başbakanlık görevini kaç defa üstlendikleri sorusu şu yanıtı buluyor: İsmet İnönü (10), Süleyman Demirel (6), Adnan Menderes (5), Bülent Ecevit (3)...

TBMM'nin ömrü boyunca kurulan 50 hükümete başbakanlık eden politikacıların sayısı 20'dir. Bunların hükümet olma dönemleri, belli bir diziye oturtulamadan, iç içe geçmektedir. Ancak, görevi ilk üstlenme tarihleri açısından bir sıralama yaptığımızda şu sonuca varmaktayız:

1) Mustafa Kemal Atatürk, 2) Fevzi Çakmak, 3) Hüseyin Rauf Orbay, 4) Ali Fethi Okyar, 5) İsmet İnönü, 6) Celâl Bayar, 7) Refik Saydam, 8) Şükrü Saraçoğlu, 9) Recep Peker, 10) Hasan Saka, 11) Şemsettin Günaltay, 12) Adnan Menderes, 13) Cemal Gürsel, 14) Suat Hayri Ürgüplü, 15) Süleyman Demirel, 16) Nihat Erim, 17) Ferit Melen, 18) Naim Talü, 19) Bülent Ecevit, 20) Sadi Irmak.

Türkiye'de, TBMM'nin açılışından buyana görev yapmış hükümetler, başbakanları ve görev süreleri şöyledir:

1 — Muvakkat İcra Encümeni: 25. 4. 1920 - 3. 5. 1920
Başkan: Mustafa Kemal
2 — Birinci İcra Vekilleri Heyeti: 3.5.1920 - 24.1.1921
Başkan: Mustafa Kemal
3 — İkinci İcra Vekilleri Heyeti: 24.1.1921 - 16.5.1921
Başkan: Fevzi Çakmak
4 — Üçüncü İcra Vekilleri Heyeti: 19.5.1921 - 19.7.1922
Başkan: Fevzi Çakmak
5 — Dördüncü İcra Vekilleri Heyeti: 12.7.1922 - 4.8.1923
Başkan: Hüseyin Rauf Orbay
6 — Beşinci İcra Vekilleri Heyeti: 14.8.1923 - 27.10.1923
Başkan: Ali Fethi Okyar

CUMHURİYET DÖNEMİ HÜKÜMETLERİ

7 — Birinci İsmet İnönü Hükümeti: 30.10.1923 - 6.3.1924
8 — İkinci İsmet İnönü Hükümeti: 6.3.1924 - 22.11.1924
9 — Ali Fethi Okyar Hükümeti: 22.11.1924 - 3.3.1925
10 — Üçüncü İsmet İnönü Hükümeti: 4.3.1925 - 1.11.1927
11 — Dördüncü İsmet İnönü Hükümeti: 2.11.1927 - 25.9.1930
12 — Beşinci İsmet İnönü Hükümeti: 27.9.1930 - 4.5.1931
13 — Altıncı İsmet İnönü Hükümeti: 14.5.1931 - 1.3.1935
14 — Yedinci İsmet İnönü Hükümeti: 1.3.1935 - 1.11.1937
15 — Birinci Celâl Bayar Hükümeti: 1.11.1937 - 11.11.1938
16 — İkinci Celâl Bayar Hükümeti: 11.11.1938 - 25.1.1939
17 — Birinci Refik Saydam Hükümeti: 25.1.1939 - 3.4.1939
18 — İkinci Refik Saydam Hükümeti: 3.4.1939 - 8.7.1942
19 — Birinci Şükrü Saraçoğlu Hükümeti: 9.7.1942 - 8.3.1943
20 — İkinci Şükrü Saraçoğlu Hükümeti: 15.3.1943 - 5.8.1946
21 — Recep Peker Hükümeti: 7.8.1946 - 9.9.1947
22 — Birinci Hasan Saka Hükümeti: 10.9.1947 - 8.6.1948
23 — İkinci Hasan Saka Hükümeti: 10.6.1948 - 14.1.1949
24 — Şemsettin Günaltay Hükümeti: 16.1.1949 - 22.5.1950
25 — Birinci Menderes Hükümeti: 22.5.1950 - 8.3.1951
26 — İkinci Menderes Hükümeti: 9.3.1951 - 14.5.1954
27 — Üçüncü Menderes Hükümeti: 17.5.1954 - 30.11.1955
28 — Dördüncü Menderes Hükümeti: 9.12.1955 - 1.11.1957
29 — Beşinci Menderes Hükümeti: 25.11.1957 - 27.5.1960
30 — Birinci Cemal Gürsel Hükümeti: 30.5.1960 - 4.1.1961
31 — İkinci Cemal Gürsel Hükümeti: 5.1.1961 - 28.10.1961

32 — Sekizinci İsmet İnönü Hükümeti: (CHP-AP) 20.11.1961 - 1.6.1962
33 — Dokuzuncu İsmet İnönü Hükümeti: (CHP-YTP-CKMP) 25.6.1962 - 2.11.1963
34 — Onuncu İsmet İnönü Hükümeti: (CHP-Bağ.lar) 25.12.1963 - 13.2.1965
35 — Birinci Suat Hayri Ürgüplü Hükümeti: (AP-YTP-CKMP-MP) 20.2.1965 - 22.10.1965
36 — Birinci Süleyman Demirel Hükümeti: 27.10.1965 - 22.10.1969
37 — İkinci Süleyman Demirel Hükümeti: 3.11.1969 - 14.2.1970
38 — Üçüncü Süleyman Demirel Hükümeti: 6.3.1970 - 12.3.1971

12 MART SONRASI KURULAN HÜKÜMETLER

39 — Birinci Nihat Erim Hükümeti: 26.3.1971 - 3.12.1971 «Partilerüstü Hükümet: AP-CHP-CGP-TBMM Dışından)
41 — İkinci Suat Hayri Ürgüplü Hükümeti: 14.5.1972 (onaylanmadı)
42 — Ferit Melen Hükümeti: 22.5.1972 - 10.4.1973 (Partilerüstü Hükümet: AP-CHP-CGP-TBMM dışından)
43 — Naim Talu Hükümeti: 15 Nisan 1973 - 25.1.1974 (Partilerüstü Hükümet: AP-CGP-TBMM dışından)
44 — Birinci Bülent Ecevit Hükümeti: 25.1.1974 - 7.11.1974 (CHP-MSP)
45 — Sadi Irmak Hükümeti: 13.11.1974 - 30.3.1975 (güvenoyu alamadı)
46 — Dördüncü Süleyman Demirel Hükümeti: 31.3.1975 - 21.6.1977 (AP-MSP-CGP-MHP)
47 — İkinci Bülent Ecevit Hükümeti: 21.6.1977 - 21.7.1977 (güvenoyu alamadı)
48 — Beşinci Süleyman Demirel Hükümeti: 21.7.1977 - 5.1.1978 (AP-MSP-MHP)
49 — Üçüncü Bülent Ecevit Hükümeti: 5.1.1978 - 12.11.1979 (CHP-Bağ.lar-CGP-DP)
50 — Altıncı Süleyman Demirel Hükümeti: 12.11.1979 -

Üçüncü Ecevit hükümeti olan son hükümet 636 gün iş başında kaldı. Bu hükümet 5 ocak 1978 tarihinde AP'den ayrılan 11 bağımsızın, CGP ve DP'nin katılımıyla ve desteğiyle kuruldu. 17 Ocak 1978 tarihinde 218'e karşı 229 oyla güvenoyu alan Üçüncü Ecevit hükümetinden ilk istifa 18 Eylül 1978 tarihinde Turan Feyzioğlu'

nun ayrılmasıyla oldu. Boşalan Devlet bakanlığına Hikmet Çetin getirildi ve CGP'li Salih Yıldız partisinden istifa ederek hükümette kaldı.

26 Aralık 1978 tarihinde Kahramanmaraş olayları üzerine 13 ilde sıkıyönetim ilan eden Ecevit hükümeti, böylece kendi bindiği dalı kesmiş ve demokratik yönetimle bağdaşmıyacak yolları açmış bulunuyordu.

Teröre karşı mücadelede MHP'yi göremiyen Ecevit hükümetinin başarısız kalması sonucu, CHP'li İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı 2 ocak 1979 tarihinde görevinden ayrıldı. Bu göreve 13 ocak 1979 tarihinde Hasan Fehmi Güneş getirildi.

Üçüncü Ecevit hükümeti döneminde yaşanan belli başlı siyasal ve toplumsal olayları şöyle özetlemek mümkündür:

● *14 Ocak 1979:* Milli Savunma Bakanı Hasan Esat Işık hükümetten ayrıldı. Işık'tan boşalan Milli Savunma Bakanlığı'na Bolu Senatörü Neşet Akmandor atandı.

● *1 Şubat 1979:* Milliyet gazetesi başyazarı ve genel yayın yönetmeni Abdi İpekçi, İstanbul'da silahlı bir saldırı sonucu öldürüldü.

● *8 Şubat 1979:* Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel ile görüştü.

● *25 Şubat 1979:* Sıkıyönetim 225 red bir çekimser oya karşı 337 oyla 13 ilde iki ay süreyle uzatıldı.

● *10 Mart 1979:* Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Belediye Gelirleri Yasasını bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ne gönderdi.

● *11 Mart 1979:* AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, «seçime hazırlık gezileri»ne Afyon'dan başladı.

● *15 Mart 1979:* Başbakan Bülent Ecevit'in başkanlığında Türk-İş, DİSK, sanayi ve ticaret odaları temsilcileri ortak bir toplantı yaptı. Toplantıda belirlenen görüşler bir bildiri ile açıklandı.

● *16 Mart 1979:* Akaryakıt fiyatlarına yeniden zam yapıldı.

● *19 Mart 1979:* Kömür, şeker, demir-çelik ve çimento'nun yeni fiyatları açıklandı. Yine zam.

● *21 Mart 1979:* Başbakan Bülent Ecevit, hükümetin hazırladığı «ekonomik önlemler paketi»ni CHP ortak grubunda açıkladı.

● *23 Mart 1979:* Asgari ücret tesbit komisyonu Başbakan Ecevit'in isteği üzerine, süresi dolmadan toplandı. Aynı gün, Türkiye Otomobilciler ve Şoförler Federasyonu «kontak kapama» eylemi yapacağını açıkladı.

● *14 Nisan 1979:* 6 bağımsız bakan, Devlet bakanı Mustafa Kılıç'ın makamında ortak bir açıklama yaparak, Türkiye'nin sorun-

ları ve hükümetin izlediği politika konusundaki görüşlerini açıkladılar.

● *30 Mayıs 1979:* Devlet Bakanı Enver Akova, hükümetteki görevinden çekildi.

● *1 Haziran 1979:* Sakarya CHP milletvekili Barbaros Turgut Boztepe partisinden istifa ettiğini açıkladı. CHP genel başkanı Ecevit, Boztepe'nin istifasını işleme koymayacağını bildirdi.

● *7 Haziran 1979:* Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar, hakkındaki yolsuzluk söylentileri üzerine hükümetteki görevinden istifa etti. Devlet Bakanı Salih Yıldız, yasal süresi içinde İşgüzar'dan boşalan Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na atandı. Devlet Bakanı Enver Akova'nın yerine de, bir süre önce AP'den istifa eden Hasan Korkut getirildi.

● *12 Haziran 1979:* Türk parasının değeri yeniden düşürüldü.

● *21 Haziran 1979:* Bir süre önce CHP'den istifa eden Diyarbakır bağımsız milletvekili Eşref Cengiz ve Mardin bağımsız milletvekili Metin Musaoğlu AP'ye girdiler.

● *30 Haziran 1979:* Türkiye ile uluslararası para fonu (IMF) arasında, Türkiye'ye sağlanacak ekonomik yardım konusunda anlaşmaya varıldı.

● *4 Temmuz 1979:* Salih Yıldız'ın Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na atanması ve Ali Rıza Septioğlu'nun da hükümetten istifasıyla boşalan iki Devlet Bakanlığı kaldırıldı.

● *10 Temmuz 1979:* Milliyet gazetesi genel yayın yönetmeni Abdi İpekçi'nin katil zanlısı Mehmet Ali Ağca İstanbul'da yakalandı.

● *13 Temmuz 1979:* Mısır'ın Ankara büyükelçiliği, Filistinli dört gerilla tarafından basıldı. İki Türk güvenlik görevlisi öldüren gerillalar rehineleri 15 Temmuz'da serbest bıraktılar.

SEÇİM ÖNCESİ GELİŞMELER

● *3 Ağustos 1979:* 14 Ekim seçimlerine ilişkin seçim yasağı başladı.

● *27 Ağustos 1979:* Ankara CHP milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi tedavi edilmekte olduğu Londra'da öldü.

● *2 Eylül 1979:* Ön seçimler yapıldı.

● *6 Eylül 1979:* Hakkari CHP milletvekili Ahmet Zeydan partisinden istifa etti.

● *8 Eylül 1979:* AP temsilciler meclisi toplanarak 14 Ekim seçimlerine ilişkin politikayı belirledi. Temsilciler meclisi «seçimlerde AP'nin 30 senatör ve 5 milletvekili çıkarmasını, oy oranını da yüzde 45'e ulaştırmayı hedef olarak saptandığını» açıkladı. MSP genel başkanı Necmettin Erbakan ve CGP genel başkanı Turhan Feyzioğlu, seçim kampanyalarına başladılar.

● *9 Eylül 1979:* İki gün önce partisinden ayrılan Hakkari milletvekili Ahmet Zeydan CHP'ye döndü.

● *12 Eylül 1979:* AP genel başkanı Demirel, seçim gezilerine Konya'nın ilçelerinde başladı. Demirel, «seçimlerden sonra hükümetin değişeceğini» bildirdi.

● *15 Eylül 1979:* CHP genel başkanı başbakan Bülent Ecevit seçim kampanyasını Hatay'da başlattı.

● *23 Eylül 1979:* 14 Ekim seçim kampanyası resmen başladı.

● *29 Eylül 1979:* İmar ve İskan Bakanı Ahmet Karaaslan hükümetten istifa etti.

● *2 Ekim 1979:* Siyasi partilerin radyo-tv propaganda konuşmaları başladı. Kars AP senatör adayı Salim Dursunoğlu, Göle'de bir suikast sonucu öldürüldü.

● *5 Ekim 1979:* İçişleri bakanı Hasan Fehmi Güneş istifa etti.

● *7 Ekim 1979:* AP İstanbul milletvekili Nihat Kaya, trafik kazasında öldü. AP'nin Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısı 176'ya indi.

● *8 Ekim 1979:* Siirt MSP milletvekili Abdülkadir Kaya partisinden istifa etti. MSP'nin sandalye sayısı 22'ye inerken, Millet Meclisi'nden bağımsızların sayısı 16'ya yükseldi.

● *9 Ekim 1979:* Güneş'ten boşalan İçişleri Bakanlığına, Orman Bakanı Vecdi İlhan atandı.

● *14 Ekim 1979:* Cumhuriyet senatosu üçte bir yenileme ve milletvekili ara seçimleri yapıldı. AP: 34, CHP: 12, MSP: 4, MHP: 1 senatörlük kazandılar. Beş il'de yapılan milletvekili ara seçiminde 5 milletvekilliğini de AP'li adaylar kazandı.

SEÇİM SONRASI GELİŞMELER

● *18 Ekim 1979:* Ordu CHP milletvekili Günay Yalım, partisinden istifa ederek AP'ye girdi. AP'nin Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısı 182'ye yükseldi.

● *19 Ekim 1979:* Devlet Bakanı, Van bağımsız milletvekili Salih Yıldız, CHP'ye geçti. CHP'nin Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısı, 208'e ulaştı. Sakarya bağımsız milletvekili Barboros Turgut

Boztepe de AP'ye girdi. Bu partinin Meclis'teki sandalye sayısı 183'e yükseldi.

● *20 Ekim 1979:* Malatya bağımsız milletvekili Ahmet Karaaslan AP'ye girdi.

● *22 Ekim 1979:* Sivas bağımsız milletvekili Enver Akova AP' ye girdi. Karaaslan'ın katılmasıyla sandalye sayısı 184'e ulaşan AP' nin Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısı Akova'nın da katılmasıyla 185'e yükseldi.

● *24 Ekim 1979:* Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, AP genel başkanı Demirel'i yeni hükümeti kurmakla görevlendirdi.

● *25 Ekim 1979:* CHP genel başkanı, başbakan Bülent Ecevit, partisinin 8. olağanüstü kurultay'ının, 4-5 Kasım günleri toplanacağını ve kurultaydan güvenoyu isteyeceğini açıkladı.

● *26 Ekim 1979:* CHP genel yönetim kurulu istifa etti. Ecevit olağanüstü kurultaya kadar istifayı işlemeye koymayacağını bildirdi.

● *4 Kasım 1979:* Yeni hükümeti kurmakla görevlendirilen AP genel başkanı Demirel, temaslarına başladı. Demirel ilk görüşmeyi MHP genel başkanı Alparslan Türkeş ile yaptı. Türkeş, Demirel hükümetini «dışardan, şartsız destekleyeceklerini» açıkladı. CHP 8. olağanüstü kurultayı Ankara'da toplandı.

● *5 Kasım 1979:* CHP genel başkanı Ecevit'in olağanüstü kurultay'dan 20 red oyuna karşı, 1479 oyla güvenoyu aldığı açıklandı. Kurultay'da, genel merkez listesinde yer alan genel yönetim kurulu adayları, 723 oyla seçimi kazandılar. Muhalefet listesi 604 oy aldı.

● *6 Kasım 1979:* AP genel başkanı Süleyman Demirel hükümet kurma çalışmalarını sürdürdü ve CGP genel başkanı Turhan Feyzioğlu ile görüştü. 8. olağanüstü kurultay'da seçilen CHP genel yönetim kurulu ilk toplantısında görev bölümü yaptı. Konya milletvekili Mustafa Üstündağ yeniden CHP genel sekreteri oldu.

● *6 Kasım 1979:* Cumhuriyet senatosu başkanlığına Bursa AP senatörü İhsan Sabri Çağlayangil, Millet Meclisi Başkanlığına Zonguldak CHP milletvekili Cahit Karakaş seçildi.

● *7 Kasım 1979:* Hükümeti kurmakla görevlendirilen AP genel başkanı Süleyman Demirel, Hac'dan dönen MSP genel başkanı Erbakan'la görüştü. Erbakan, Demirel hükümetini, temennilerini uygularsa «sevinerek», uygulamazsa «kerhen» destekleyeceklerini açıkladı. Demirel daha sonra, CHP genel başkanı Bülent Ecevit ile bir görüşme yaptı. Ecevit, görüşmeden sonra Demirel hükü-

metinin «üstü kapalı bir MC modeli olacağını» söyledi. Demirel de CHP'den hükümete destek istemediğini, ancak, belli konularda yardım beklediğini» bildirdi.

- *8 Kasım 1979:* Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ile görüşen AP genel başkanı Süleyman Demirel, hükümetin hafta başında kurulabileceğini açıkladı.
- *12 Kasım 1979:* AP genel başkanı Süleyman Demirel, Türkiye'nin 50. Cumhuriyet döneminin 44. hükümetini kurdu. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk 6. Demirel kabinesini onayladı.

Altıncı Demirel hükümeti şu isimlerden oluşuyor:

- *Başbakan:* Süleyman Demirel
- *Devlet Bakanı:* Orhan Eren
- *Devlet Bakanı:* Ekrem Ceyhun
- *Devlet Bakanı:* Muhammed Kelleci
- *Devlet Bakanı:* Ahmet Karahan
- *Devlet Bakanı:* Metin Musaoğlu
- *Devlet Bakanı:* Köksal Toptan
- *Adalet Bakanı:* Ömer Ucuzal
- *Millî Savunma Bakanı:* Ahmet İhsan Birincioğlu
- *İçişleri Bakanı:* Mustafa Gülcügil
- *Dışişleri Bakanı:* Hayrettin Erkmen
- *Maliye Bakanı:* İsmet Sezgin
- *Milli Eğitim Bakanı:* Orhan Cemal Fersoy
- *Bayındırlık Bakanı:* Selahattin Kılıç
- *Ticaret Bakanı:* Halil Başol
- *Sağlık Bakanı:* Münif İslâmoğlu
- *Gümrük - Tekel Bakanı:* Ahmet Çakmak
- *Ulaştırma Bakanı:* Hüseyin Özalp
- *Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı:* Cemal Külahlı
- *Çalışma Bakanı:* Cahit Erdemir
- *Sanayi Bakanı:* Nuri Bayar
- *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı:* Esat Kıratlıoğlu
- *Turizm ve Tanıtma Bakanı:* Barlas Küntay

  İmar - İskan Bakanı: Turgut Toker
- *Köyişleri ve Kooperatifler Bakanı:* Ahmet Karayiğit
- *Orman Bakanı:* Hasan Ekinci
- *Gençlik ve Spor Bakanı:* Talat Asal
- *Sosyal Güvenlik Bakanı:* Sümer Oral
- *Kültür Bakanı:* Tevfik Koraltan

14 Ekim seçimlerinde sosyalist propaganda

14 Ekim Kısmi Senato ve Milletvekilliği ara seçimlerinde, işçi sınıfımızın ve emekçi halk güçlerimizin acil ekonomik ve siyasi talepleri yanında sosyalist düşünce ve politikaların geniş ölçüde dile getirildiği Türkiye Sosyalist İşçi Partisi seçim konuşmalarından bazılarını yayınlıyoruz.

İLKE

Ahmet Kaçmaz'ın Radyo-TV Konuşması

2 EKİM 1979

Yurttaşlarım,

1 Aralık 1977'de yapılan mahilli seçimler öncesinde radyoda yaptığım konuşmada aynen şöyle demiştim:

«Sanayi dışarıdan getirilen mallara bağlıdır. Ve sanayi büyüdükçe bu bağımlılık artmakta, her yıl dışarıdan daha fazla mal getirilmesi zorunlu olmaktadır. Öyle ki bugün ihracat geliri petrole dahi yetmez hale gelmiştir. İşte Türkiye ekonomisinin iflas halinde olduğunun anlamı budur. İthalata dayalı montaj sanayi büyük bunalımlar içindedir. Pek çok fabrikada imalat durmuştur. Böyle gittiği takdirde ekonomi bütünüyle batacaktır.»

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik bunalımın nasıl derinleşeceğine böyle işaret ettikten sonra, siyasi gelişmelerle ilgili olarak da şunları söylemiştim:

«Şimdi, parlamento aritmetiğini Cumhuriyet Halk Partisi lehine zorlayacak bazı çözümler üzerinde durulmaktadır. Bunlar-

dan en çok sözü edilen Adalet Partisi'nden ayrılacak bir bağımsızlar grubunun Cumhuriyet Halk Partisi'ni desteklemesidir.

Düşünce ve söze kelepçe vuran bir 142'nin, işçileri sokağa koyuverip açlığa mahkum eden bir lokavtın kaldırılmasını bile proğramına almayacak bir hükümetin anti-faşist mücadelede ne ölçüde başarılı olabileceği, halkın demokratik taleplerini ne ölçüde yerine getirebileceği bir hayli kuşkuludur.»

Bu sözleri söylediğimden bu yana iki yıla yakın bir süre geçti. Dediklerim bir bir çıktı. Bu sözleri söylerken kahinlik mi yapıyordum. Asla! Biz sosyalistler kehanete değil, bilime inanırız. Bilimsel sosyalizm sayesinde biz ülkemizin içinde bulunduğu şartları somut ve gerçekçi şekilde inceleyip, gelişmeleri önceden kestirebiliriz. Aynı zamanda işçilerin, emekçilerin sömürü ve baskıdan kurtulmaları uğruna mücadele ettiğimizden, kitlelerden hiç bir şeyi saklamayız. Gerçekler neyse, üstesinden gelinmesi gereken zorluklar hangileriyse açık açık sergileriz. Halkı boş hayallerle avutmaktan başkasını yapmayan burjuva politikacılarından, biz sosyalistleri ayırd eden bir önemli yanımız budur.

Şimdi işçiler, emekçiler, aydınlar büyük bir hızla sosyalizme yöneliyorlarsa, bunun nedenlerinden birisi de, sosyalistlerin yıllar önce söylediklerinin bir bir çıkmasıdır. Sosyalizmin, nasıl güvenilir bir yol olduğunun kanıtlanmasıdır.

İki yıl önce Halk Partisi'nin ekonomik bunalıma neden çözüm getiremeyeceğini gerekçeleriyle açıkladık. Nitekim iki yıl «enkaz devraldık» bahanesiyle hiç bir şey yapmadan geçirildi. Sonuçta ekonomik bunalım daha derinleşti. Pahalılık MC dönemlerindeki gibi cehennemi bir şekilde sürdü. Yoklara yeni yoklar eklendi. İşsizlik ve gurbetçilik toplumsal afet olmaya devam etti. Kuyruklar uzadıkça uzadı. Günlük hayatta belirtileri böyle somutlanan ekonomik bunalımın önü alınamadı. Çünkü sosyal demokrasi ekonomik alanda köklü tedbirler almaktan acizdir.

Tabii ekonomik bunalımın ceremesini çeken, bir avuç varlıklı zümre değil, onmilyonlarca dar gelirli yurttaş olmaktadır. İstanbul Sanayi Odası'nın yaptığı bir araştırma, geçen yıl en büyük 300 şirketin, yani en kodaman parababalarının % 100'ün üstünde kâr ettiklerini göstermektedir. Kısacası ekonomik bunalım, gelir dağılımındaki dengesizliği arttırarak sömürenlerle sömürülenler arasındaki uçurumu daha derinleştirmiş, zengini daha zengin fakiri daha fakir yaparak bir avuç asalağa yaramıştır. Ekonomik bunalımın geniş kitlelere getirdiği, sadece yoksulluk, düşkünlük, meşakkat, sefalet, kısacası dayanılmaz bir hayat olmuştur.

Ekonomik bunalımın üstesinden gelemeyen, gelemeyeceği önceden belli olan Halk Partisi demokrasi açısından da çok kötü bir sınav vermiştir. Emekçi kitlelerin demokratik özlemleri doğrultusunda hiç bir girişimde bulunmadığı gibi, aksine pek çok olumsuzluklar göstermiştir. Sözgelimi işçileri işsizliğe, açlığa mahkum eden lokavta son vereceğini, işçi sınıfının siyasi mücadelesi üzerinde demoklesin kılıcı gibi sallanan 141 ve 142. maddeleri kaldıracağını, tüm çalışanlara grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı tanıyacağını vaadetmiş, fakat bunların bir tekine bile el atmamıştır. Daha da kötüsü Halk Partisi döneminde anti-demokratik uygulamalar hız kazanmıştır. İşçi sınıfımızın öncü sendikal örgütü DİSK'in, halkımızın yüz akı TÖB-DER'in, diğer meslek ve kitle örgütlerinin etkisiz kılınması operasyonları, CHP eliyle yürürlüğe konmuş, pek çok dernek Halk Partisi zamanında kapatılmıştır. Yüzbinlerce işçiyi kapsayan grev ertelemeleri yine CHP ağırlıklı hükümet eliyle uygulamaya konmuştur.

Ve nihayet faşist zorbalık karşısında aciz kalıp çareyi sıkıyönetimde bulan Halk Partisi'dir. İki yıla yaklaşan icraatı boyunca CHP'nin belki de en büyük kusuru, faşist terör karşısındaki basiretsiz, beceriksiz ve ürkek politikası olmuştur.

MHP'nin ülkücü çetelerle birlikte eksiksiz bir cinayet şebekesi oluşturduğu defalarca kanıtlanmıştır. Cinayet suçundan aranan, yakalanan ve idama varan cezalara çarptırılan binlerce MHP'li ve ülkücü vardır. Demokrasiyi rafa kaldırmayı hedefleyen sistemli ve planlı cinayetlerin MHP'den kaynaklandığı kesinlikle belli olmuştur. Böyleyken, Halk Partisi bu cinayet şebekesinin üstüne gideceğine katil kovalamakla vakit geçirmiştir. Bunun basiretsiz bir politika olduğu, sadece sivrisinek öldürmekle sıtmanın önünün alınamıyacağı, esas yapılması gerekenin bataklığı kurutmak olduğu ısrarla belirtildiği halde, CHP faşist MHP'ye ilişmemekte inat etmiştir.

Kardeşlerim,

Sıkıyönetimin de faşist zorbalığa çare olamıyacağı başından belliydi. Nitekim sıkıyönetim ilan edildiği gün Türkiye Sosyalist İşçi Partisi aynen şöyle demişti:

«Sıkıyönetim, faşist terör ve tehlikeye karşı çare değildir. Sıkıyönetimin demokratikleşme sürecini yavaşlatan, emekçilerin siyasi, ekonomik mücadelesini geriletmeye çalışan, grev yasakları getirecek bir idare olduğu sayısız örneklerden görülmüştür.»

Dediklerimiz aynen çıkmıştır. Faşist terör sıkıyönetime meydan okuyarak tırmanmaktadır. Sıkıyönetimin getirdiği kısıtlamaların ise haddi hesabı yoktur. Özellikle işçi sınıfı ve emekçi kitleler bu kısıtlamaların ne boyutlara vardığını yaşayarak görmektedir. Çünkü sıkıyönetim kısıtlamaları sosyalizme ilgi duyan işçilerin, emekçilerin örgütlü sosyalist mücadeleden uzak tutulmalarına yöneliktir.

Seçimlere sıkıyönetim altında gidilmesi demokrasi açısından son derece sakıncalı olmuştur. Sıkıyönetim zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükleri iyice kısıtlayarak, çalışmalarımızı keyfi yorumlarla yasaklayarak, bildiri ve el ilanı dağıtılmasını engelleyerek, toplantılara mani olarak, parti yöneticilerini ve üyelerini sebepsiz yere gözaltına alıp faaliyetten alıkoyarak, yurttaşın serbest iradesinin oluşmasında kesinlikle olumsuz rol oynamaktadır.

Yurttaşlarım,

İşte böylesine bir ortamda seçimlere gidiyoruz. Bir yanda egemen güçler, burjuvazi, onların çeşit çeşit siyasi temsilcileri var. Ama bunların hepsi halk katında yıpranmış, hiç birinin beş paralık itibarı kalmamış! Artık emekçi kitleler burjuva partilerinin Türkiye'yi kurtaramıyacağını görüyorlar. Her geçen gün kendi kurtuluşlarını kendi elleriyle yoğurup şekillendirmek zorunda olduklarını anlıyorlar. Kendi siyasi hareketleri olan sosyalizme yöneliyorlar. İşte burjuvazi, egemen güçler bundan dehşete düşüyorlar «ara rejim» adı altında yeni 12 Mart'lara, diktacı yönetimlere çağrı çıkartılmasının nedeni budur.

Pekala, ne yapmalıyız, nasıl bir politika izlemeliyiz ki, demokrasi düşmanlarının hevesleri kursaklarında kalsın?

Her şeyden önce bizlerin halk güçlerinin, demokrasiyi savunanların önemli bir avantajı var. O da şu: AP başta olmak üzere MC partilerinin emekçi düşmanı olduklarını geniş yığınlar kesinlikle kavramışlardır. Çünkü AP ve yandaşları varlık nedenlerinin bir avuç asalak parababasının çıkarlarına hizmet etmek olduğunu açıkça göstermişlerdir. Kitleler AP'nin ve yandaşlarının ülkeye ve kendilerine ettikleri sayısız kötülüklerden el aman demişlerdir. Pahalılık onlar zamanında hayatı ateşten gömlek haline getirdi, işsizlik, gurbetçilik onlar zamanında toplumsal afet halini aldı, onlar zamanında yurttaşın can güvenliği kalmadı. Onların bize reva gördüğü kötülükleri hatırladıkça tüylerimiz ürperiyor. Onun

için emekçilerin AP'yi ve yandaşlarını görecek gözü, onlara verilecek oyu yoktur.

Öte yandan emekçiler CHP'yi de tanıdılar. Kurtuluşun sosyal demokrasiden de gelmeyeceğini gördüler. O halde ne yapılmalı?

Kardeşlerim,

Hatırlarsınız iki yıl önce yerel seçimler nedeniyle radyodan yaptığımız konuşmalarda solun birliğini önermiştik. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin baştan beri savunduğu bu hedefin hayata geçirilmesi için çağrıda bulunmuştuk. Ayrıca bizim seçimlere katılmadığımız yerlerde seçimlere katılan diğer sosyalistlere, sosyal demokratlara oy verilmesi çağrısında bulunarak, birlik konusundaki içtenliğimizi kanıtlamıştık.

Aradan iki yıla yakın bir süre geçti. Bu süre boyunca Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin savunduğu birliğin ne kadar hayati önemi olduğu defalarca kanıtlandı. Emekçi yığınlarda zaten var olan birlik özlemleri iyice köklendi, güç kazandı. İşçiler, emekçiler faşizme ve emperyalizme karşı verilen mücadelenin birlikten geçeceğini daha bir derinden kavradılar. Faşizmin saldırıları karşısında ayakta kalabilmenin, faşizme geçit vermemenin, beraberlik ve dayanışma ile mümkün olacağı daha bir bilinçlere işlendi.

Bugün faşizmin ve gericiliğin şerrinden el aman diyen, hayatın getirdiği bitip tükenmez sıkıntılardan bezginlik getirmiş milyonlarca emekçi, kurtuluşu güçlerin birleştirilmesinde görüyorsa bunun bir nedeni Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin birlikçi politikasıdır. Bilimin öngördüğü bu politika hayatın kendisinden kaynaklanmaktadır, işçilerin, emekçilerin birlik özlemleriyle tamıtamına çakışmaktadır.

Evet kardeşlerim, zaman geçip de burjuva siyasetleri bir bir iflas ettikçe işçiler, emekçiler kendi kurtuluşlarının kendi eserleri olması gerektiğini anlıyorlar. Yüz yıl önce işçi sınıfının ilk büyük öğretmenlerinin şiarlaştırdığı bu gerçeği kavrıyorlar. Emekçiler, halkların sömürü çarkını nasıl kırdıklarını ve kendi düzenleri olan sosyalizmi güçlü kollarıyla yine kendilerinin nasıl kurduklarını dünyadaki parlak örneklerinden görüyorlar. Yıllar boyu kurtuluşu hep başkalarından bekleyen emekçiler, kendi kurtuluşlarının kendi ellerinde olduğunun bir düş değil, capcanlı bir gerçek olduğunu öğreniyorlar.

Ve aynı zamanda görüyorlar ki, emekçilerin kurtuluş mücadelesi nerede zafere ulaşmışsa bu ancak ve ancak halk güçlerinin

birliği örgütlü dayanışması sayesinde mümkün olmuştur. İşte bugün milyonlarca emekçi birliği savunuyorsa bir nedeni de budur.

Emekçi kardeşlerim.

En sıradan bir kişi bile birliğin önemini bilir. Çünkü birlikten güç doğacağı herkesin kolaylıkla anlayacağı maddi bir gerçekliktir. Bu nedenle ben burada birliğin meziyetlerine değil, hayati önemine parmak basacağım. Çünkü biliyorsunuz «ara rejim» adı altında yeni 12 Mart'lar, daha beterleri tezgahlanmak isteniyor.

Oysa işçiler, emekçiler grevleri yasaklayan, ücretleri düşüren, örgütlü mücadeleyi bastırıp, halkın demokratik özlemlerine ambargo koyan, sosyalistler başta olmak üzere tüm demokratların sesini kısan 12 Mart'ın kendilerine neye malolduğunu iyi bilmektedirler. Bu nedenle de tezgahlanmak istenen dikta yönetimlerine geçit vermemeye kararlıdırlar.

Ancak demokrasi düşmanlarına karşı direnmeye kararlı olmanın yetmediği de bir gerçektir. Kararlılık, yığınların örgütlü mücadelesi ile birleştirilmezse yenilgi kaçınılmaz olur. Tarihin defalarca ispatladığı gerçek şudur: Faşizm nerede halkın başına belâ olmuşsa orada demokrasi saflarının dağınıklığından yararlanmıştır. Buna karşılık faşizme nerede geçit verilmemişse nerede faşizmin başı ezilmişse, bu orada demokrasiyi savunan en geniş halk yığınlarının örgütlü beraberliği sayesinde mümkün olabilmiştir.

İşte bir yandan MHP vasıtasıyla Hitler'ci faşizm ülkeyi kana bularken, bir yandan da «ara rejim» tehditleriyle aba altından sopa gösterme girişimlerine hız verildiği Türkiye'de demokrasi güçlerinin örgütlü birliği gerçekten hayati önem kazanmaktadır.

Hep söyledik, demokrasiyi savunanların en geniş birliği, önce solda birlikten, solda yer alanların dostluk ve işbirliğinden geçer. Zaten bugün emekçilerin yükselen birlik özlemleri bu noktada düğümlenmektedir.

Uzun yıllar boyu solda güveneceği bir alternatif göremediği için çaresiz Halk Partisi'ne oy vermiş milyonlarca emekçi, sosyal demokrasinin kendilerini kurtaramayacağını onun son iki yıllık icraatını etinde kemiğinde yaşayarak kavramıştır. Emekçiler artık çareyi sosyalizmde görmekte, solda özlemlerini karşılayacak, onları yığınlar halinde kucaklayacak bir örgütlenme, bir birlik aramaktadırlar. İşte Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Çünkü Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, sağlam sosyalist çizgi-

siyle ve en önemlisi birlikçi politikasıyla, sosyalistlerin birliğini özleyen ve arayan milyonlarca işçiye, emekçiye yol göstermektedir.

Bugün Türkiye Sosyalist İşçi Partisi demek, emekçilerden fışkıran birlik özlemlerinin siyaset sahnesinde hayata geçirilmesi ve yüce birlik yapısının taş taş örülmesi demektir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi birlik konusundaki içtenliğini ve kararlılığını somut girişimleriyle defalarca kanıtlamıştır. Son olarak partimizin seçimlerde bir sol blok oluşturulması uğruna sarfettiği çabalar hatırdadır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, seçimlere katılsın katılmasın solda yer alan bütün partilere ve siyasi çizgilere aylar öncesinden seçim işbirliği için çağrı çıkarmış, seçim bloku önerisini gerçekleştirmek için onlarla ilişkilere geçmiştir. Karşımıza çıkan pek çok olumsuzluklara rağmen seçimlerde işbirliği konusunda azımsanmayacak kazanımlar elde edilmiştir. Devrimci demokratlarla sağlanan uzun erimli işbirliği, muhakkak ki önemli bir aşamadır. Bunun yanısıra listelerimizde yer alan adayların dörtte birinden fazlasını bağımsızlar oluşturmaktadır. Partimizin üyesi olmayan, fakat birlikten yana solcular listelerimizde yer almayı kabul ederek bizim birlikçi politikamızı teşvik etmişlerdir. Bunlara ilaveten bazı siyasi çizgiler yer yer partimizi desteklemektedirler. Kısacası Partimizin birlikçi politikası her geçen gün başarı kazanmaktadır. Seçimler bu süreci hızlandıracaktır.

Birlikten yana işçiler, emekçiler,

Bu şartlarda yapılacak tek şey vardır: birlikçi politikayı, birliğin kararlı savunucusu ve mimarı Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni desteklemek!

Halk Partisi'nin solunda başka partilerin ve bağımsız adayların olması emekçileri şaşırtmayacaktır. İşçiler, emekçiler «solda çok alternatif var, acaba hangisini desteklesek?» diye tereddüde düşmeyeceklerdir. Çünkü onların birlikçi özlemlerini savunan, bu uğurda gecesini gündüzüne katıp, varını yoğunu seferber eden birliğin sağlanması için hiç bir fedakârlıktan kaçınmayan bir tek parti vardır. O da Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'dir. Bugün en hayatî, en acil görev birliğin sağlanmasıysa, seçimlerde birlikçi politikayı, bu politikanın yürütücüsü Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ni desteklemek, birliğe katkıda bulunmanın biricik yoludur.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi solda birlik için emekçi halkımıza söz vermiştir. Bu sözünü mutlaka yerine getirecektir. Çünkü biz

gücümüzü, bize ışık tutan bilimsel sosyalizmden alıyoruz. Ve çünkü biz gücümüzü emekçi halkın birlik özlemlerinden alıyoruz. Yüce birlik yapısını, emekçilerin iktidar mücadelesindeki bu biricik silahını, işçi sınıfımızla, emekçi halkımızla elele, tam bir uyum içinde inşa ediyoruz. Bu nedenle birliğin gerçekleşeceğine, bütün sosyalistlerin tek bir çatı altında güçlü birliğinin sağlanacağına inancımız tamdır.

Yurttaşlarım,

Seçim yapılan 29 ilin tamamında seçimlere katılan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, seçim dönemindeki çalışmalarıyla ve izlediği sağlam politikayla demokrasi düşmanı AP'nin, onun koltuğu altında semiren faşist MHP'nin karşısında kale gibi duruyor, sosyal demokrasinin çare olamayacağını kitlelere gösteriyor ve emekçi yığınların solda birlik özlemlerinin hızla cazibe merkezi oluyor.

İşçiler, emekçiler, kardeşlerim,

Sömürü ve baskı çarkının kırılması için iktidara yürüyen emekçiler ordusu mutlaka zafere ulaşacaktır. Çünkü emekçilerin yoksulluklarından ve düşkünlüklerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur. Oysa kazanacakları koca bir dünya vardır.

Yaşasın emekçilerin birliği!

Yaşasın Sosyalizm!

Gani Sungur'un Radyo-TV Konuşması

4 EKİM 1979

İşçiler, Köylüler, Kardeşlerim...

Sömürücü egemen sınıflar, işçilerin, emekçilerin dünyalarını ulusal çitler içine hapsetmek isterler.. Böylece onların yeryüzündeki gelişme ve değişmelerden haberdar olmaması, dünyadaki devrimci demokratik güçlerden etkilenmemesi için özel bir çaba harcarlar. Başka ülkelerdeki işçi sınıfının hak ve kazanımlarının işçilerimiz tarafından bilinmesini istemezler. Başka ülkelerde sömürüsüz bir toplumun kurulduğunu, sosyalizmin inşa edildiğini, yani gerçek özgürlük ve kardeşlik toplumunun yaratıldığını bilmemizi istemezler.

Sermayenin uluslararası bir karakter taşıdığını ve dünya halklarına karşı birleşmiş olduğunu kitlelerden gizlemeye çalışırlar. Çünkü onlar bilirler ki.. Öğrenmek bilinçlenmeyi getirir. Bilinçlenmek mücadele ve dayanışmayı getirir. Çünkü onlar bölge ve dünya halklarının uluslararası dayanışmasının gelişmesinden çekinirler. Çünkü onlar işçilerin birliğinden halkların kardeşliğinden, tüm dünyada bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm güçlerinin dayanışmasından korkarlar. İşte bu nedenle, kitleleri dış politikadan ve uluslararası gelişmelerden uzak tutmaya çalışırlar. Ama, işçi sınıfı devrimcileri, ilericiler ve yurtseverler, yaşadıkları ülkenin dünyada tek başına olmadığını, diğer halklardan ve ülkelerden kopuk ve soyut bulunmadığını bilmektedirler.

KARDEŞLER...

Çağımız büyük değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir çağdır. Günümüz dünyasının temel içeriğini kapitalizmden sosyalizme geçiş oluşturuyor. Çağımızdaki büyük değişim dünya devrimci sürecinde somutlanıyor. Güçler dengesinde etkinliği ve saygınlığı giderek artan Dünya Sosyalist Sistemi her alanda yeni yeni başarılar kazanıyor. Uluslararası işçi hareketi, metropollerde burjuvazinin sınıf egemenliğini sarsıyor. Mazlum halkların emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe ve ezen ulus tahakkümüne karşı verdikleri ulusal kurtuluş savaşları ileri boyutlara ulaşıyor.

Buna karşılık kapitalizmin genel buhranı git gide derinleşiyor. Artan enflasyon, enerji bunalımı üretim düşmesi, şimdiden yüzmilyonlara ulaşan işsizler ordusu, ahlâkî ve ideolojik çöküntü bütün bunlar emperyalizm için çalan tehlike çanlarının somut kanıtıdır. Öte yandan emperyalist ülkeler arasındaki çekişme ve çelişmeler de derinleşiyor. Bu ülkelerin ekonomisi devletle giderek daha fazla bütünleşen silah tekellerinin elinde askerileşiyor. Ve silahlanma yarışını akıl almaz boyutlara ulaştırıyor. Amerika başta olmak üzere emperyalist devletlerin tırmandırdığı silahlanma yarışı yeni nükleer silahları da beraberinde getiriyor. Örneğin, Amerikanın nötron bombası bu yoldaki insanlık düşmanı icatlarından birisidir. Nükleer silahlar tüm insanlığı tehdit eden bir dünya savaşı tehlikesini yaratıyor. İnsanlığın şimdiye kadarki tüm kazanımlarını tehdit eden, kentlerin, uygarlıkların ve tüm insanlığın hunharca yok edilmesi demek olan nükleer bir savaşın ne denli korkunç olacağı ortadadır. Ve bu savaş tehlikesi emperyalizmin saldırgan karakterinden kaynaklanmaktadır. İşte bu nedenle,

Dünya Sosyalist Sisteminin ve tüm barış güçlerinin emperyalizme karşı mücadelesi, aynı zamanda silahlanma yarışına karşı, barış ve silahsızlanma mücadelesini içermektedir.

KARDEŞLERİM...

Biz sosyalistler her alanda olduğu gibi, uluslararası alanda da politikalarımızı ilkeler üzerine kurarız. Sosyalizmin dünya politikası, barış içinde birlikte yaşama ilkesini savunur. Sosyalizmin dış politikası haklı savaşları desteklemek, haksız savaşlara karşı çıkmayı gerektirir. Haklı savaşlar, ezilen halkların sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımlarıdır. Dünyanın neresinde bir sosyal devrim mücadelesi varsa, dünyanın hangi ulusu bağımsızlık için ulusal kurtuluş savaşı veriyorsa, bizler o haklı savaşların yanındayız. Ama buna karşılık, kapitalist ve gerici devletler arasındaki emperyalist savaşların karşısındayız. Onların çıkar çatışmalarının savaşa dönüşmesinin de karşısındayız. Sosyalizm, uluslararası ilişkilerde tümüyle gönüllü bağları ve ulusların tam hak eşitliğini savunur. Bir ulusun diğerini ezmesine karşı çıkar. Bu amaçla ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunur. Bilimsel Sosyalizmin bu ilkesi, bugün Birleşmiş Milletler'e ve uluslararası antlaşmalara mal olmuştur.

ARKADAŞLAR...

Türkiye emperyalizmin ve gericiliğin en fazla saldırdığı bölgelerden birisinde bulunuyor. Orta Doğu halklarının bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm savaşımlarına karşı çeşitli oyunlar oynanıyor.

Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını, yani bağımsız devletini kurma talebini reddeden emperyalistler, Filistin halkına ve tüm Orta Doğu uluslarına karşı siyonistlerle işbirliği yapıyorlar. Yakın zamanlara kadar Amerikan emperyalizminin Orta Doğu'daki sağlam kalesi olan Şah Diktatörlüğü, İran Halklarının ortak mücadelesiyle kovuldu. Şimdi de emperyalistler İran'daki tüm ilerici güçlere karşı Humeyni kartını oynamaya çalışıyorlar. Bugün Humeyni yönetimi, işçi sınıfının ve İran halklarının kazanımlarını gaspetmek istiyor. İran'da Kürt halkının ulusal ve demokratik taleplerinin üzerine Amerikan tanklarıyla, fantom uçaklarıyla gidiyor ve toplu kıyımlara kalkışıyor.

Emperyalist güçler, Doğu Akdeniz'de barış ve güvenliği tehdit ederek Türkiye ve Yunanistan arasında silahlanma yarışını körüklüyorlar. Kıbrıs Adası'nı emperyalizmin bir uçak gemisine dönüştürmek istiyorlar.

KARDEŞLERİM...

Emperyalistler sadece bölgemizde değil, dünyanın dört bir yanında aynı şeyleri yapıyorlar. Ve bunları yaparken de, Çin yönetiminin gerici politikalarından destek görüyorlar. Mao'cu Pekin yönetimi, sosyalist ülkelere ve Dünya Devrimci-Demokratik güçlerine karşı emperyalizmin, uluslararası gericiliğin, sömürgeciliğin ve yeni sömürgeciliğin yanında saf tutuyorlar.

EZİLEN, SÖMÜRÜLEN KARDEŞLER VE BACILAR...

Dünyada böyle önemli süreçler, yaşanırken, soğuk savaştan yumuşamaya, farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barışçı yanyana yaşama politikasına geçişin hergün biraz daha güç kazandığı bir dönemde Türkiye acaba ne yapıyor? Hangi güçlerden yana tavır alıyor? Dünyadaki yeri nedir?

Türkiye'nin dış siyaseti ve uluslararası ilişkileri emperyalist kapitalist sistem içindeki yerinden kaynaklanıyor. Türkiye savaş, silahsızlanma ve ulusal-sosyal kurtuluş sorunlarına emperyalistlerin gözlüğüyle bakıyor.

Türkiye, NATO saldırgan paktı içindeki yeri ve önemi ile övünüyor. Ülke ihtiyaçlarının çok üstünde askeri birlikler besliyor. Başka ülkelerin güvenliğini ihlâl eden, uluslararası havayı gerginleştiren emperyalist üstleri «üs yok tesis vaa» yutturmacası ile gizlemeye çalışıyor.

Ekonomik ve siyasi yapısından kaynaklanan hayat pahalılığı, ekonomik bunalımlar, işsizlik ve siyasi baskılara karşı her gün biraz daha uyanan ve mücadele veren emekçi yığınlarının dikkatlerini başka yöne çekmek için şovenizmi körüklüyor. Kurtuluş savaşını verirken, anti-emperyalist güçlerden gördüğü destek ve yardımı çok çabuk unutan ve geçirdiği acıları hatırlamayan Türkiye, sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı savaşım veren halkların kurtuluş savaşlarına ABD gözüyle bakmış, hatta kimi genç ulusal devletleri emperyalist devletlerden sonra tanımıştır.

Türkiye yıllarca içte kaba bir anti-sovyetizmle, paslanmış anti-komünizm silahı ile kitleleri hayali saldırılara karşı savaş havasında tutmuş, dışarda savaş çığırtkanları korosuna katılmıştır. Bütün bunların sonucu olarak, Türkiye'nin dış ilişkileri, bugün bir çıkmaza girmiştir. Hükümetler istedikleri kadar «etkin ve saygın dış politika» uyguladıklarını söylesinler. Gerçek bunun aksini gösteriyor. Türkiye, Emperyalist-Kapitalist sistem içinde kaldığı sürece ve her türlü ekonomik bağımlılık ilişkilerini koparmadıkça, bağımsız, sağlıklı ve etkili bir dış politika uygulayamaz.

Uluslararası saygın bir dış politikanın ön koşulları dünyadaki ilerici, yurtsever ve barıştan yana güçlerle dayanışmadan geçer.

İLERİCİLER, DEVRİMCİLER, DEMOKRATLAR VE BARIŞTAN YANA OLAN TÜM GÜÇLER... Şu hedefler için ve bunların hayata geçirilmesine yönelik çabalar içerisine aktif olarak girmelidir.

— Savaşsız, sömürüsüz bir dünya için, dünya barışından yana olan herkes, güçlerini birleştirerek, uluslararası adil, demokratik ve kalıcı bir barış için mücadele etmelidir.

— Yeni nükleer silahların üretiminden vaz geçilmelidir.

— Başka ülkelerin iç işlerine karışmamak, başka ülkelerin egemenliğine saygı temeli üzerinde uluslararası ilişkiler geliştirilmelidir.

— Savaş odaklarının söndürülmesi için uluslararası işbirliği yapılmalıdır.

— Ulusların kendi kaderlerini özgürce belirleme hakkına saygı gösterilmeli ve bu yaşama geçirilmelidir.

— Türkiye Kıbrıs'ta Birleşmiş Milletler kararlarına uymalı, Bağlantısız, tüm üs ve yabancı askerlerden arınmış bir Kıbrıs için çaba sürdürmelidir.

— Türkiye, saldırgan askeri pakt olan NATO'dan çıkmalıdır, emperyalist saldırı araçları olan tüm üsler kaldırılmalıdır.

— Emperyalizm ile olan her türlü ekonomik ve siyasi bağımlılık ilişkilerine son verilmeli, sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler kurulmalıdır.

— Türkiye ulusal kurtuluş savaşları karşısında, emperyalizmin yedeğinde bir politika izlemeyi bırakıp, mazlum dünya halklarıyla etkin bir dayanışmaya girmelidir.

Saygılarımla...

Yıldız Gürcan'ın Radyo-TV Konuşması

5 EKİM 1979

Analar, bacılar, kardeşlerim,

14 Ekim seçimleri yaklaştı. Tutulmayacağı belli vaadlerle oyumuzu isteyenler var. Sömürü ve soygun peşinde olanlar, seçim propagandalarında biz kadınları da anmadan geçmiyorlar. Oylarımızı emekçilere gün yüzü göstermemek için, kadınların iki kat ezilmesinin sürüp gitmesi için istiyorlar. Ama şimdi bizi yalanla-

rına inandırmaları kolay değil. Yıllar var ki, hep itilip horlanmışık. Eğitimsiz bırakılmışız. Boy boy evlat yetiştirmişiz ama hep çile çekmişiz. Burjuva partileri ve hükümetleri bizi bir kez olsun kayırmamış. Yaşadığımız güçlükleri gidermek için çare aranmamış. Toplumsal hayattan, siyasetten uzak tutulmuşuz. Fakat, bunca yıldır bütün zorluklara rağmen ülkemizde verilen mücadele kadınları da etkiliyor. Onun içindir ki, şimdi kimin emekçilerden yana olduğunu daha kolay görüyoruz. Tekellerin tatlı karları uğruna emekçilere hazırlanan tuzakları bugün daha iyi kavrıyoruz.

Kardeşlerim,

Bu seçim döneminde doğruyu bulmak için yaşadığımız günlere şöyle bir bakalım. Söze şehirlerden başlayalım.

Büyük şehirde belediyeler yer yer tanzim satış mağazaları açmış. Emekçiler bu mağazalardan alışveriş ediyor. Tanzim satış mağazalarının önünde kuyruklar, bir paket yağ için. Ötede yine kuyruklar, tüp gaz için. Kuyruklarda emekçiler ve özellikle kadınlar. Çünkü her gün kullanmak zorunda olduğumuz kimi ihtiyaç maddeleri piyasada yok. Fakat istifçilerin, karaborsacıların depoları mal dolu.

Kardeşlerim,

Genellikle alışverişi kadınlar yapar. Ellerindeki parayı ihtiyaçlarıyla denkleştirmek için her şeyin fiyatını öğrenir, ona göre davranırlar. Ama artık fiyatları izlemek mümkün değil. Şimdi çarşı işleri iyice hüner istiyor. Biraz daha ucuzunu bulabilmek için bir sürü zahmete katlanmak, çarşı pazar dolaşmak gerekiyor. Ama ne etsek masrafları denkleştiremiyoruz. Bir çok ihtiyacımızdan vazgeçsekde pahalılığa çare olmuyor, geçim sıkıntısına çare olmuyor. Artık çocuklarımızı nasıl tok tutarız, onu düşünüyoruz. Şimdi meyveyi manavda görüyoruz. Çocuğumuzun canı bir şey çekmişse avutmaya çalışıyoruz.

Kiracıysak eğer, aybaşlarında maaşların yarısını evsahibine yatırıyoruz. İşçi ve memur kadınların maaşları kiraya yetmiyor bile. Adeta yalnız kira için çalışıyoruz. Maaş ve ücretlerde ufacık bir artış olsa, bizden önce alacaklılar duyuyor. Bakıyoruz ki, daha elimize geçmeden, fiyatlara kat kat eklenmiş verilen.

Emekçiler, kardeşlerim,

Pek çoğumuzun iş güvenliği yok. Patronlar istedikleri zaman lokavt ilan edebiliyor. İşsiz kalıyoruz. Babamız, eşimiz işten çıkarıldı mı, hep birlikte açlığa düşüyoruz. Bu gün ülkemizde yüzbin-

lerce kadın çalışıyor. İşten çıkarılmalar başlayınca, en çok kadınlar işinden oluyor. Halbuki hayat pahalılığına karşı direnebilmek için daha pek çoğumuz çalışmak istiyoruz. Eğitim düzeyimizle uyumlu, analıkla bağdaşan işlere girmek istiyoruz. Ne var ki, yüksek okul bitirenler dahi iş bulamayabiliyor.

Kardeşlerim,

İş hayatının yanısıra evimizin ve çocuklarımızında sorumluluklarını taşıyoruz. O halde, sorumluluklarımıza uygun düşen iş şartları hazırlanmalıdır. Halbuki, onbinlercemizin durumu hiçte iç açıcı değil. Pek çok yasal hak kullandırılmıyor. İş yasasının gereklerine bile uyulmuyor. Memur kadınlar, kadın ve ana olarak her türlü hak ve güvenlikten uzak. Çocukların büyütülmesi, eğitimi başlıbaşına bir sorun. Devletin çocuklara karşı yükümlülükleri var. Ama yıllardan beri kreş ve ana okullarının açılması ve yaygınlaştırılması için hiç bir çaba harcanmıyor. Mevcut kreş ve ana okulları ise kar amacına yönelik. Hem emekçilerin gücünü aşıyor, hem de denetimden yoksun. Çalışan kadınlar bebeklerini çeşitli zorluklarla büyütüyorlar. İş söze geldiğinde çocuk yılı için parlak sözler eden hükümet ve burjuva partileri onlar için yapılması gereken zorunlu işleri görmezlikten geliyorlar. Okul öncesi eğitimle ilgili ciddi bir tek adım bile atılmıyor. Ve yine sağlık hizmetleri de ciddiye alınmıyor. Pek çok insan sağlık hizmetlerinden yararlanamıyor. Mevcut hastaneler sağlam girenin hasta çıkmasına yol açacak kadar kötü çalıştırılıyor. Can pazara düşmüş. Sağlık parayla satın alınıyor.

Kardeşlerim.

Bu kadar önemli meselelerimize çözüm getirmeyen hükümet, iki yıl boyunca kasaba ve köylerde yaşayan milyonlarca kadın için de bir tek olumlu girişimde bulunmadı. Meclise yasa tasarısı sunmadı. Tarım iş yasasını çıkarmadı. Toprak yasasını görüşmeye bile açmadı. Bu gün kırlarda, köylerde yaşayan milyonlarca kadın iki kat sömürü ve baskı altındadır. Çukurova'da, Ergene ovasında, Doğu'da alaşafaktan gün batımına kadar yüzbinlerce ırgatın kanı ve teri toprağa düşmektedir.

Kardeşlerim,

Böyle bir düzenden memnun olunabilir mi? Cumhuriyet Halk Partisi'nin uygulamalarının emekçileri kolladığı söylenebilir mi? Geçtiğimiz dönem boyunca izlenen politikadan memnun kalan, sadece bir avuç tekelci oldu. Başkası değil. Halk partisi iktidar ol-

madan önce verdiği sözleri tutmadı. Hayatın pahalılanmasının önüne geçmedi. Emekçilerin gelirlerinde artış sağlamadı. Bu seçimler de de yine desteğini istediği emekçilere bunların hesabını vermesi zordur. Ve hele can güvenliğini sağlamamasının hesabını vermesi daha da zordur. Halbuki meclis kürsüsünden evlat acısını dindireceğini vaad eden yine bu hükümet ve başbakandı. Aradan geçen sürede evlat acısı son bulmadı. Daha pek çok ana acıya boğuldu. Tüm analar evlatları için kaygılandı. Kardeşlerim, evlat yetiştirmenin zorluğunu analar bilir. Yemeyip yedirir, giymeyip giydirirsin. Sonra bir gün kara haber kapını çalar. Faşist caniler tarafından katledildiğini öğreni verirsin. Gazeteler hemen her gün oğlunun cenazesine kapanmış anaların resmini basıyor. Aynı gazeteler yakalanan sanıkların Milliyetçi Hareket Partisi ile ilişkisi olduğunu da yazıyor. Ama demokratik örgütlere baskı yapan, yasal mitinğleri dağıtan, ilerici yayınları yasaklayanlar faşist milliyetçi hareket karşısında tutarlı olamadılar. Sokakta oynayan çocuklar bile faşist cinayetlerin arkasındaki örgüt ve yöneticileri bildiği halde faşist örgütler kapatılmadı. Yöneticileri cezalandırılmadı. Biliyoruz ki, sistemli işlenen cinayetlerin sorumlusu Milliyetçi Hareket Partisidir. Ülkücü gençlik derneğidir. Yine biliyoruz ki, faşist şefler öldür emriyle geçmiş olsun mesajını birlikte yazmaktadırlar. Hükümet başından beri faşist hareket karşısında bocalamıştır. Onları cüretlendirmiştir. Faşizmi geriletmek bahanesiyle demokratik hakları kısıtlamaya kalkışmıştır. Halbuki faşizmi geriletmek, hak ve özgürlüklerimizin kısıtlanmasıyla değil, genişletilmesiyle mümkündür. Demokrasi güçlerinin birliğiyle mümkündür.

Analar, bacılar, kardeşlerim,

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi faşizme karşı halk güçlerinin birliğini savunuyor. Faşizme geçit vermenin yolunun birlikten geçtiğini söylüyor. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi seçim yapılan tüm illerde Devrimci demokratlarla ve bağımsız adaylarla işbirliği yapıyor.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin birlikçi politikasını destekleyelim,. Onu güçlendirelim. Faşizme karşı birleşmek için her evden bir cenaze çıkmasını bekleyelim.

14 Ekim günü, Adalet Partisine, Milli Selamet Partisine ve Bilhassa faşist Milliyetçi Hareket Partisi'ne hayır diyelim. Tutarsız politika izleyen Cumhuriyet Halk Partisine oy değil, ders verelim.

Sandık başına mutlaka gidelim. Evet mühürünü müşterek oy pusulasının sonunda bulunan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne ba-

salım. Türkiye Sosyalist İşçi Partisine evet diyelim. Halk güçlerinin birliğine, insanca bir yaşama ve çocuklarımız için mutlu bir geleceğe evet diyelim. Barış-Demokrasi Ve Eşitliğe evet diyelim.

— Yaşasın demokrasi güçlerinin birliği

— Yaşasın sosyalizm

— Faşizme geçit vermeyeceğiz

Yarın saat 19.50'de sizlere TSİP senatör adayı, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu hitabsdecektir.

Gültekin Gazioğlu'nun Radyo-TV Konuşması

10 EKİM 1979

Yurttaşlarım,

Bir seçim dönemini daha geride bırakıyoruz. Oy verme gününe az bir süre kaldığı bugünlerde «ara rejim» adı altında, yeni 12 Mart'lara, daha beterlerine çağrı çıkartma eğilimleri körükleniyor. İşçilerin, köylülerin, memurların, öğretmenlerin tek kelimeyle bizlerin, emekçi halkın daha güzel yarınlara olan özlemlerimiz, faşist dikta bulutlarıyla karartılmak isteniyor.

Kardeşlerim, gördünüz, burjuva siyasetlerinin hepsi ardı ardına iflas etti. Bunlara, nasıl iflas ettiklerine kısaca göz atalım.

Demirel CHP'nin basiretsizliklerini diline dolamış oy avcılığı yapıyor. Sanki bugünkü bunalımın baş sorumlusu kendisi değilmişçesine. Üstelik yeni bir şey de söylemiyor. Bu hükümet düşsün de yeniden kendisi Başbakan olsun diye çırpınıyor. Şimdi yurttaşın hakkı değil mi «yeniden Başbakan olacaksın da ne yapacaksın? Bunca yıldır yaptığın belli. Üstelik MC dönemlerinde ülkeyi bütünüyle batırdın! Başa gelsen yapacağın aynısı! Böyleyken ne hakla kalkıp yönetime talip oluyorsun? Hatta ne yüzle karşımzıa çıkıyorsun?» diye sormaya.

Yurttaşlarım,

Bir de Halk Partisi var. İki yıldır yaptıkları ortada. Emekçi halka hiç bir hayrı dokunmayacağı kesinlikle anlaşıldı. CHP tüm çalışanlara grevli, toplu iş sözleşmeli sendika vaad etmişti. Vu vaadini unutmakla kalmadı, kamu kesimindeki işçilerin tümünü memur yapmak için 657 sayılı memurlar yasasını değiştirmeye el attı. Halk Partisi'nin tek başına bu yaptığı bile sosyal demokrasiden bize hayır gelmeyeceğinin kesin kanıtıdır.

Bir de faşist MHP var. İpliği öylesine pazara çıktı, MHP'nin eksiksiz bir cinayet şebekesi olduğu öyle çürütülmez delillerle kanıtlandı ki, fazla bir şey söylemeye gerek yok. Zaten emekçi halkın mücadlesinin ön safında yer alan biz eğitim emekçilerine, örgütümüz TÖB-DER'e, faşist elebaşıları TV'den ve radyodan ağızlarından köpükler saçarak saldırmaları MHP'nin nasıl aydınlık düşmanı, nasıl bilim ve eğitim düşmanı, nasıl halk düşmanı faşist bir örgüt olduğunu bir daha gözler önüne sermiyor mu?

Ancak halkımız faşist zorbalığa asla boyun eğmeyecektir. İşte buradan ilan ediyorum ki halk güçleri faşistlerden mutlaka hesap soracaklar, halka karşı işledikleri suçları, faşistlere bir bir ödeteceklerdir.

Evet kardeşlerim,

Bir yanda iflas etmiş burjuva partileri var. Onlardan bir hayır çıkmayacağı kesin. Öte yanda ise, sıkıyönetim uygulamalarıyla, usulden olmayan kutlama haftalarıyla, yerli yersiz demeçlerdeki tehditlerle estirilen militarist hava var. Adeta insanlarımız süngü gölgesinde yaşamaya alıştırılmak isteniyor. Kısacası emekçi halkımızın başına çorap örülmek isteniyor.

Pekalâ kardeşlerim. Çare yok mu? Var! Defalarca belirttiğimiz gibi çare emekçi halkın kendi ellerinde. Çare milyonlarca işçinin, köylünün, memurun, öğretmenin, çalışan halkın kendi güçlü kollarında, çare iflas eden burjuva partilerine meydanı bırakmayacak bir halk örgütlenmesini kotarmakta, çare faşizme, her çeşitten dikta heveslilerine geçit vermeyecek bir anti-faşist harekete geçirebilmekte, çare, geniş emekçi yığınların örgütlü beraberliğinin ve dayanışmasının sağlanabilmesinde!...

Kardeşlerim,

Önümüzdeki zor günleri, aydınlık günlere döndürebilmek için halk güçlerinin beraberliği büyük önem taşıyor. Ancak böylesi bir dayanışmayı somut ve sonuç alıcı bir güce dönüştürmek için bazı ivedi istemler ve hedefler etrafında birleşmemiz ve bunları hayata geçirmek için gün geçirmeksizin paçaları sıvamamız da gerekiyor.

Nelerdir bu istemler?

1. Siyasal demokrasi ve düşünce-örgütlenme özgürlüğü için:

● 141 ve 142. inci maddeler iptal edilmeli. Siyasî Partiler Kanunu demokratikleştirilmelidir. Bu yasada yer alan ve Türkiye'de «komünist» adıyla parti kurulamıyacağını söyleyen bölüm iptal

edilmelidir. Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasak kaldırılmalıdır.

● Türkiye'nin imza koyduğu Lozan anlaşması, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Roma sözleşmesi ve nihayet Helsinki Belgesi'nin 7. ve 8. inci maddeleri Türkiye'de de uygulanmalı, ulusal demokratik hak ve özlemler üzerindeki şoven milliyetçi yasalar kaldırılmalı, özümlemeci politikaya ve uygulamalara son verilmelidir. Bu belgelere aykırı olan ve Türkiye'de Türk asıllılardan başkalarının da yaşadığı gerçeğini yok sayan 89. maddesi kaldırılmalıdır.

● Ana dilden eğitim ve yayın ve haberleşme özgürlüğü Helsinki Belgesine uygun olarak sağlanmalıdır.

● Çeşitli meslek kuruluşlarına ve demokratik kitle örgütlerine konmuş olan siyaset yapma yasağı sona erdirilmelidir. Memurların siyasi partilere girmeleri ve siyaset yapmaları serbest bırakılmalıdır.

● Anayasa'yı geriye doğru değiştirme girişimlerine son verilmeli, Anayasa'da daha önce yapılan anti-demokratik değişiklikler iptal edilmelidir.

● Seçme yaşı 18'e seçilme yaşı 21'e indirilmeli, yurt dışındaki seçmenlerin oy kullanması sağlanmalıdır.

● Olağanüstü hal yasası çıkarma girişimlerine son verilmelidir.

● Sıkıyönetim kaldırılmalıdır.

● Alanların ve yolların toplantı ve yürüyüşlere yasaklanması kaldırılmalıdır.

2. Çalışanların ekonomik-demokratik hakları için:

● Tüm çalışanlara grevli toplu iş sözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalı, bu haktan yoksun bırakılan memurların, öğretmenlerin, teknik elemanların, assubayların, subayların, ve polislerin, kısacası tüm kamu personelinin sendikal özgürlükleri güvence altına alınmalıdır.

● Demokratik kitle ve meslek örgütlerinin etkinliğini yok etmeye yönelik her türlü anti-demokratik girişimler durdurulmalıdır.

● Gizli oy, açık sayım esasına dayalı referandum hakkı yasallaşmalıdır.

● İş yasasının, işçilerin işten atılması için bahane edilen 13. ve 17. maddeleri kaldırılmalıdır.

- Anayasa'da yeri olmayan lokavt kesinlikle yasaklanmalıdır.
- Genel grev ve dayanışma grevi yasallaşmalıdır.
- Sendikasız işçi çalıştırmak suç sayılmalıdır.
- Tarım-iş yasası, çıraklar ve kalfalar kanunu demokratik esaslara göre çıkartılmalıdır.
- Asgari ücret, her belediye çevresinde belediye ve sendika temsilcilerinden oluşacak yerel komisyonlar tarafından saptanmalıdır.
- Kadın erkek ayrımı yapılmadan eşit işe eşit ücret verilmeli, çalışan tüm kadınların gerek kendileri, gerekse çocukları için sosyal güvenceler getirilmelidir.

3. Yaşama koşullarının iyileştirilmesi için:

- Gecekondu yıkımı kesin olarak yasaklanmalı, tapusuz bütün gecekondulara tapu verilmelidir.
- Ev kiraları her belediye çevresinde kiracı temsilcileriyle belediye ve sendika temsilcilerinin katılacağı fiyat tespit komisyonları tarafından belirlenmelidir.
- Yoksulluk içinde kıvranan milyonlarca işsiz yurttaş için işsizlik sigortası kurulmalıdır.
- Hayat pahalılığına karşı tüketici kooperatifleri kurulması kolaylaştırılmalı ve teşvik edilmeli, bu kuruluşların geliştirilmesi için her türlü devlet desteği sağlanmalıdır.
- İstifçilik ve karaborsacılık halka karşı işlenmiş ağır suç sayılmalı, bu suçlara en ağır cezalar getirilmelidir.

4. Emekçi köylüler için:

- Topraksız ve az topraklı köylülere, ailesini insanca yaşatacak kadar toprak, araç-gereç ve kredi verilmelidir. Bu amaçla, köklü bir toprak ve tarım reformu mutlaka gerçekleştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Tefecilik kesin olarak yasaklanmalı ve ağır suç sayılmalıdır.
- Emekçi köylünün borçları affedilmeli, bunlara düzenli kredi sistemi getirilmelidir.
- Emekçi köylülere tohum, gübre, teknik araç yardımı için devlet tarafından geniş imkanlar yaratılmalıdır.

● Kooperatifler emekçi köylülerin denetiminde olmalıdır.

Yurttaşlar, kardeşlerim,

İşte bizlerin, işçinin, köylünün, emekçinin, öğretmenin, memurun hasılı faşizm ve gericiliğin saldırılarına göğüs germesi gereken milyonlarca insanın etrafında birleşmesi gereken ivedi istemler ve hedefler bunlardır. Biz bu isteklerimizi hayata geçirmek, hedeflerimizi gerçekleştirmek uğruna ne kadar kararlı ve ısrarlı mücadele yürütürsek, bu mücadelemizi ne ölçüde geniş kitlelere mal edebilirsek, faşizme ve gericiliğe karşı o ölçüde güçlü bir halk direnişi yaratabiliriz. Sosyalist ve ilerici, demokrat partilerden sendikalara mesleki ve demokratik kitle örgütlerinden yazarlara, sanatçılara dek örgütlü bir beraberliği ve dayanışmayı, demokrasi cephesi halinde ne ölçüde seferber edebilirsek, faşizme ve gericiliğe geçit verilmemesi o ölçüde kolaylaşacak, o ölçüde emekçi halkın zaferi de yakınlaşacaktır.

Yalçın Yusufoğlu'nun Radyo-TV Konuşması

8 EKİM

Yurttaşlarım...

Sizlere Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin dost ve kardeş selamlarıyla sesleniyorum...

Sizlere, gerçek barış ve özgürlük günlerinin özlemiyle, sizlere sosyalist yarınların güvenciyle sesleniyorum...

Kardeşlerim...

Bize, yani Türkiye'nin çalışan insanlarına zorla ve zorbalıkla dayatılmak istnen koşullara karşı savaşıyoruz... Her şeyden önce, insanlık onurumuz için... İnsanca yaşamak için hayat kavgası veriyoruz...

Yıllardır halk olarak faşist milliyetçi hareketin vahşetini yaşıyoruz... Yıllardır, faşist milliyetçi harekete ve her türlü faşist gayrete karşı ölüm kalım savaşı veriyoruz... Çünkü biliyoruz ki faşist milliyetçi hareket halkların bağrındaki özgürlük ateşini gözyaşıyla söndürmek istiyor! Emekçilerin elindeki kurtuluş meşalesini kanla karartmaya çalışıyor!...

Yurttaşlarım...

Bugün halk güçlerimiz sınıfsal ve ulusal tahakkümün her türlüsüyle karşı karşıyadır...

Halkımız, pahalılığın, işsizliğin, yoksulluğun pençesi altındadır...

İşçi hareketleri bastırılmakta, lokavtlar yaygınlaştırılmakta, köylüler yoksullaştırılmaktadır...

Egemen milliyetçilik, ezilen ulusun temel haklarına ve yükselen ulusal demokratik taleplerine karşı toplu katliam provaları yapmaktadır...

«Ara rejim» adı altında, anayasa dışı, demokrasi karşıtı faşist ve militarist planlar tartışılmaktadır...

Şimdi, yaratılmak istenen bu alacakaranlığı dağıtmak için herkes soruyor? Peki ne yapmak lazım diyor...

Türkiye bir aranışın bir çözüm yolunun sancısını çekiyor... Halkımız, gerici-faşist milliyetçi cephenin kanlı ve karanlık yüzünü çok iyi tanımıştır... Buna karşılık kendisini bir süre umut diye gösteren CHP'nin de umut olmadığı artık anlaşılmıştır.

Yani egemen kapitalist sınıfın bütün silahları paslanmıştır. Sömürgen burjuvazinin bütün siyasetleri iflas etmiştir...

Bugün oynanan oyunların en büyüğü, işte bu noktada kendisini gösteriyor. Faşistler ve suç ortakları, sosyal demokrasinin iflas etmesinden doğan düş kırıklığını, toplumda genel bir umutsuzluğa ve karamsarlığa dönüştürmek istiyorlar...

Kargaşa ve tedirginlik yaratmaya, faşist sokak hareketleriyle toplumun çeşitli kesimlerinde, zoraki bir «otorite duygusu» uyandırmaya uğraşıyorlar. Ve «millî devlet-güçlü iktidar» sloganıyla, bu otoriteye kendileri talip olup, bir dizi faşist komployla kanlı ve kara bir diktatörlüğü getirmek istiyorlar.

Öte yandan, bütün sağcı güçler, 3.'cü Ecevit hükümetinin başarısızlığını solun başarısızlığı imiş gibi göstermeye çalışıyorlar...

Dikkat ediniz.. Aslında solcu dahi olmayan Ecevit hükümetinin günahlarını, gerçek sola, yani sosyalizme maletmenin hesabını güdüyorlar... Ve onlar her zaman olduğu gibi bu konuda da ve bir kez daha bile bile yalan söylüyorlar...

. Çünkü sağcılar görüyorlar ki, sosyal demokrasiden kesilen umutlar kitlelerin devrim özlemlerine dönüşmekte, yeni gerçek umutlar yeşermektedir. İşte bu nedenle, faşistler, halkın, tek ve gerçek umuda sahip çıkmasının önünü kesmeye çalışmaktadırlar.. Sosyal demokrasiden kırılan umutları, halkın umutsuzluğuna dönüştürmek çabasındadırlar...

Hayır kardeşlerim... Yıkılan, halkın umudu değildir... Yıkılan, yalnızca, sosyal demokrasinin reformcu düşleridir. Halkın

umudu sapasağlam ayaktadır... Çünkü halkın umudu gene ancak kendisidir... Kendi öz varlığı, öz mücadelesidir. İşçi sınıfının olduğu yerde, emekçi halkın bulunduğu yerde, umut hiçbir zaman sönmez...

Kardeşlerim...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi herşeyden önce ve özellikle bu oyunların bozulması gerektiğini belirtiyor... Yaratılmak istenen bezginlik ortamının engellenmesine çalışıyor. Bu oyunları bozmanın biricik yoluysa güçlerimizi birleştirmekten geçiyor.

Şayet solun birliğinin ve beraberliğinin kurulması gecikirse, bilmeliyiz ki, bundan en fazla yararlanan, gerici egemen güçler olacaktır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, bu ivedi ve zorunlu sorunun bilincinde olarak herşeyden önce, faşizme karşı tüm demokrasi güçlerinin birleşmesini savunuyor... Aynı zamanda, bütün halk güçlerinin Demokratik Halk Cephesinde toplanmasını öngörüyor... Ve bu cephenin öncüsü olan sosyalist hareketin birleşmesi ve merkezileşmesi için uğraş veriyor...

Yurttaşlarım...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi halkın, tek ve gerçek kurtuluşunun ancak Demokratik Halk Devrimi ile sağlanabileceğini vurguluyor...

Çünkü işçi sınıfının önderliğinde ve bütün halk güçlerinin ortak cephesinde kenetlenmiş emekçilerin sosyal devrimi gerçekleşmeden, nihai kurtuluş mümkün değildir...

Devrim ise herşeyden önce bir siyasal iktidar sorunudur... İşçilerin, köylülerin, aydınların, tüm çalışanların örgütlü güçlerinin ülkede siyasal iktidarı ele geçirmesi demektir.

Bu nedenle, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, faşizme ve her türlü gericiliğe karşı mücadele ederken, aynı zamanda kitleleri devrimden ve devrimci mücadeleden alıkoymak isteyen reformcu düşleri de teşhir etmeyi görev saymaktadır.

Emekçi kardeşlerim...

Özellikle bilmeliyiz ki, emekçi halk hareketinin belirleyicisi siyasal mücadeledir... Bu amaçla siyasal bakımdan örgütlenmek ve sınıf mücadelemizi esas olarak siyasal alanda güçlendirmek zorundayız...

Bu nedenle, büyük sendikalar ve demokratik kuruluşlardan köy veya semt derneklerine kadar demokratik planda örgütlen-

miş milyonlarca işçinin, köylünün, memurun, öğrencinin, mutlaka ülke siyasal yaşamında aktif, örgütlü ve birleşmiş bir politik gücü yaratması gereklidir... Bu siyasal birlik Demokratik Halk Cephesi'dir.

Kardeşlerim...

Halk Partisi, CHP yöneticileri kaybettikleri seçmen desteğini yeniden kazanabilmek için, faşizm karşısında bu seçimlerde de ilerici kitlelerin CHP'ye oy vermesini istiyorlar... Oysa, faşizme karşı mücadeleyi oy sandıklarına hapsetmek isteyen bu parti değil midir. Faşist milliyetçi hareketin işini kolaylaştıracak şekilde faşist terör karşısında aciz kalan bu parti değil midir?

Dahası da, televizyondaki bir açık oturumda, faşist milliyetçi hareketi kendisine «kardeş» ilan eden, bu partinin Genel Sekreteri değil midir?

Milliyetçi Hareket Partisi kapatılırsa, AP'nin oyları artar ve AP tek başına iktidara gelir diye hesap yapan ve faşist MHP'ye ilişmeyen CHP değil midir?

Kardeşlerim...

CHP'nin çare olmadığını gören, fakat solda özledikleri güçlü bir birlik bulunmadığı için oy kullanmama eğilimi gösteren bazı yurttaşlarımız var...

Oysa, ilericiler için oylarını kullanmak bir kişilik sorunudur. Çünkü insanoğlu düşünceleriyle, görüşleriyle sosyal ve siyasal davranışlarıyla bir bütündür. İnsana kişiliğini kazandıran, herşeyden önce kendi düşünsel ve siyasal eğilimlerine sahip çıkması, onlara saygı göstermesidir... Bir yurttaşın görevi, kendisine en uygun gelen en yakın hissettiği partiyi desteklemektir.

Evet solun bölünmüşlüğü doğrudur... Ama solun bölünmüşlüğünü aşmanın yolu, seçimleri solun birliği hizmetine sunmaktan geçer... Birlik, nasıl ki, bir kez daha Halk Partisine oy vermekten geçmezse, sandığa gitmemek de çare değildir. Politikaya küsmek, meydanı burjuva partilerine terketmek demektir. Oysa, seçimler halk güçlerinin birliğine hizmet edebilir. Seçimleri bu yolda değerlendirmek mümkündür. Birlik isteyen kitleler, solda bencillik gütmeyen ve birlik politikası izleyerek, tüm çabalarını solun birliğine adayan partiyi, desteklemelidirler...

Kardeşlerim...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi «faşizme karşı birleşelim» şiarıyla seçimlere giriyor. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 14 Ekim seçimlerini solun içinde bir yarış alanı olarak görmüyor... Partimiz

tüm olanaklarıyla, seçim çalışmalarını halk güçlerimizin birliğine ve solun beraberliğine sunuyor...

Yurttaşlarım...

14 Ekim seçimleri siyasal bir olay olarak bu pazar akşamı sona erecektir... Ama sınıf mücadelemiz devam edecektir... Ulusal demokratik hareketimiz sürecek, anti faşist savaşımız ilerleyecektir...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, kimi sol partiler gibi çok büyük ve hayalci vaadlerle kitlelerin karşısına çıkmayı içten bulmuyor... «bana oy ver, seni ben kurtaracağım» diye oy avcılığı yapmıyor...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, Demokratik Halk Devrimine giden yolda bugün herşeyden önce örgütlenmeyi ve birleşmeyi öngörüyor. Solda beraberliği kurmak ve güçlerimizi birleştirmek gerektiğini savunuyor... Partimiz bugün, şu anki somut koşullarda kitlelere özellikle *bu somut* görevi gösteriyor... TSİP.. «ben varım, benim dışımda hiçbir sol güç yoktur... Benden gayrısı sahte solculardır demiyor»... «Uzun erimde Devrim hedefine varabilmek, güncel plandaysa faşizmi altedebilmek için öncelikle birleşmemiz» gerekir diyor...

Partimiz özellikle bunu taahhüt ederek kitlelerin karşısına çıkıyor... Ve büyük vaadlerin, yaldızlı sözlerin yerine, somut ve açık-seçik görevleri koyuyor... Öncelikle bu görevler için özveriyle çalışıyor...

Yıllarca önce başlattığımız birlik mücadelesi, bugün küçümsenmeyecek boyutlara ulaşmıştır... Ve 14 Ekim seçimleriyle daha da güçlenecek olan birlik politikası, uzun olmayan bir dönemde mutlaka başarıya ulaşacaktır...

İşçiler, köylüler, aydınlar, tüm çalışanlar, sizlerden birlik sorununa kayıtsız kalmamanızı istiyoruz...

Aktif davranışlarınızla birlik çabalarına katkı getirmenizi diliyoruz...

Kardeşlerim... Tek kurtuluş yolu olan sosyalizmin bayrağını yükseltmek ve halk güçlerimizin birliğini sağlamak için... Umutsuzluğu umuda, karanlığı aydınlığa ve köleliği özgürlüğe dönüştürmek için İLERİ...

YAŞASIN DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ
YAŞASIN SOSYALİZM

Seçim Sonuçları ve Rakamların Arkasındaki Gerçekler

Hasan ŞERİF

14 Ekim 1979 Senato ve Milletvekili ara seçimlerinin siyasal hayatımız üzerindeki etkileri sürüp gidecek. Seçim sonuçlarının rakamsal yanı parlamenter planda siyasi güçler dengesini yeniden düzenlerken ve bu dengeyi daha ileri değişimlere zorlarken, emekçi halk güçleri arasında da, önemli sayılabilecek yönelimleri ve girişimleri tahrik etmiş olacak.

Seçimler öncesindeki siyasal ve toplumsal durum, seçimlerin önemini artıran başlıca faktör idi. Sol ve sosyalist güçler, siyasi mücadelenin bu önemli kesiti içinde yer aldılar.

SEÇİMİN BAŞ AKTÖRÜ SOSYAL DEMOKRASİ

14 Ekim seçimlerinin tarihi bir önemi vardı. Bu en özet şekliyle, sosyal demokrasinin kitleler nezdinde yargılanması olacaktı. Dünyanın her yerinde sosyal demokratların programı, kitlelerin pratik deneylerinden doğan siyasal bilinçleri karşısında iflas etmiştir. Sosyal demokrat düşüncenin ve siyasetin iflas etmesi, emekçi sınıf mücadelesinin önünden önemli bir engelin kalkması demektir.

Kitlelerin sosyal devrim mücadelesini oyalama şansını muhalefette iken alabildiğine kullanmayı başaran sosyal demokratlara, bu «şansın» bir kere de iktidarda tanınması gerekiyordu. CHP 14 Ekim seçimlerinde, son iki yıllık iktidarına emekçilerin biçtiği «değeri» öğrenmiş olacaktı.

Sosyal demokratların sağ kanat liderleri, iktidarları döneminde emekçi sınıflardan iyi not almadıklarını biliyorlardı. Bu nedenle siyasi propagandalarını, çalışan sınıfların ekonomik çıkarlarından çok, acil demokratik özlemlerine yöneltmeyi denediler. Sanki toplumumuzda, demokrasi güçleri ile gericilik arasında, CHP saye-

sinde kurulmuş bir denge varmışçasına, bu dengenin korunmasını savundular. Kitlelerden, faşizme karşı oylarını tek bir noktaya, sosyal demokrasiye toplamalarını istediler. Bunun için, azgınlaşan —hem de kendi iktidarları döneminde— faşizm tehlikesini bir çeşit şantaj olarak kullanmak hevesine kapıldılar. Böylece sosyal demokrasi, sorunu ekonomik uygulamalardan soyutlayıp demokratik halk güçlerinin en hassas oldukları bir konuda toplamak istiyordu. Ama bunun da geçerli bir yönü olamazdı, çünkü, faşist tehlikenin azgınlaşmasından CHP'nin kendisi sorumluydu. Başarısızlığını, kitlelerin önüne bir tercih gibi sunma yanılgısının altında ezilmesi kaçınılmaz olacaktı.

GERİCİLİK SOLU SOSYAL DEMOKRAT CEPHESİNDEN VURMAYI DENİYORDU

MC Partileri ve bunların ekseni etrafındaki gerici burjuva güçler, CHP'nin iki yıla yaklaşan iktidarının başarısızlığını önemli bir silah olarak kullanmaya çalıştılar. CHP'nin basiretsiz tutumundan doğan siyasal kargaşanın bir «ara rejim»e yol açabileceğini, hatta açması gerektiğini işlemeye başladılar. Bu gerici burjuva güçlerin, seçimler öncesinde halkı terörize etmek için denedikleri bir taktik oldu. Kuşkusuz maddi temelleri bugün de sürmekte olan bir taktik ama, bunun karşısına demokrasi güçlerinin birliğinden başka bir şey çıkarılamazdı. CHP liderleri ise, gericiliğin bu silahının kendisine de yarıyacağını umdular ve yanıldılar.

Gericiler öte yandan, sosyal demokrasinin iflasını, bütün sol güçlerin iflası olarak göstermeyi denediler. Ama bunda başarılı olamadılar. Çünkü halkımız sosyal demokratlara gelinceye kadar MC'ci güçleri defalarca denemiş ve öğrenmişti.

SOL VE SOSYALİST GÜÇLERİN SEÇİM TAVRI

Sol güçler seçimlerin siyasi önemini kavradılar. Buna uygun tutumları benimsediler. Seçimlerde etkili olabilmek için girişimlerde bulundular. Bir grup boykotçu dışında hemen bütün sol güçlerin siyasi mücadele içinde yer almak gibi bir çabası oldu.

Ancak bu genel eğilim tümüyle bilimsel tutumlara yol açmadı. Bu da, sol güçler açısından seçimlerin taşıdığı öneme uygun olmayan, olumsuz koşullar yarattı. Herkesin kendi başına buyruk ve grup yararı için davranması en başta gericiliğin işine yarayabilirdi.

Halbuki seçimler öncesinde, iflas eden bir sosyal reformizm

vardı. Bu, kitleler için sol reformist bir hareketin iflas etmesi demekti. Yine bu, aynı kitlelerin daha sol tercihlere yönelmesi anlamına geliyordu. O halde sol güçler, kendileri için yeni olan bu kitlelerin karşısına güvenilir bir alternatif olarak çıkmalıydılar.

TSİP seçimler öncesinde bir sol blok yaratılması için çalıştı. Bu kitlelerin de özlediği bir girişim oldu. Kimi engeller aşılarak olumlu sonuçlar elde edildi. Belki TSİP'in oluşturduğu ittifaklar sınırlı kaldı ama, bu yönde tarihsel önemi olan adımlar olarak görüldü. Devrimci-Demokratlarla tam bir işbirliği sağlandı. Bu çabalara sırt çevirenler kendilerini tek başına seçim ortamında buldular. Kitlelere güvenecekleri bir siyasal güç göstermek yerine, «bana oy ver olup bitsin» platformuna kaydılar. Parlamentarizmin çeşitli biçimleri, bağımsız adaylar veya grup adayları yoluyla denendi. Bunların içinde, ilkesel olarak evet demesine rağmen, pratik tutumuyla birlikçi çabaların dışında kalanlar da vardı.

SANDIĞIN İÇİNDEN ÇIKAN

Sandıktan her zaman siyasal gericilik çıkmaz ama genel olarak o çıkar. Yine öyle oldu. Seçim sonuçları bir kaç şeyi birden kanıtladı ama önce bunu kanıtladı. Burjuva gerici güçler, kitleleri hâlâ daha yaygın biçimde etkiliyordu. Köklü değişmelere hazır olmayan ama düzenden bunalan hoşnutsuz yığınlar, burjuva siyasal kuşatmanın çemberini yaracak güçte değildi. Onlara bu yönde önderlik edecek olan güçler ise ancak sınırlı kapsamda bir araya gelebiliyordu. Bu, siyasi güçler dengesini demokratik halk hareketi lehine çevirmenin önüne engel olarak dikiliyordu.

Gericiliğin sandıktan güçlenerek çıkmasının başlıca nedeni sosyal demokrasi oldu. Seçim propagandasının son gününde bile CHP'nin hayalci lideri hâlâ daha kendi solunu suçlamaya devam ediyordu. Bu dar görüşlülük, sosyal demokrasinin sınıf körlüğü idi ama aşılması mümkündü. Ne ki, bunu aşacak dinamikler CHP içinde yeterince etkili olamamıştı. CHP bir kere daha sağ kanat önderliğe yenilecekti ve yenildi.

CHP'NİN KAYIPLARI ÖNEMLİ OLDU

CHP kendi soluyla arasındaki mesafeyi açtıkça, «tehlikeden» uzaklaştığını sanıyordu. Halbuki böyle yapmakla kitlelerden uzaklaştığını farkedemiyordu. Kitleler elbet sol siyasi güçler arkasına yığılmış değildi ama onların kısa ve uzun vadeli çıkarları zorunlu

olarak sosyalist güçlerin programlarında somutlanıyordu. Bu nedenle CHP, halkın kısa ve uzun vadeli özlemlerine ters düşmekte idi.

CHP, iki yıllık uygulamalarının faturasını, uygulamaların niteliğine uygun ayrı ayrı kalemler halinde ödedi. Kent emekçilerinden ve işçi sınıfından, İstanbul göstergeleri içinde cevabını aldı. Bu, onun çalışanların ekonomik çıkarlarını nasıl çiğnemiş olduğunu gösterdi. Bunu emekçilerin gördüğünü de!...

Kentlerde tükenen umut kendini kırsal kesim emekçileri arasında diri tutmayı denemişti. Bunun için son anda «pirim ödemeleri» ve «taban fiyat yükseltmeleri» ile sağlayacağını ummuştu. Burjuva gericiliğinin oy depoları acaba sosyal demokrasi silo olamaz mıydı?

Olmadığı, kır emekçilerinin, yoksul köylülüğün siyasal bilincinin bunu ayırdedecek düzeye ulaştığı görüldü. Sosyal demokrasi kırlardan da kovulacaktı ve zaten oralarda tutunmaya çalışması, tabiatına ters düşmekte idi. Tekelciliğin sosyal demokrat misyonunun kırlarda yerleşmesine olanak yoktu.

CHP faşizme karşı tutarlı olamamak bir yana, siyasal demokrasiyi daraltan uygulamaların da sahibi olmuştu. Sıkıyönetim uygulamaları, özellikle Doğu Halkı üzerindeki şoven uygulamalar, CHP'nin buralarda da gerekli dersi almasını gerekli kılıyordu. Ve sonuçta ortaya çıkan tablo şu oldu:

CHP'DEKİ OY GERİLEMESİ

Yıl	Bitlis	Erzincan	Hakkari	Kars	Mardin	Siirt	Van	İstanbul
1977	10665	43812	14577	110826	39008	18907	22569	891772
1979	8381	28218	8473	52712	25485	10218	15433	426203

CHP'nin Doğu illerindeki gerilemesi, anti-demokratik ve şoven uygulamaların gördüğü tepkiyi, ulusal demokratik hareketin yükseldiğini ve genel olarak sosyal demokrasinin kitleler üzerindeki etkinliğinin azaldığını kanıtlıyor. İstanbul'da ise çalışan yığınların sosyal demokrasiden nasıl bir yığınsal kopmayla uzaklaştıklarını gösteriyor. CHP'nin bu kayıpları, siyasal gericiliğin kâr hanesine yazılmadı. Sosyalistlerin ve sol adayların aldıkları oyların yanında, güvenilir bir sol blok göremediği için sandığa gitmeyen yüzbinlerce seçmeni de demokrasi güçlerinin hanesinde görmek gerekiyor.

FAŞİZME KARŞI KULLANILAN OYLAR:

Seçim sonuçlarının gözden kaçırılmaması gereken önemli bir yanı da, sosyal demokrasiye verilen oyların büyük bir bölümü içinde, CHP'nin iflasını görmüş olan oyların bulunuyor olmasıdır. Pek çok sol seçmen, demokrasi mücadelesinin sandık çerçevesi dışında geçen kapsamını bilince çıkaramadığı için CHP'ye oy vermiştir. Faşizme karşı tavrını, istemezse de —solda güvenilir tek bir güç görmediği için— CHP'ye oy vererek göstermiş olan bu seçmen kitlesi de demokratik halk hareketinin kâr hanesinde görülmelidir. Bunlar, sınıf mücadelesinin geniş boyutunu kavradıkları ölçüde, zaten kopmuş bulundukları CHP'den oy planında da uzaklaşacak olan büyük bir potansiyeli ifade etmektedirler.

Faşizme karşı kullanılmış oylarla, gericiliğe kullanılmış oyların kıyaslanması şu sonucu veriyor:

Gericiler cephesi ve demokrasi saflarının durumu:

Tablo: 1

GERİCİLER CEPHESİ DEMOKRASİ SAFLARI KARŞILAŞTIRMASI	(AP, MSP, MHP, CGP, DP)		(CHP, SDP, TBP, TSİP, TİP, Bağ.)	
SEÇİMLER	Oy	%	Oy	%
5 HAZİRAN 1977	3 632 990	52.14	2 762 576	41.20
11 ARALIK 1977	2 921 210	52.70	2 293 434	41.37
14 EKİM 1979	3 785 944	66.02	1 906 905	33.53

KİTLELER GİTTİKÇE SOLA AÇILIYOR

Seçim sonuçlarından çıkan bir başka sonuç, kitlelerin artan ölçüde sola açılmakta olduklarıdır. Bu yöneliş bütünüyle sandığa yansımamıştır ama sosyal demokrasinin hızla umut olmaktan çıkması, sol oylarda mutlak anlamda önemli bir gelişmeyle bir arada yürümektedir. Sol ve sosyalist güçlerin örgütlenme düzeyleri gelişip siyasal etkinlikleri arttıkça, emekçi yığınların bilinci de gelişiyor ve sol tercihleri netleşiyor. Bu gelişmeye ivme kazandıracak olan sol güçlerin birliği henüz gerçekleşmemiş olsa bile, sola ve sosyalizme verilmiş olarak yorumlamamız gereken oyların

gelişme grafiği, sosyal demokrat oyların karşısında şöyle olmuştur

Demokrasi safları içindeki durum:

Tablo : 2

DEMOKRASİ SAFLARINDAKİ DURUM	CHP		CHP DEN SOLDA OLANLAR (SDP,TBP,TSİP, TİP,Bağ.)	
SEÇİMLER	Oy	%	Oy	%
5 HAZİRAN 1977	2 722 454	98.55	40 122	1.45
11 ARALIK 1977	2 243 380	97.82	50 054	2.18
14 EKİM 1979	1 664 940	87.31	241.965	12.69

Görülmektedir ki, sosyal demokrasinin iktidar olmadan önceki oy miktarlarında koruduğu denge, 20 aylık iktidarıyla altüst olmuş ve üçte bire yakın bir oy azalması olmuştur. Azalan bu sayılar, sol güçlerin hızla yükselen oylarını ve sandığa gitmeyen seçmen sayısındaki artışı açıklar. Sol güçler açısından esas olan da bu gelişmedir ve sadece seçimler planında değil, sosyalist ve genel demokratik hareketin örgütlenmesi ve mücadelesi planında önümüzdki dönem sürekli olarak yaşayacağımız durum budur.

GÜÇLENEN BİLİMSEL SOSYALİST HAREKETTİR

Sosyal demokrasiden kopan yığınların doğrudan bilimsel sosyalist harekete gelmeleri beklenemez. Bilimsel sosyalist hareketin sola açılan kitleleri kazanması, onlara seslenmek düzeyinden çıkarak, onları mücadeleye örgütlemek düzeyine yükseldiği zaman bir anlam taşır. Bu nedenle, sola yönelik gelişmeyi bilimsel sosyalizm ekseni etrafında toplamak büyük önem taşımaktadır. Bugüne kadar bunun yeterli düzeyde gerçekleştirilemediği ama mutlaka gerçekleştirilebileceği aşağıdaki göstergeden anlaşılabilir. Bilimsel sosyalistlerle, sosyalizmden esinlenmiş ve mezhep kültürü ile burjuva sosyalizmine kadar uzanan bir yelpaze içinde yer alan sol güçlerin, CHP ile birlikte, demokrasi cephesi içindeki durumları şöyledir

Demokrasi safları içinde siyasi hareketlerin yeri ve durumu:

Tablo: 3

DEMOKRASİ SAFLARINDAKİ SİYASİ AKIMLARIN DURUMU						
SEÇİMLER	SOSYAL DEMOKRASİ (CHP)		BİLİMSEL SOSYALİSTLER (TSİP,TİP,BD)		DİĞER SOL (SDP,TBP,Bağ.)	
5 HAZİRAN 1977	2 722 454	98.55	9 305	0.34	30 817	1.11
11 ARALIK 1977	2 243 380	97.82	33 730	1.47	16 324	0.71
14 EKİM 1979	1 664 940	87.31	128 580	6.74	113 385	5.95

CHP'NİN SOLUNDA GÜÇLENEN BİLİMSEL SOSYALİST HAREKETTİR

CHP'nin solundaki siyasal güçlere verilen oyların kendi aralarında belli bir nitelik farkı taşıdığı açıktır. Sosyalizm adını da kullanarak anti-komünizm yapan SDP'yi sol güçler arasında sayarken, bu partinin niteliğinden çok, ona verilen oyların niteliğinden hareket edilmelidir. Çünkü SDP'ye verilen oylar, bu partinin de asgarisinde «sosyalizm» savunuculuğu yaptığına inanmış oylardır. Kitlelerin, milliyetçi önyargılarından kurtulamadığı ama sosyalizme yöneldiği durumlarda burjuva sosyalizmin varlığını sürdürmesi olanağı vardır. Ama genel olarak sola ve sosyalizme verilmiş oylar içinde, bilimsel sosyalistlere verilmiş oyları ayırdetmek gerekiyor. Bu nitelik farkını şu tablodan görmekteyiz:

Sol oylar içinde bilimsel sosyalistler:

Tablo: 4

CHP'DEN SOLDA OLANLARIN GRUPLAŞMASI				
	BİLİMSEL SOSYALİSTLER TSİP, TİP, BD		DİĞER SOL SDP, TBP, Bağ.	
SEÇİMLER	Oy	%	Oy	%
5 HAZİRAN 1977	9 305	23.19	30 817	76.81
11 ARALIK 1977	33 730	67.39	16 324	32.61
14 EKİM 1979	128 580	53.14	113 385	46.86

Görülüyor ki, sol oylar içinde bilimsel sosyalist harekete verilmiş oyların belli bir ağırlığı vardır. Öte yandan, bilimsel sosyalistlerin, genel sol içindeki yükselişi de hızlı bir gelişme göstermektedir. Bu sürecin önümüzdeki dönemde daha da artan bir hızla devam edeceği bellidir. Özellikle bilimsel sosyalist hareketin birliğinin sağlanması, bu gelişmenin başlıca itici gücü ve güvencesi olacaktır.

BİLİMSEL SOSYALİST HAREKETİN BÖLÜNMÜŞLÜĞÜ VE BİRLİKÇİ DİNAMİĞİ

Seçim sonuçlarının hayati değeri olan bir sonucu ise, bilimsel sosyalist hareketimiz için gösterdiği doğrultudur. Sosyalist ve sol güçlerin seçimlere ortak katılmasını savunan, kurulduğundan beri sosyalist hareketin birliğini dile getiren Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin bu politikaları, bir yandan hayat tarafından doğrulanırken, öbür yandan sosyalizme oy veren seçmenler tarafından onaylandı. Seçimlerde bilimsel sosyalistlerin aldıkları oylar ve bilimsel sosyalizme verilmiş oylar içindeki yüzdesi şöyle oldu

Bilimsel sosyalistlerin aldıkları oylar ve yüzdeleri: (14 Ekim)

TSİP		Birlik-Dayanışma		TİP	
Oy	%	Oy	%	Oy	%
67135	52.21	22828	17.75	31617	30.03

Bu tablonun sosyalist siyasi hareketimize yüklediği önemli görevler vardır. İşçi sınıfının siyasal birliği, tek bir bilimsel sosyalist hareket önderliğinde birleşmesi tarihi bir zorunluluktur. Bu zorunluluğu artan ölçüde bilince çıkarmak için TSİP'in gösterdiği çabalar, bilimsel sosyalizme oy veren kitleler açısından başarılı olmuştur. Ama bundan sonra, bu gerçeğin genişleyen ölçüde kavranmadığını izliyeceğiz. Kitlelerin özlemlerinin ve nesnel zorunlulukların üstünden atlanarak sınıf mücadelesinin yönlendirilemiyeceği anlaşılmış olmalıdır.

14 Ekim 1979 seçimlerinin bilimsel sosyalizme kazandırdığı bu ivme, öte yandan önümüzdeki dönem siyasal gelişmeleri sol güçlerin etkilemesi bakımından, güçlerin birleştirilmesi ve mücadeleye seferber edilmesi açısından önemli bir rol oynayacaktır.

FAŞİST HAREKET TECRİT EDİLEBİLİR VE EDİLMELİDİR

14 Ekim seçimleri Türkiye'de faşist hareketin tecrit edilebileceğini gösterdi. Sosyal demokrasinin vurdumduymazlığına ve fa-

şist hareketin gelişmesine olanak hazırlayan tutumlarına rağmen, halkımızın bu cinayet mekanizmasını kavradığı anlaşıldı. MHP'nin halk düşmanı yüzü açığa çıktı. Özellikle bu partinin Kürt halkına karşı ırkçı tutumu seçim sonuçlarına açıkça yansıdı. Kürtler MHP'ye oy vermiyerek tepkilerini açıkça somutladılar. MHP'nin Doğu'daki durumu şu oldu

MHP'NİN DOĞU İLLERİNDEKİ DURUMU:

YIL	Ağrı	Mardin	Siirt	Van	Kars	Bitlis	Muş
1977	6149	252	709	3282	17470	184	190
1979	680	132	553	1137	15020	548	1744

Bu tablo, faşist hareketin Doğu'daki durumunun hiç te iç açıcı olmadığını kanıtlar. Buna ek olarak, ulusal demokratik güçlerin faşist harekete karşı nasıl da duyarlığı olduğunu açıklar. Bu oylar MHP'nin Doğu'ya giremiyeceğini açıklar.

MHP sadece bu illerde gerileme göstermekle kalmadı. Samsun, Yozgat, Tokat, İsparta ve Balıkesir illerinde cüzi oy artışları sağlarken 23 ilde belirgin oy kaybına uğradı. Bu, halkımızın MHP'nin içyüzünü kavradığını ve ona karşı açık tavır aldığını gösteriyor. Halk güçlerinin birliği, MHP'nin tecrit edilmesini ve demokratik hayatımızdan silinip atılmasını sağlayacaktır.

AP'NİN «BAŞARISI»NI HAZIRLAYAN FAKTÖRLER

14 Ekim seçimlerinden başarılı çıkmış gözüken gerici burjuva partisi AP olmuştur. MHP'nin oy kitlesini, bir kaç ildeki özel durum sayesinde koruması, MSP'nin nisbi bir gerileme göstermesine karşılık AP'nin çok büyük bir başarı gösterdiği gibi kaba bir sonuç gözükmüştür. Ancak AP'nin oy kitlesindeki artış, 1977 seçimlerine göre 59 bin dolayındadır. Halbuki oy sayısındaki bu çok cüz'i artışa karşılık AP oylarını yüzde 12'den fazla artırmış gözükmektedir. Bu artışın sebebi, oy kullanan seçmen kitlesindeki büyük oranda düşmedir. Bu düşüş, demokrasi oylarından, CHP'den koptuğu halde sandığa gitmeyen seçmen kitlesine tekabül etmektedir. Yani, sosyal demokrasiden koptuğu halde sandığa gitmeyen seçmen kitlesinden ötürü azalan genel kitle içinde AP oylarını koruyarak oy yüzdesini artırmayı başarıyordu. 1977 seçimlerine göre AP'nin oy kitlesi 73 bin artarken oy yüzdesinin yüzde 12'den fazla artma-

sı, sol seçmen kitlesinin CHP'den uzaklaşırken henüz sosyalizme gelmediğini göstermektedir.

Özetlersek 14 Ekim seçimlerinin şu sonuçları verdiğini söylemek mümkün:

SONUÇ:

● Sosyal demokrasinin pratik iflası, seçimlerde onun siyasal iflasıyla somutlanmıştır. Emekçi kitleler sosyal demokrasiye güvenmediklerini göstermişlerdir.

● Sosyal demokrasiden kopan kitleler, daha güvenilir sol bir siyasi alternatif aramışlardır. Bu da ancak solun birliği olabilirdi. Sol güçler geniş bir seçim işbirliği sağlayamadıkları için kitlelerdeki bu arayışa cevap olamamışlardır. Bu yüzden geniş seçmen kitlesi sandığa gitmemiştir.

● Siyasi gericilik gücünü korumayı başarmıştır. Bunda, sosyal demokrasinin sol adına uğradığı ağır başarısızlıklar rol oynamıştır.

● Seçimlerde sol ve sosyalist güçlerin oyları artmıştır. Solda birliğin sağlanması halinde halk güçlerimizin ve devrimci demokratik hareketin parlamenter alanda da başarılar kazanmasının mümkün olacağı görülmüştür.

● Bilimsel sosyalist hareketimizin seçimlere dağınık girmesi bir olumsuzluk olmuştur. Ama emekçiler, sosyalistlerin birliğinin zorunluluğunu oylarıyla kanıtlamışlar, TSİP'e verdikeri oylarla, sosyalist birlik politikasını güçlendirmişlerdir.

GÖREVLER:

Seçimlerin çizdiği tablo önümüze belli başlı olarak şu görevleri koymuştur:

● Tekelci sermayenin gerici iktidar özlemleri, mücadele parlamento çerçevesinde kaldığı sürece başarılı olabilmektedir. Halk güçleri, her yerde mücadeleyi yükselterek gericiliğin yükselmesini, demokrasinin rafa kaldırılması girişimlerini sonuçsuz bırakabilir.

● Bunun için sol güçlerin birliğinin sağlanması ivedi görevdir. Tüm antı-faşist güçlerin faşizme karşı mücadeleyi tek bir cephede yürütmenin şartlarını yaratması gerekir.

● Demokratik hareketin birliğine ivme kazandıracak başlıca faktörlerden biri de sosyalist hareketin birliğidir. Zamanı boşa harcamaksızın ve kendi grupsal darlığını aşarak sosyalist hareketin birliğine katkıda bulunmak, bilimsel sosyalist hareketlerin başlıca kaygusu ve görevi olmalıdır.

● Sosyal demokrasinin bu seçimlerden kendiliğinden dersler çıkarmasını beklemek yanlış olur. Sosyal demokrasinin sol kanadının bu hareket içinde etkinliğinin artması, sol sosyal demokrat hareketin güçlenmesi ve sosyalist güçlerle işbirliğine yanaşması, halk hareketini geliştirecek son derece önemli bir gelişme olacaktır. Bu nedenle sosyal demokrasiyi sola kazanma politikası bu çerçevede daha da somut hale getirilmelidir.

Sınıf mücadelemizin bundan sonraki süreçleri, seçimlere yansıyan eksikliklerimizi hızla aşarak onarmamızı, güçlerimizi tek bir cephede ve tek bir program etrafında toplamamızı gerekli kılmaktadır.

Görev, adım adım, birliğimizi örmek noktasında düğümleniyor.

Seçimlerin Siyasal Değerlendirmesi

-TSİP - Devrimci Demokratlar-

14 Ekim seçimlerinde kapsamlı ve tam bir seçim işbirliğini gerçekleştiren Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ve Devrimci Demokratlar, seçimlerden sonra bir araya gelerek seçim sonuçlarının siyasal bir değerlendirmesini yaptılar. Sayısal göstergelerin ifade ettiği politik yönelimleri, onaylanan ve onaylanmayan politikaları dile getiren bu ortak açıklamayı yayınlıyoruz.

İLKE

ORTAK AÇIKLAMA

14 Ekim Kısmî Senato ve Milletvekili Ara Seçimlerinde, merkezi düzeyde, tam ve kapsamlı seçim işbirliğini gerçekleştiren Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ve Devrimci Demokratlar, seçimlerden sonra biraraya gelerek, seçimleri ve sonuçlarını değerlendirmişler ve aşağıdaki ortak açıklamayı kamuoyuna duyurmayı kararlaştırmışlardır.

Burjuva baskı ve saldırganlıklarının arttığı ve buna karşın, solun ve demokrasi güçlerinin dağınık olduğu, ideolojik bakımdan birbirine en yakın konumlarda bulunan sosyalist siyasal güçlerin dahi asgari ortak noktalarda biraraya gelerek ortak mücadele yürütmedikleri bir dönemde gerçekleştirdiğimiz seçim işbirliği, birçok bakımdan tarihsel önem taşımaktadır.

Siyasal güç ve eylem birliği konusunda bilimsel sosyalizmin öngördüğü ilkeler, seçim işbirliğimizin yol göstericisi olmuş, seçim boyunca

gerçekleştirilen çalışmalar, ilkesel temelde, karşılıklı güven ve saygı bağları içinde yürütülmüştür. «Seçim İşbirliği Ortak Bildirisi»nde belirtilen ilkelerin hayata geçirilmesi ve işbirliğinin amaçladığı hedefe ulaşılması çin, taraflar ellerinden gelen tüm çabaları göstermişler, çalışmalar, programlı, disiplinli mücadelenin örneği olmuş, Merkezi İşbirliği Komitesi ile yerel komiteler düzenli bir koordinasyon içinde görevlerini yerine getirmişlerdir.

Gerçekleştirilmiş olan seçim işbirliğinde, işbirliğinin ortak amaçları, sloganları ve hedefleri ön plana çıkarılmış, kitlelerin solda birlik özlemleri doğrultusunda davranılmıştır. Sol'da ve hatta Sosyalist Hareket içerisinde sürüp giden kısır tartışma ve rekabetçiliğe ve grupçu anlayışlara karşın etkin, somut ve canlı bir işbirliği örneği gösterilmiştir.

Seçim İşbirliği'nin merkezi düzeyde ve en geniş kapsamda gerçekleşmesi için başka siyasal çizgilere götürülen önerilerin sonuç vermemesine rağmen, o çizgilere karşı bir rekabet politikası izlenmemiştir. Seçim işbirliği yapan iki siyasal hareket, seçimleri, tüm egemen güçlere, onların sınıfsal ve ulusal baskılarına karşı bir mücadele platformu olarak görmüşlerdir. Böylece, seçim işbirliğine katılmayan devrimci ilerici çizgilere karşı ilkesel temelde dostça yaklaşımlar göstermişlerdir.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız olgularla birlikte, burjuvazinin ağır bir baskı ve sömürü politikası uyguladığı, sıkıyönetim koşullarında her türlü demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmaya çalışıldığı, faşist cinayet ve saldırıların arttığı ve işbaşında bulunan sosyal-demokrat ağırlıklı hükümet tarafından bunlara karşı hiçbir önlemin alınmadığı bir dönemde seçimlere gidildi. Seçim çalışmaları boyunca, başta sosyalistler olmak üzere, diğer tüm ilerici ve devrimci çizgiler, burjuvazinin çok yoğun ve yaygın engelleme çabaları ile karşılaştılar. Seçim propaganda çalışmaları, radyo-TV konuşmaları engellenmeye çalışıldı. Mitingler, sabote edildi, engellendi. Sol güçlerin yığınlarla bağ kurmaları ve seslerini duyuramamaları için her türlü çaba gösterildi.

İşte, TSİP ve Devrimci Demokratlar, 14 Ekim Kısmî Senato ve Milletvekili ara seçimlerine bu ortamda gittiler. Seçimler bu koşullarda yapıldı.

SEÇİMLERİN SİYASAL DEĞERLENDİRİLMESİ

14 Ekim seçimleri sonucunda 3. Ecevit Hükümeti istifa etmiş ve yerine 6. Demirel Hükümeti kurulmuştur.

Somut bir olgu olarak gericilik ve faşizm, seçimler sonrasında yeni olanaklar elde etmiştir. Fakat bu durum, toplumun geriye gittiği kit-

lelerin yeniden AP'ye ve MC partilerine yöneldiği, **«toplumun sağa kaydığı»** gibi yorumların yapılmasını haklı göstermez.

14 Ekim sonuçlarına bakarak «toplumun sağa kaydığını» iddia etmek, «sağ» ve «sol» kavramlarının sınıfsal ve siyasal içeriğini yanlış kavrayan bir anlayışın sonucu olabilir.

1977 Genel Seçimlerinde en yüksek oy yüzdesini ve sayısını CHP aldıktan iki yıl sonra, en yüksek oy yüzdesini ve sayısını AP'nin almış olması, toplumun ve kitlelerin sağa kaydığı anlamına gelmez. Çünkü, böyle bir kavrayış, CHP ve AP arasındaki çekişmeyi sol-sağ çekişmesinin esası gibi görmeyi gerektirir. Oysa CHP ile AP, burjuvazinin iki ana siyasal akımıdır. CHP, 12 Mart döneminden başlayarak, kitlelerin bazı acil taleplerine ve anti-faşist tepkilerine vaatler getirdiği ve kendisini bu sayede «sol» gösterdiği için, 1973 ve 1977 seçimlerinde önemli bir kitle desteğine sahip olmuştur. Ama CHP iktidarı, solculuk ya da ilericilik diye nitelendirilebilecek en küçük bir icraatta bile bulunmamış ve katıksız bir burjuva iktidarı olmuştur. Böylelikle, seçim yapılan illerde bir milyona yakın CHP seçmeni, CHP'nin umut olmadığını kavrayarak bu partiden desteğini çekmiştir.

Bu seçmenlerin önemli bir kısmı, yeniden AP'ye dönüş yapmamışlar, fakat solda da güçlü, etkin ve birleşik bir siyasal hareket göremediklerinden sandık başına gitmemişlerdir. Buna karşılık, geçen seçimlerde oy kullanmayan önemli orandaki bir seçmen kitlesi, tercihini AP'den yana yapmıştır. Buna birtakım «yüzer-gezer» oyların eklenmesiyle AP'nin oylarındaki nümerik artışlar ortaya çıkmıştır. Ama, AP'nin oy yüzdesinin bu denli yüksek olması, bir milyona yakın eski CHP seçmeninin, CHP'yi tasvip etmemesi ve sandığa gitmemesi sonucudur.

CHP-AP çekişmesini sol-sağ kutuplaşması sanmak ne denli yanlışsa, CHP'nin eksilen oylarının AP'ye kaydığını farzederek, buradan «toplumun sağa kaydığı» sonucunu çıkarmak da o denli dikkatsizliktir. Tersine, CHP'den kopan çok önemli bir seçmen kitlesi, daha ileriye açılmıştır ve güçlü bir sol blok oluşturulduğu takdirde, solu destekleyecektir. Ve en önemlisi, kapitalist toplumda sol-sağ kavramlarının, en genel anlamda sınıf mücadelesini temsil ettiği gerçeğinden hareketle, seçim sonuçlarında yukarıda özetlenen nedenlerden dolayı, AP'nin kârlı çıkmasını «toplumun sağa kaydığı» yolunda yorumlamaya olanak yoktur. Sınıf mücadelesi mi yavaşlamıştır, ya da sağa kaymıştır? Ulusal demokratik hareket mi gerilemiştir? Bunlardan hiçbiri olmamıştır. Sınıfsal ve demokratik mücadelede sağa kaymak halk güçlerinin egemen sınıflarla uzlaşması ise, emekçi halk hareketlerimiz, egemen sınıflarla uzlaşmaya mı girmiştir?

Bunlardan hiçbirisi söz konusu değildir.

Seçimlerin gösterdiği başlıca sonuç şudur: CHP, son yıllarda sağcı partilere karşı kendisini «sol» göstererek, kitlelerin küçümsenmeyecek desteğini kazanmıştır. 22 aylık CHP iktidarı, CHP'nin emekçiler için umut olmadığını kitleler gözönüne kanıtladığı ve sosyal demokrasi iflas ettiği ve sosyalist siyasal güçler soldaki boşluğu dolduracak birlik ve örgütlenme düzeyinde bulunmadığı için, AP bu durumdan dolayı yoldan ve geçici olarak yararlanmıştır. Gerçekte, seçim sonuçları, önemli toplum kesimlerinin CHP'yi fersah fersah açtığının kanıtıdır. Sosyalist ve diğer ilerici siyasal güçler, sosyal demokrasinin çöküntüsü yerine etkin bir siyasal hareketi, işbirliği politikasıyla koyabilselerdi, sonuçta seçimler solun daha büyük başarısıyla sonuçlanabilirdi. Bu nedenle, seçimlerde demokrasi güçlerinin aldığı göreceli yenilginin sorumluluğu gerçekte solun birliğini ve solda siyasal işbirliğini gözetmeyenlere aittir.

Ama buna rağmen, bunca bölünmüşlük koşullarında bile, CHP'nin solunda olan oylar yüzde 5'e yaklaşmıştır. Türkiye'nin siyasal tarihinde solun oyları ilk kez bu düzeye ulaşmıştır.

Sonuç olarak vurgulamak gerekir ki:

Seçimlerde, sosyal demokrasinin burjuva siyaseti ve aldatmacası yenilgiye uğramış, kitlelerin gözünde bir «umut» olmaktan çıkmıştır. Sol güçlerin seçimlerde oy oranı bakımından yeterli bir başarı elde edememeleri ise, sosyal demokrasinin çöküşünden ve kitlelerin düş kırıklığından sonra ortaya çıkan durumda, solda güçlü ve etkin bir siyasal alternatif ortaya çıkarılamamasındandır. Buna rağmen sol oylarda bir artış sağlanmıştır.

Sol oyların dağılımı göstermiştir ki, solun içinde başarı kazanan, **seçim işbirliği** olmuştur. Solda işbirliğine ve güçbirliğine gelmeyenler onay ve destek görmezken, en yüksek desteği alan **seçim işbirliği** ve solun birlikteliği politikası olmuştur. Bu durumu, «olumsuzluğun içindeki olumluluk» olarak değerlendirip, solun birliğinin ve hele tüm demokrasi güçlerinin güç ve eylem birliğinin ne denli önem taşıdığını ve hayati zorunluluk olduğunu kavramak gerekir. Sosyalistlerin ve ilericilerin seçimlerden çıkarmaları gereken en önemli ders budur.

Bu vesileyle **TSİP ve Devrimci Demokratlar,** seçim işbirliğinden çıkardıkları dersleri kamuoyuna duyurmayı da bir görev bilirler. Bu işbirliği, solda birlik ve birliktelik konularının bol bol lâfının edildiği, fakat somutta herhangi bir kaydadeğer adımın atılmadığı, seçimler öncesi ortamında, lâf yerine iş yapmanın taşıdığı değeri somut sonuçlarıyla kanıtlamıştır.

Seçim işbirliği, **emekçi halk hareketlerimiz** arasında dostluk ve kardeşlik bağlarının temellerinin güçlendirilmesi, güven ilişkilerinin gelişmesi, sınıfsal ve ulusal mücadeleler bütünlüğünde, sosyalist siyasal güçlerimizin dayanışma ve işbirliğinin sağlamlaşması yolunda, yani, işçi sınıfı enternasyonalizminin yüce idealleri doğrultusunda, önemli ve tarihsel bir değer taşımaktadır.

Seçim sonuçları göstermiştir ki, ayrı siyasal hareketlerin güçlerinin ve olanaklarının birleştirilmesi durumunda, çok daha büyük ve etkin bir gücün ortaya çıkması olanaklıdır. İşbirliğinden oluşan bu güç, her iki ayrı siyasal hareketin güçlerinin aritmetik toplamının çok ötesinde bir siyasal etkinliğe ulaşmış, kitlelerin solda birlik ve birliktelik özlemlerine tercüman olmuştur. Bu sayede seçim ortamı güçlü ve etkin siyasal kitle eylemlerine dönüşebilmiş, çalışmaların özel olarak yoğunlaştırıldığı illerde, bu, yığınsal hareketler, oylarla ifade edilen seçim sonuçlarına da yansımıştır.

Egemen güçlerin umutsuzluk, yılgınlık ve kargaşa yaratmak istedikleri bir ortamda ve soldaki dağınıklığın kitlelerde sosyalist harekete karşı güvensizlik uyandırdığı koşullarda gerçekleştirilen bu işbirliği ve onun sonuçları, gerçek umut olarak doğmuştur.

Seçim sonuçlarında, genel olarak demokrasi güçleri başarı kazanamazken, bu başarısızlığın nedeninin bölünmüşlük ve dağınıklıktan ileri geldiğini, buna karşılık, birlikçi politika ve davranışların kitlelerden destek görerek, göreceli başarı kazandığı, pratik sonuçlarıyla kanıtlanmıştır.

Bu açıdan seçimlerde, soldaki ayrılıklar ve grupçu eğilimler değil, birlikçi ve yapıcı tutumlar güçlenmiştir.

Gerçekleştirilen seçim işbirliğinin sağladığı asıl kazanım budur. Seçimler siyasal işbirliği şeklinde somutlanan birlik politikalarının doğruluğunu kanıtlamıştır. Gene seçimler ve sonuçlar, soldaki siyasal işbirliğinin **kalıcı ve sürekli** olması gerektiğini kanıtlamıştır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ile Devrimci Demokratlar arasında yayınlanan **«işbirliği Bildirgesi»**nin ilk paragrafında yer alan şu sözlerin altını bir kez daha çizmek gerekmektedir:

«Taraflar, 14 Ekim 1979 Kısmî Senato ve Milletvekili Ara Seçimleri'nden sonra ortaya çıkacak engellere ve zorluklara karşı da birlikte mücadele etmenin kararlılığı ve ilkesel anlaşması içindedirler.»

Şu halde gerçekleştirilmiş olan işbirliği, sadece seçimlere özgü değil, fakat seçimlerdeki görevler yerine getirildikten sonra, uzun erimli, kalıcı ve sürekli güç ve eylem birliği hedefine yöneliktir.

Gene aynı bildirgede yer alan şu sözler, seçimler sonrasında özel bir önem taşımaktadır:

«TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ ile DEVRİMCI DEMOKRATLAR arasındaki BİLİMSEL SOSYALİZM ve PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ ışığında kurulan bu seçim işbirliği kesinlikle inanıyoruz ki, bir çok zorlukların ve engellerin aşılmasında belirleyici olacak ve diğer sosyalist siyasal güçlerin önümüzdeki dönemde işbirliğine kazanılmalarında CAZİBE MERKEZİ rolü oynayacaktır.

«İnanıyoruz ki diğer sosyalist güçler de uzun olmayan bir erimde siyasal işbirliğine mutlaka yaklaşacaklardır.

«Sosyalist siyasal güçler arasında bir işbirliği kurulduktan sonra halk güçlerimizin demokrasi mücadelesi içinde yer alan diğer ilerici-demokratik örgütlerin kapsamlı birlikteliğini kurma çabaları yoğunlaşacaktır.»

Gerçekleştirilmiş olan seçim işbirliği emekçi halk hareketlerimizin ve bu hareketler içinde yer alan siyasal güçlerin tek bir mücadele cephesinde birleşmeleri yolunda önemli bir başlangıç olma amacını taşımaktaydı.

Seçimlerden sonra ortaya çıkan siyasal koşullarda, egemen güçlerin, sınıfsal ve ulusal baskıları şiddetlendirmek için yeni yeni hazırlıklar içinde olduğu anlaşıldığına göre, bugün, sosyalistlerden başlayarak, tüm ilerici güçlerin, siyasal ve demokratik içerikli örgütleriyle, etkin bir mücadele bloku oluşturmaları ertelenemez bir görevdir.

Sınıf Mücadelesinin Yakın Perspektifleri, Demokratik ve Sosyalist Görevler

Tekelcilerin içine düştükleri ekonomik bunalım ve siyasal çıkışsızlık yeni hükümet formüllerini gündeme soktu. Seçimler öncesinde tartışmaya açılan «ara rejim» formülü, çözümü mevcut siyasal kompozisyonun dışında arama eğilimi idi.

Rıfat DAMACIOĞLU

Türkiye'de egemen sınıflar son iki yılı, gittikçe derinleşen bir ekonomik kriz eşliğinde yaşadılar. Geçmişten bugüne süregelen ve tamamen yapısal nedenlerden kaynaklanan bu «darboğaz», tekelci güçleri siyasal plânda yeni alternatiflere yöneltti. Öyle bir formül bulunmalıydı ki, sınıf mücadelesinde güçler dengesini, belirgin biçimde sermaye güçleri lehine çevirsin ve emekçi güçler dengesini, belirgin biçimde sermaye güçleri lehine çevirsin ve emekçi sınıf harktinin bunalımı derinleştiren gelişmesini engelliyebilsin.

Baskıcı rejimler bunun ilk akla gelen biçimi gibi görünür ama, pratikte hep böyle olmaz. Geleneksel burjuva siyasal güçlerin yıprandığı durumlarda tekelciler reformist çözümleri de denemek isterler. Böylece emekçi sınıfların mücadelesini, burjuva sosyal reformizminin kumsalında eritebileceklerini sanırlar. Bunun bazı ülkelerde nisbeten başarılı olduğu da hesaba katılırsa, Türkiye'de de denenmemesi için bir sebep olamazdı.

Sosyal demokrasinin iki yıla yaklaşan iktidarı bu yolda bir deneme oldu. Öyle bir deneme ki, hem tekelciler için bir deneme, hem de geniş çalışan kitleler için bir deneme. Ancak, sosyal demokrasinin iktidar olarak denenmesi ve başarısız kalması, egemen tekelci güçler için,

son bir «demokratik» aracın daha işlemez olduğu anlamına gelen bir dersle sonuçlanırken, emekçi sınıflar açısından da en ileri burjuva formüllerin bile geçersizliğini kanıtlamıştır. Sonuçta iflâs eden, burjuva politikalarından biri olan reformizm olmuştur. Bilimsel sosyalizm ve genel demokratik güçler için bu, tarihi olarak ileri bir adım ifade eder.

SEÇİM ÖNCESİ GÜNDEME GİREN HESAPLAR

Sosyal demokrasinin tekelci güçler açısından iflâs etmesi, onları mevcut siyasal kompozisyonun çıkaramadığı bir formüle yönlendiriyordu. Bu formül egemen güçlerin çıkışsızlığına son çare olabilirdi. Böyle bir formülle güçler dengesini mutlak anlamda burjuvazi lehine çevirmek mümkün olabilirdi. Dolayısıyla bu formül, hem kendisi bir **güç** olacaktır, hem de **güç** kullanacaktır.

Seçimler öncesinde ortaya atılan bu formüle «ara rejim» adı verildi. Adı bu olmakla birlikte, kendisi denenmiş bir faşist yönetim formülü idi. Denenmemiş faşizm formülleri de vardı ama, tekelciler bu denenmemiş biçimi (12 Mart hükümetleri gibi) denenmemiş biçimlerin karşısına bir ehveni şer gibi çıkararak, gözlerden saklamak istiyorlardı.

Ara rejim tartışmaları seçimler öncesinde, sadece psikolojik etkiler yaratmakla kalmadı, seçimlere aritmetiksel ifadelerin ötesinde bir önem yükledi. Seçimlerin tekelciler için bir çözüm olması beklenmiyordu ama, 14 Ekim'den doğacak bir çözümsüzlük bile, egemen güçlerin öngördüğü ve özlediği çözümlere yol açabilecekti.

CHP yönetimi, kendisini tek demokratik alternatif olarak gören körlüğünden doğan bir tutumla, tekellerin bu demokrasi düşmanı hesaplarını bir seçim yatırımına dönüştürmeyi denedi.

Ama bunun demokrasiye yararından çok zararı olabilirdi. Çünkü CHP, hem kendisini tek demokratik güç olarak göstermeyi denerken kitlelerin daha ileriye açılan perspektifini daraltıyordu, hem de, «eğer demokratik güç bu ise» kuşkusunun yaygınlaşmasına sebep oluyordu.

SEÇİMLER ÇÖZÜM GETİRMİŞ MİDİR?

Seçimler tekelci güçler için bir çözüm sunmadı. Ama onların umduğu oranda bir «kördüğüm» de yaratmadı. Böylece burjuva demokratik çözümlerin bir süre daha aranmasını zorlayacak eğilimler somutlandı.

Seçimler, varolan durumu saydamlaştırmaktan ileri bir sonuç vermedi. Sosyal demokrasinin pratik olarak iflâs etmişliği sayısal ifade-

sine de kavuştu. Sol güçlerin gerçek kurtuluş dinamikleri olduğu, ama bunun ancak birlik momentinden geçilerek kanıtlanabileceği, hem sayısal, hem de içerik olarak seçim sonuçlarına yansıdı.

Dolayısıyla seçimler, mevcut siyasal kompozisyonu büyük oranda korumuş sayılır. Bu kompozisyondan tekelcilere güven verecek çözümler çıkması yine de mümkün olmamıştır. Çünkü onların «siyasal istikrar» dedikleri, yükselen kârlarının düzgün bir tırmanış göstermesi olayı, güvence altına alınabilmiş değil. Bunun için, seçimler hiç olmamış gibi, kendi hesaplarını geliştirmeye devam ediyorlar. Bunun bir gereği olarak, seçimlerin ortaya çıkardığı bazı eğilimleri de denemekten geri durmuyorlar.

Bu eğilimlerin başında AP'nin güçlenişi geliyor. Tekelci sermaye güçlerinin bu geleneksel partisi, eğer mutlak bir iktidar şansına ulaşabilirse, tekelciler için en sancısız çözüm bulunmuş olacaktır. Bu da, AP'nin tek başına iktidar olabileceği şartları hazırlamaktır.

Tekelcilerin bölgesel yığınaklarından ve merkezi örgütlerinden ilk çıkan sesler, bunu doğrular nitelikte oldu. Bir erken seçimden yana olduklarını dile getirdiler. Yani, tek başına bir AP hükümetinden yana olduklarını açıkladılar.

Nitekim onların bu özlemi doğrultusunda çözümlere başlandı. Çoğunluğa dayanan bir AP iktidarına giden yolda bile bir azınlık AP hükümetinin oluşturulmasına geçildi. Kuşkusuz bugün kurulmuş olan AP hükümeti, tek başına bir AP çoğunluğunun hükümeti gibi «istikrar» hükümeti olmayacaktır. Hatta hiç olmayacaktır ve eğer, tek başına AP'nin iktidar olabileceği bir hükümete kadar uzanan süreç tıkanırsa, başka «istikrar» hükümetlerine başvurulacaktır. Bunlara detay düzeyinde yaklaşmakta yarar vardır. Çünkü Türkiye'nin siyasal yaşamında gündemde olan hayati sorunlar, hep bu eksen etrafında geçeceğe benziyor.

AP HÜKÜMETİNİN NİTELİĞİ NE OLACAKTIR?

Tekelcilere göre seçimlerde kitlelerin eğilimi, sermayenin özlemleri yönünde somutlanmıştır. Kitleler oylarını AP'de toplayarak «istikrar» istemişlerdir. Yani egemen güçlere göre, milyonlarca çalışan yoksul emekçi, sömürü yükünün altında eziliyor olmasına bakmaksızın, tekelcilerle aynı şeyi istemiştir!

Kitlelerin «istikrar» eğilimini bir AP iktidarına götürmek isteyen tekelciler, bunu bir erken seçim şartına bağlıyorlar ve AP yönetimi de bu özlemi hükümet kurma çalışmalarında ön planda tutuyor. Başka «istikrarcı» formüllere karşı bu formülü geçerli kılmayı deniyor.

Eğer ekonomik ve siyasal buhrana bu çözüm yolu sunulamazsa, «ara rejim» büsbütün «kaçınılmaz» hale gelecek ve buna herkes «inanmış» olacaktır. Zaten tekelci güçler, buhranın çözümü için düşündükleri yedek formülleri diri tutmayı ihmal etmiyorlar.

Bu arada anılması gereken, kimi solcuların soruna bakış açıları da var. Bunlar, tez elden AP'nin hükümet kurmasını istiyorlar ve onların bu eğilimi CHP'nin bakış açısına yaklaşıyor. Bu solculara göre, eğer AP bir azınlık hükümeti kuracak olursa bu bir çok bakımdan yararlı olacaktır. Bu «yararlar» özetle şunlardır: 1 — AP'nin azınlık hükümeti kurması, Türkiye'de **azınlık hükümetleri** geleneğini başlatabilir. Böylece, siyasi buhranın ileriki aşamalarında CHP'nin azınlık hükümeti kurmasının şartları doğabilir. 2 — Türkiye'nin ağır ekonomik ve sosyal şartlarında AP bir azınlık hükümeti kurarsa, erken yıpranacaktır ve böylece sosyal demokrasi kaybettiği itibarını geri alabilecektir. 3 — Bir AP azınlık hükümeti, tezgahlanan «ara rejim» formüllerini geçersiz kılacak ve demokrasi güvenceye kavuşmuş olacaktır!

Bu yanlış hesabın, bırakalım «Bağdat'ı», Ankara'dan döneceğini görmemek için kör olmak gerekir. AP'nin kuracağı azınlık hükümetinin destekçisi kim olursa olsun ve bu hükümetin perspektifi ne olursa olsun, bunun zararını görecek olan, demokratik güçler ve genel olarak demokrasi olacaktır. Çünkü, AP'nin yönetim olma şartları bellidir ve bu şartların asgarisini sağlaması halinde bile, demokrasi gerileyecek, siyasî gericilik yükselecektir.

AP'nin özlediği yönetim şartları bugünden belli olmaya başlamıştır. a) Anayasanın geriye doğru değiştirilmesi. b) Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yeniden kurulması, c) Sıkıyönetimin etkin hale getirilmesi. d) Anarşinin üzerine gitme yönteminin değiştirilmesi ve solun boy hedefi olarak seçilmesi. e) Demokratik örgütlerin kapatılması veya mücadele edemez hale getirilmesi. f) Demokratik hareketi yoketmeyi amaçlayan diğer yasal düzenlemelerin vakit geçirilmeksizin yapılması. i) Özel teşebbüse güven içinde yatırım yapabileceği koşulların sunulması. k) Emperyalizme uyduluk politikasına hız verilmesi. l) Devlet kadrolarına faşist militanların yeniden yerleştirilmesi ve demokrat memur kıyımının derhal ve son hızla başlatılması... vb.

AP azınlık hükümetinin yapacakları, ya da yapmak istedikleri, en dar çerçevesiyle bunlar olacaktır. Tekelci sermayenin, düze çıkabilmek için yapılmasını istediği asgari düzenlemeler de bunlar olacaktır. Buna MHP ve MSP'nin de dünden «evet» diyecekleri aşikârdır.

O halde, böylesi bir hükümetin kurulmasını demokrasi ve demokratik özlemler bakımından olumlu bulmak, demokrasiyle kumar oyna-

mak, halkımızın acil çıkar ve istemlerini hiçe saymak demektir. CHP' nin sırtında yumurta küfesi olmayabilir. AP'nin böyle bir hükümet olmaktan ürküp kısa bir süre sonra kaçabileceğini hayal edebilir, ama demokrasi güçlerinin, özellikle sol ve sosyalist güçlerin, bu tehlikeli eğilime ışık tutmaları, demokratik olmayan hükümet formüllerine karşı mücadeleyi yükseltmeleri, zorunlu bir görevdir. Bunun için «sol» adına, CHP'nin taşıdığı eğilimlerde hikmet aramak kimsenin hakkı olmamak gerekir.

Kurulan AP azınlık hükümeti, baskıların biraz daha artması, emekçilerin yaşama koşullarının kötüleşmesi olacaktır. Bunlar beylik tekerlemeler değildir. Bu formül, hayatın cehenneme dönüştürülmesi için bir geçiş formülü olacaktır.

Bu şartlar sağlanabildiği takdirde faşist milliyetçi hareketin büsbütün azgınlaşacağından, daha yüksek siyasal hedeflere yöneleceğinden ve son çıkış yolunun faşizm olduğunu kanıtlama gayretine hız vereceğinden kuşku duyulamaz. Kısacası, bir AP azınlık hükümeti, mevcut bütün gerici yönelimleri ve özlemleri kendi bünyesinde uzlaştırmaya çalışacak olan yoğun bir gericilik olacaktır.

AP'nin, bütün gerici talepleri kendinde uzlaştırmayı başarıp başaramıyacağı tartışılabilir. Ama demokratik güçler açısından önemli olan, başarmaya çalışacağıdır ve bunu yaparken demokrasinin başına gelecek olanlardır. Bunu bugünden tahmin etmek, sanıldığı kadar da zor değildir. Zaten AP'nin tek başına bu görevin altından kalkamaması halinde bile, kimilerinin umduğu gibi, ufukta CHP'li bir formül de gözükmiyecektir. Derinleşecek olan siyasal buhranın gündeme getirecekleri, çok daha değişik **şeyler** olacaktır! Erken seçim, ara rejim, «geniş taban» vb...

KARGAŞALIKTAN DEMOKRASİ UMULABİLİR Mİ?

Burada bir başka «sol» eğilime daha değinmek gerekiyor. Siyasal belirsizlikten sol adına yarar beklemek ve küçük burjuvazinin iflâh olmaz hastalığı olarak «cunta»lardan medet ummak..

Bütün umutlarını CHP'ye bağlamış olanlar, CHP'den başka kurtuluş yolu olmadığına kendilerini fanatik biçimde inandırmış olanlar, bu umutlarının sandıkta yenilgiye uğramasından sonra, başka formüllere itibar etmeye başladılar. Çok önem verdikleri, halk hareketini içine hapsetmeye çalıştıkları sandık, onların umutlarını diri tuttuğu sürece çok değerli bir matah olabildiği halde, tersi bir sonuç verdiğinde derhal tu-kaka edilmektedir. Bu, demokrasi, onların işine geldiği sürece iyi, gelmediği sürece kötü demektir.

Sandıktan umudu kesen küçük burjuvanın, gerçek umut olan halk muhalefetinin gelişip başarıya ulaşması yerine, sol cuntalara bel bağlaması tam bir dargörüşlülüktür. Her halükârda bu, siyasal perspektifi CHP'ye daraltmak, «varsa yoksa reformizm» demek anlamına gelir.

Sandıktan çıktığı sürece CHP, çıkamadığı sürece asker postallarına sarılıp gelen bir CHP anlayışı, sınıf mücadelesinin deneylerinden de ders almamışa benziyor. Bırakalım 12 Mart'ın bu kafalara sunduğu dersleri, seçim yenilgisinden yeni çıkmış bir CHP'nin değerlendirmelerinden bile sonuç çıkarmayı başaramıyorlar. CHP içindeki kurultay hesaplaşmasını, kaybolan umutlarını geri getirmek için bir olanak olarak görüyorlardı. Eğer CHP bir «özeleştiri» yaparsa, her şey eskisi gibi yoluna girecek ve demokrasi bu «can simidi» sayesinde kurtulmuş olacak!

Halbuki CHP yönetimi seçim yenilgisini, büyük ölçüde, gerektiği kadar sağa kayamamış olmasına bağladı. Seçimlerden sağ partiler kârlı çıkmıştır ya, CHP gerektiği kadar sağcı olduğunu kanıtlayamadığı için yenilmiştir! Bu tesbitimizin doğruluğunu, seçim sonrasında Ecevit'in verdiği demeçlerden, altına MHP'nin bile imza atabileceği beyanlarından çıkarmak mümkündür. CHP kurultayının anatomisi bunu doğrulamıştır. Kısacası, toplumsal mücadelenin sıcak deneylerinden, ne CHP ders çıkarabilmiştir, ne de CHP'ye umut bağlamış olanlar.

«ARA REJİM» HESAPLARI BİTTİ Mİ?

Demokratik gelişmelere ve çözümlere kapıları kapamak, derinleşen siyasal buhrandan azami kârla çıkabilmek, tekelci güçlerin önde gelen hesabıdır. Bu nedenle, kendilerine seçimlerin sunmadığı çözümleri gelişmelerden çıkarmayı düşünmektedirler.

Kuşku yoktur ki, tekelciler ekonomik ve siyasal «istikrardan» yanadırlar. Aradıkları istikrarı seçimler onlara sadece bir **eğilim** olarak vermiştir. Ama onlar, eğilimlerle yetinemezler. Bunu somut olgulara dönüştürmek niyetindedirler.

Sermaye güçleri bu niyetlerini en azından bu aşamada, AP ile sınırlı tutamazlar. Çünkü, hem mevcut siyasal kompozisyon, hem de emekçi sınıfların kararlı mücadelesi, bu hesaba çomak sokabilir, tekelci çıkarları herhangi bir aşamada yararlayabilir. Yani, AP ekseni etrafında geliştirilmek istenen süreç, başarısız kalabilir.

Tekelciler bu nedenle, bir yandan AP'li hükümetlerle bir erken seçime varmayı denerlerken, öte yandan da, siyasal buhranın kendilerine

hazırlayabileceği olanaklara karşı tetikte olmayı elden bırakmamaktadırlar. Bu da, seçimler öncesinde başlattıkları «ara rejim» tartışmalarını devam ettirmek olarak kendini gösteriyor. AP. hükümet kurma çalışmalarında bu formülü bir şantaj silahı olarak kullanırken, CHP de aynı formülü, AP'ye yönelik hesaplarının gerekçesi haline getirmek istemiştir. Böylece «ara rejim»ciler sürekli bir ilgi ve kabul görme imkânına kavuşmuşlardır.

Siyasal buhran, tekellerin ekonomik buhranından ve bu ekonomik buhran da, emperyalizmin yaşadığı güncel koşullardan bağımsız olmadığı için, önümüzdeki dönemde bu türden formüllerin sıcaklığını koruyacağı muhakkaktır. Bir gün «ansızın gelmesi muhtemel» olanından, her biri «başbakan çapında» değer olan Çankaya vizeli senatörler öncülüğünde «elit» «devlet adamlarından» oluşanına kadar, faşist nitelikli çözümler, potansiyel düzeyde her zaman varolacaklardır. AP azınlık hükümetinin başarısızlığı halinde ortaya çıkacak siyasal boşluğun nasıl doldurulacağı konusu, tekellerin sorunudur.

«ARA REJİM»İN FİGÜRANLARI SAHNEDEDİR

Benzetmek gibi olmasın ama, «yeni FORUM» diye bir dergi çıkaranlardan ilerde pekâlâ bir «ara hükümet» çıkabilir. Türkiye'de pek çok kişi «hay eksik olaydı» dese bile, bunlar, gerçekten de eksikliği duyulan, «çaplı devlet adamı» nitelikli adamlardır! Forum dergisi etrafında kendilerini teşhir etmeye devam ediyorlar. Bunlar gerçekten de bulunmaz hint kumaşı niteliğinde ve mutlaka tanımamız ve yakından izlememiz gereken değerli kişiliklerdir!

Bazan çok ayrıntılarla uğraşsalar bile, memleketin —ya da tekelcilerin— yüksek menfaatleri konusunda esaslı fikirleri var bu adamların. Örneğin şöyle değerlendiriyorlar kendilerine karşı reva görülenleri:

«Millet ve vatan sevgisinin adı «şovenizm ve sömürücülük» olarak kabul edilmiş, asıl saygı ve bağlılığın, üç yüz yıldır Türkiye'yi ve Türkleri yoketmeye çalışan bir devletin yerine geçen «yeni çarlara» karşı gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.» (Yeni Forum sayı 3, başyazı).

İşte «çaplı devlet adamı» dediğin böyle olur! Devlet yönetimine gelmeyi düşlemekte ve «yeni çarlar» edebiyatı yapmaktadır. Türkiye'de bu pekâlâ mümkün olabiliyor. Bu «ara adam»ların şeflerinden biri olan Ferit Melen bir zamanlar ne diyordu:**«Komünistler iktidara gelip Türk halkını Sibirya'ya sürecekler ve Rusya'dan adam getirip Türkiye'yi dolduracaklardı.» (Bolu konuşmasından).**

Bunlardan «devlet adamı olmaz» görüşü kesinlikle yanlıştır. Pekâlâ olabilir. Çünkü, bunlar daha «ince» işlere bile akıl erdirebiliyorlar. Bakınız Türkiye'nin temel ekonomik sorunları hakkında bunların ne denli derin bilgileri vardır: **«Atatürk'ün akılcı ve pragmatik devletçilik prensibi, Marksist teorisyenlerin, özel sektör, mülkiyet ve hür girişime düşman kafa yapıları yüzünden, şimdiki CHP programına ters bir unsur olarak girmiştir.» (aynı yer).**

Görülüyor ki, önümüzdeki dönemde tekelciler, kendi çıkarlarını, detaylı bir CHP eleştirisi üzerine oturtacaklardır. CHP'nin reformculuğunu ve «marksistliğini» çok bilimsel ölçüleriyle eleştiren bu çaplı devlet adamlarımız, bu görüşleriyle tekelci sermayeyi kurtarmış olacaklar.

Bu adamların izlediği politikanın «millîciliği» de tartışılamaz. Olsa olsa, söyledikleri yanlış anlaşılıyor olabilir. Örneğin şu sözlerini de, belki sizler, bilerek yanlış anlıyacaksınız ama, onlar samimi ve açık olmayı yeğlemektedirler:

«CHP'nin slogancılığı, marksist propagandanın etkisi altında çok acele olarak benimsediği bir çok davaların köksüzlüğü ve yalıtkanlığı, CHP'nin bu kısa iktidar döneminde vatandaşın gözleri önüne serilmiştir Özel ticarete karşı tutum almanın doğurduğu TANSA Projesi, Köy-Koop teşebbüsü, Halk Sektörü kavramı, somut ve başarılı bir sonuç vermemiştir. Aynı şekilde, yabancı sermaye düşmanlığının körüklediği «milli petrol» kampanyası ve sloganı, bizzat CHP'li sorumlu bakanın ağzıyla, yanlışlığı tescil edilen beyhude bir çaba olmuştur (aynı yer).

Bu çaplı kadro, çıkardığı dergide, yazılan yazılara yazarlarının imza atmamasına mukabil, her sayısında yazar kadrosunu açıklamayı da ihmal etmemektedir. Tıpkı bir bakanlar kurulu listesi gibi. İsimleri bazı hafızalara kazımayı deniyor ve yazarlarına «göreve çağrılmak üzere kapılarının çalınacağı saati» beklemelerini öğütlüyor.

Umutları da oldukça fazla. Çünkü objektif siyasal gelişmeler tam da onların istediği yönde gelişiyor. Onlarla, onların değerlendirmesi arasındaki şu uyuma ne demeli:

«Azınlık hükümetinin memlekette her an ağırlaşan ve gün geçtikçe ciddiyetini artıran çeşitli meselelere cesaretle göğüs germesi, çözüm getirmesi ihtimali yoktur. Bu, otorite boşluğunu daha çok hissettirecek, meseleleri daha da girift hale sokacak bir formüldür. Demokratik parlamenter sistemin devam ettiği şartlar altında, her an güvensizlik oyu ile alaşağı edilebilecek bir hükümete bugünün kangren olmaya yüz tutmuş meselelerini havale etmeye imkan yoktur.» (Forum, sayı: 3, sf-2)

Demek ki, ara rejimin figüranları için bir AP azınlık hükümeti güvenilir olmayacaktır. Diyelim AP'nin kurduğu azınlık hükümeti ömürsüz

olur. Bu, bir hükümet buhranına yol açar. Siz bundan endişeye kapılsanız bile bizim çaplı figüranlarımız kendilerinden emindirler. Şöyle düşünmektedirler:

«Bu senaryoları daha fazla artırmak mümkün değildir. Bunların hiç birisi gerçekleşmediği takdirde ne olur? Hiç bir devlet hükümetsiz kalmaz, hiç bir uygar toplum, sinesinde bu derece uzun ve bu derece ağır bir anarşi ortamına hoşgörüyle daha afzla müsaade edemez. Bunu gönül rızasıyla yapmaya yanaşmayan insanlara, kamuoyunun baskısıyla, bu yolu açacak çareler her halde bulunur. Bunun için herkesin kafasını ve muhayyilesini biraz kullanması yeterlidir.» (yeni Forum, sayı: 3, sf- 2).

Her halde ancak bu kadar açık sözlü olunabilir! Hem demokrasiye gereğinden fazla düşkün olanlara karşı, hem de demokrasinin kurtuluş yolu olmadığını görenlere karşı son derece «samimi» ve «açık sözlü» bir uyarı!

İşte tekelcilerin yedek güçleri bunlar. İsimleri şimdilik kendi dergilerinde «mahfuz»! Derin ekonomik ve siyasal görüşmeleriyle bu aşamada AP hükümetine yol gösterecekler. Ama bu, kendilerinden başkasının bu işleri iyi kavramıyacağını kanıtlamak için olacak.

BIÇAK SIRTINDA BİR DEMOKRASİ

Mevcut siyasal denge içinde bir demokrasi varsa, bu bıçak sırtındadır. Dengeyi daha gerici formüller lehine bozmak için uygun ortamı gözeten tekelci güçlerin siyasal komplolarına karşı her zaman uyanık olmak gerekir.

14 Ekim seçimlerinin ortaya çıkardığı siyasal denge, demokrasiyi bıçak sırtında bir yola sokmuş bulunmaktadır. Bu seçimlerden çok, toplumsal güçlerin çıkar çatışmasının günümüz koşullarında vardığı yerdir. Tekelci sermaye ve onun siyasal güçleri, sıkıştıkları köşede, sınıf çıkmazlarını gittikçe derinleşen ölçüde yaşamak zorundadırlar. Kendileri için soluk getiren en küçük fırsatları bile değerlendirmek zorundadırlar ve demokrasi onların bronşlarına hiç de iyi gelmemiştir.

Eğer demokrasinin kaderi parlamentonun ortaya çıkardığı tablodan çıkarılacaksa, sınıf mücadelesinin esas ve sıcak alanları gözardı edilecekse, gerçekten de tekeller için tek çıkış yolu, baskıcı niteliği ağır basan veya tümüyle baskıcı-faşist rejimler olabilir. Özlemlerinin bu noktaya sıkışıp kalması, sınıfsal çıkışsızlıklarındandır. Bugünkü hükümete de bu yolda bir köprü gibi bakmaktadırlar.

Tekelciler işte bu nedenle, seçimler sonrasının kritik dengesinden, kendilerinin son şansını üretmek istiyorlar. Onların bu plânı, sınıf hareketimizin önümüzdeki günlerde yaşıyacağı ve üstesinden gelmek zorunda kalacağı tüm siyasal süreçleri belirli ölçüde etkiliyecektir. Şimdiden kesin olarak belirleyebildiğimiz şey, sermayenin demokratik eğilimlere tahammülü olmadığı, gerici çözümlerin dışında kalan çözümlere itibar etmiyeceğidir. Kendi sınıf diktatörlüğünün en etkin silahını faşizmde gören tekelci sermaye, bu hedefine ulaşıncaya kadar ve ulaşmasına hizmet eden bütün formüller üzerinde durmayı deneyecektir. Bu formüllerden birini, örneğin AP'nin azınlık iktidarını yeğliyor olması, bu iktidarın yukarıda belirlediğimiz çerçeve içinde bir işleve sahip olacağını bilmesinden ve ummasındandır. Hatta bu formüllerin bazılarında CHP ile uzlaşabileceğini bile, haklı olarak bekliyorlar. Daha geri formülleri, şimdilik kaydıyla sadece şantaj düzeyinde kullanıp, CHP'yi yanına çekmeyi ve asgari hedeflerine ulaşmayı deniyor. Kurultay «hesaplaşmasına» sıkışıp kalan sosyal demokrasi ise, henüz demokratik perspektifini genişletebilmiş ve toplumun asli demokratik dinamiklerine yüzünü çevirebilmiş değil. Tekelci sermayenin önüne engel çıkarmak bir yana, onun asgari amaçlarına bile itiraz edecek durumda değil. Bu nedenle, AP hükümetine göz kırpıyor.

PARLAMENTO İÇİNDE KALAN HESAPLAR SINIRLIDIR

Buraya kadar genel çerçevesinden özetle sözedebildiğimiz gelişmeler, hayatın çok yönlü zenginliğinden değil, parlamento mozayiğinden aldığımız sonuçlardır. Gerçekten de çözüm salt bu sınırlar içinde arandığında, demokrasi güçlerinin umutlu olması için bir neden yoktur. Çünkü siyasal mücadelenin bu odağına, henüz güçleriyle varabilmiş değildirler. Üstelik, bu çerçevede kalındıkça, çözümün burjuva demokratik perspektifi de kalmamıştır.

Bunun başlıca sebebi, burjuva yönetim biçimlerinin kitlelere kabul ettirilebilecek her hangi bir biçiminin kalmamasıdır. MC deneyleri yaşanmış ve iflâs etmiştir. Sosyal demokrasinin iktidarı yaşanmış ve iflâs etmiştir. Dolayısıyla burjuva demokratik nitelikli sayılabilecek bütün alternatifleri iflâs etmiştir. Sonuç burjuva siyasal güçlerin çıkışsızlığı olarak somutlanmıştır. Bu, demokrasinin değil, sermayenin ve siyasal gericiliğin çıkışsız kalmasıdır.

ÇÖZÜM EYLEM ALANLARINDAN GEÇMEKTEDİR

Burjuva parlamenter platformda çözümsüzlük gibi görünen şey, emekçi sınıfların katıldığı alanlarda çözüm bulmaktadır. Sol ve sosyalist güçlerin birliği, sınıf mücade-

lesini, hapsedilmek istenen yerden gerçek eylem alanlarına kaydıracak ve çözüme yaklaştıracaktır.

Demokrasiye ciddi tuzaklar hazırlanıyor. Parlamento ilişkilerinden çıkacak olan en ileri formül bile **yeni bir MC** olmaktan ileri gidemiyor. Tekelci güçler her ne pahasına olursa olsun kararlı görünüyorlar. Devrimci-demokratik halk hareketini baskıyla boğmak ve çıkarlarını belli bir süre için bile olsa, tehlikelerden korumayı plânlıyorlar.

Seçimler, sosyal demokrasinin tarihi yalpalamasının faturasını en ağır biçimde demokratik halk iktidarı güçlerine, yani emekçi sınıf dinamiklerine ödetti. Ancak bunu, sadece parlamenter plânda yapabildi. Yani, demokrasinin organize sınıf güçleri, gerçek ağırlıklarını sandığın siyasal ve sayısal sonuçlarına aksettiremediler.

Ama mücadele, her zaman belirttiğimiz gibi, sandıkla sınırlı değil, hatta sandığa hiç bağlı değil. Bu nedenle sosyalist ve demokratik hareketin esas gücü, sınıf mücadelemizin sıcak alanlarında kendini gösterecektir veya göstermelidir. Potansiyel ya da aktif, demokrasi güçlerinin sanıldığı kadar zayıf olmadığı görülmüştür, bundan böyle de görülecektir.

Ama sınıf muharebelerinin daha zor geçitleri bekliyor emekçi halk güçlerini. Sosyal demokrasinin iflasından doğan ve sol barikatlara yığılması beklenen sosyal devrim ordusunun bütününü örgütleyememiş olmak, bu güçlerin bütünlüğünü uyumlu bir mücadeleye sokamamış olmak, demokrasi güçlerinin önünde duran başlıca engeldir. İlk elden aşılması gereken bu engeldir. Bilimsel sosyalist hareket, emekçi halk muhalefetinin cazibe merkezi haline getirilmedikçe, önümüzdeki siyasal süreçleri emekçi yığınlar lehine etkilemek ve belirlemek mümkün olmayacaktır.

Burada baş görev bilimsel sosyalist güçlere düşmektedir. Bilimsel sosyalizm çerçevesinde olmak, genel hatlarıyla bu niteliği taşıyor olmak, doğru politikalar gütmek için, her zaman yeterli olmamaktadır. Bunun birçok örneğini Türkiye sosyalist hareketinden görmüş olmamız gerekir. Siyasal öngörülerini, hayatın canlılığı kadar geniş tutmayı başaramıyan bilimsel sosyalistlerin, niteliklerine lâyık başarılar elde edemedikleri çok görülmüştür.

O halde, sol güçlerin siyasi mücadelede belirleyici bir düzeye yükselmeleri, en başta bilimsel sosyalistlerin doğru politik hedefler etrafında birleşmelerini, bu birliği örgütsel ve eylem planında somutlamalarını zorunlu kılmaktadır. Kimi subjektif ilkelliklerin çengeline takılıp sekterleşenlerin, gereken dersleri, 14 Ekim seçimlerinden olsun, çıkarmış olmaları gerekirdi. Sabırla bu uğurda mücadele edenlerin, bunu

beklemek hakları vardı. Yoksa siyasetin dokusu, bu türden kördüğümlere tahammül etmiyor. Onları aşarak, arka plana atarak yürüyor. Yürümeye devam edecektir.

Ne ki, sosyalist güçlerin birlik sorununu çözmeleri, böylesi kendiliğinden gelişmelerden doğmayacaktır. Özverili çabaları gerektirecektir. Buna ters düşenlerin, kendi niteliklerine gölge düşürdükleri görülmelidir.

Hayatın somutluğunun insan bilinciyle sınırlı olmadığı, bilimsel olarak doğrulanmıştır ve bu doğruya en çok bilimsel sosyalistlerin itibar etmesi gerekir. Lâfa geldiğinde gerçeğin somutluğunu tekrar edip duran, ama iş tutum almaya geldiğinde kendi bilincinin ve niyetinin ürettiklerini somutluk gibi göstermeye çalışan ve bir süre sonra da buna kendisi inanan, somutluktan ürkmeye, korkmaya başlar, bu somutluk kendisinin yenilgisi olsa bile!...

14 Ekim seçimlerinin topluma çıkarılacak bir faturası yoktur. Yani siyasal tercihlerin genel blânçosu bize, toplumsal değil, sınıfsal eğilimlerin ipuçlarını veriyor. Topyekûn tüm sınıfların, bazı tarihi durumlarda ortak bir eğilim gösterdikleri de olur. Ama bunun içinde bile, sınıfların farklı konumları ve yönelimleri olduğunu gözardı etmek, politik körlüğün daniskası sayılmalıdır.

Seçimler öncesinde dergimizin sayfalarında yaptığımız bir değerlendirmede, seçimlerin demokrasi güçlerinin birliğine hizmet etmesi gerektiğinden sözetmiştik. Bu ne ölçüde gerçekleşmiş ise, seçimlerden sol güçler de o ölçüde kazançlı çıkmış sayılmalıdırlar.

Seçimler öncesinde Devrimci-Demokratlar'la Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin gerçekleştirdiği işbirliği, sosyalist ve demokratik hareketin önündeki birlik perspektifini güçlendiren önemli ve tarihi bir adım olmuştur. Buna ek olarak, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Birlik-Dayanışma örgütleriyle yerel çerçevede kotarmayı başardığı sınırlı işbirlikleri, seçimlerin birliğe hizmet eden göstergeleri olmuştur.

Kuşkusuz bunlar sevindirici gelişmelerdir. Ama yeterli görülmesi mümkün değildir. Geliştirilip pekiştirilmesi, bu platformun öteki asli güçlerini, kuruluş ya da kişiler olarak, kucaklaması gerekir. Seçimlerin açtığı ve somutladığı birlik perspektifini ilkesel temellerinden ayrılmaksızın güçlendirmek, bu birliği kalıcı ve uygulanabilir bir programa kavuşturmak, ve tüm halk güçlerini bu program etrafında toplamak, sınıf mücadelemizi güçlendirecektir. Önümüzdeki dönemde, bunun dışında izlenecek başka yol da yoktur.

Sol güçlerin birliği eylem alanlarında pekişip daha homojen ve ideolojik kapsamı olan birliklere doğru gelişecektir. Er veya geç, şu ya da

bu yoldan, işçi sınıfı hareketinin politik birliğine varılacaktır. Bunun şimdiden belirlenmiş adı, sosyalist birliktir. Bugünden atılan her adım, bu siyasal öngörümüzü doğrular niteliktedir.

Bu adımlar daha sık atılmalı, yükselen niteliklere doğru atılmalı, genişleyen, çoğalan güçlerle atılmalı, siyasal hattımızın doğrulanan politik ilkelerinden vazgeçilmeksizin atılmalı. Ama mutlaka atılmalı.

Tekelci zümrelerin sınıf politikası, demokrasiyi, bulunduğu yerden gerilere çekmeye çalışacaktır. Bunun için bütün kombinezonları deneyecektir. Güçlerini merkezileştirecek, giderek tahrip gücü yüksek silahlara başvuracaktır.

Buna karşılık emekçi sınıf hareketimiz, kendi mücadele birliğini, örgütsel birliği ile güçlendirerek karşı koyacaktır. Ve bu mücadele parlamenter çözümleri de hesaba katarak, ama esas itibariyle çözümü sosyal sınıf ve zümrelerin bütün güçleriyle mevzilendikleri, esas mücadele alanlarına bağlıyarak gelişecektir.

İnsanlığın Umudu Ekim Devriminin Meyvalarıdır

7 Kasım 1979. Ekim Devrimi'nin 62. yıldönümünü bir kere daha kutluyoruz. Sadece kutlamakla yetinmiyor, bu Devrimin önümüze koyduğu görevlerin bilincini de yükseltiyoruz. Dünyamızın sıcak noktaları giderek çoğalmaya, «soğuk savaş» tahrikçileri eylemlerine yeniden hız kazandırmaya başladılar. Bunun sebebi, emperyalizmin uğradığı bir dizi yenilgilerde aranmalıdır. Ancak barışa karşı girişilen bu cüretkâr saldırılara, dünya barışsever güçlerinin barış taarruzları eşlik ediyor. Salt-II'yi izleyen günlerde Sovyet Barış politikası, silahsızlanmanın yeni önerilerini emperyalizmin karşısına çıkarıyor ve onun dünya üzerindeki etkinliğini daraltıyor.

Barışın, halkların geleceği üzerinde kara bulutlar gezdirmek isteyen emperyalist-militarist güçlerin hevesleri ne denli yüksek olursa olsun, bu heyecan dalgası, barıs güçlerinin güven duvarına çarparak dağılmaya mahkûmdur. Halklar, Ekim Devrimi'nin tarih sahnesine sürdüğü ve sürekli olarak güçlendirdiği emekçi dinamiklere umut bağlamıştır ve bu umudun hiç bir zaman boşa çıkmayacağı anlaşılmıştır. 62 yılda dünya devrimci güçlerinin ulaştığı yer, dünyayı savaş batağına çekmek isteyen güçlere göre çok daha iç açıcı ve güven vericidir. İnsanlığın umudu, Ekim Devrimi'nin meyvalarında somutlanıyor. APN Devrim'in 62. yıldönümü için şu değerlendirmeyi yapıyor:

İLKE

«SBKP MK'nin Ekim Sosyalist Devrimi'nin 62. yıldönümü öncesinde Sovyet halkına ve dünya halklarına yaptığı çağrılar, barışın güçlendirilmesi düşüncesinden barışsever insanlığın bugün emperyalizm, hegemonyacılık ve gerginliğin körüklenmesi tutumlarından hareket etmeye yeltenenlerden daha güçlü olduğuna ilişkin inançlardan kaynaklanıyor.

«Ekim Devrimi'nden sonraki altmış yılda Sovyet halkı, sosyal eşitlik toplumunu kurdu. Sovyet halkı, reel sosyalizmin nimetlerine ve başka halklarla iyi ilişkilere değer veriyor. Sovyetler Birliği, barışçı politikasın-

da Lenin tarafından ileri sürülmüş olan toplumsal düzeni farklı devletlerin barış içinde yaşaması düşüncesinden, gerginlik yumuşamasının, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanma ilkesinin pekiştirilmesine, silahlanma yarışının durdurulması, nükleer silahın ve yeni kitlesel imha silahı tür ve sistemlerinin üretimin ebediyen yasaklanması isteğine ulaştı.

«Sovyetler Birliği, bunu yaparken insanlığın ortak davası olan barışın korunması, uluslararası işbirliği ve sosyal ilerleme davasına büyük ya da küçük diye ayırmaksızın her halkın katkıda bulunabileceği ve bulunması gerektiği inancından hareket ediyor. Çünkü barış bölünmez, ve herhangi bir hegemonyacının elinde oyuncak olamaz, militaristlere ipotek verilemez ve dünya egemenliği kurma planlarında milyonlarca insanın hayatı üzerine hesap yapan manyaklar için atış poligonu olamaz.

«Sovyetler Birliği'nde savaş propagandası kanunla yasaklanmıştır. Ekonomik potansiyelin geliştirilmesini ve bu temel üzerinde halkın refahının yükseltilmesini amaçlayan barışçı emek, Komünist Parti ve Sovyet Hükümeti'nin barışsever dış politikasını pekiştiriyor. SBKP MK'nin, toplumsal üretimin mükemmelleştirilmesine, ülke zenginliklerinin akılcı biçimde kullanılmasına, bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına, halk tüketim malları üretiminin artırılmasına etkin şekilde katılma çağrıları işçilere, köylülere ve halkçı aydınlara seslenmektedir.

«Hiç kimseye saldırmaya hazırlanmayan Sovyet halkı, barışçı emeğinin dışardan gelecek her türlü düşmanlığa karşı ülkenin savunma gücüyle sağlam şekilde korunacağı, anti-emperyalist mücadelenin çözümleyici gücü, barışın, demokrasinin ve sosyal ilerlemenin kalesi olan dünya sosyalist sisteminin büyümekte ve güçlenmekte olduğu inancıyla yaşıyor. SBKP MK, sosyalist ülkelerin birlik ve dayanışmasını ilerde de güçlendirme çağrısında bulunuyor.

«Bu tutumdan hareket eden Sovyetler Birliği, Varşova Paktı iştirakçisi ülkelere danıştıktan sonra, Batı Avrupa'ya yeni orta menzilli nükleer araçlar yerleştirilmemesi koşuluyla SSCB'nin batı bölgelerinde bulunan orta menzilli nükleer araçların sayısını şimdiki düzeye oranla azaltmaya hazır olduğunu belirtti. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyum Başkanı L.İ. Brejnev, DAC'nin 30. yıldönümü münasebetiyle Berlin'de yapılan törenlerde Orta Avrupa'daki Sovyet askerlerinin sayısını tek yanlı olarak azaltma kararını açıkladı. Bir yıl içinde DAC topraklarından 20 bin Sovyet askeri görevlisi, bin tank geri çekilecek. Avrupa ve dünya kamuoyu, bu iyiniyet jestini günümüzün en ciddi sorununa sorumlu ve yapıcı bir yaklaşım örneği olarak değerlendirdi.

«SBKP MK'nin çağrıları, barışın güçlendirilmesi sorununu ulusal egemenlik, toprak bütünlüğü, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının

özgürlüğü ve bağımsızlığı sorunlarıyla birleştiriyor. Çağrılarda, sosyalist Vietnam'ın, Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin kahraman halkıyla, bağımsız demokratik Kamboçya, Demokratik Afganistan Cumhuriyeti halklarıyla dayanışma ifade ediliyor.

«SBKP MK çağrıları, Sovyetler Birliği'nin enternasyonalist tutumlarını doğruluyor. Bu çağrılar, Zimbabwe, Namibia ve Güney Afrika halklarının sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı mücadelesinin desteklenmesini belirtiyor. Latın Amerika halklarının emperyalizme karşı yürekli mücadelesini, Nikaragua halkının iç gericilik ve emperyalizm güçlerine karşı kazandığı zafer, Şili halkının faşist gericiliğe karşı özverili mücadelesini selamlıyor. İsrail saldırısının sonuçlarının ortadan kaldırılması, Arap düşmanı ayrılıkçı antlaşmalara karşı mücadele ve Yakın Doğu'da adil ve sağlam barışın kurulması şimdi tüm dünya halklarının meselesi oluyor.

«SBKP MK yaptığı çagrılarda, proletarya enternasyonalizminin ilerde de tüm dünya komünistlerinin birlik ve dayanışması için temel ve uluslararası işçi sınıfının denenmiş ve güçlü bir silahı olacağı yolundaki inancını ifade ediyor.

«İnsanlık günümüzde barışçı geleceği uğrundaki mücadelede üç devrimci gücün, dünya sosyalizminin, uluslararası proletaryanın ve ulusal-kurtuluş hareketinin karşı konulmaz birliğine sahiptir. SBKP MK, tarih içinde oluşmuş olan bu birliği, barışın ve halkların güvenliğinin güvencesi olarak güçlendirmeye çağırıyor.»

Askeri Yumuşama Zamanın Gereğidir

L. Brejnev'in, Avrupa'nın güvenliğine ilişkin olarak yaptığı silahsızlanma önerilerinin somutluğu, halkların barış özlemlerine yeni güvenceler aşılarken militarist çevrelerde telaş yarattı. Çünkü, bu önerilerle, SSCB'nin barış politikasındaki samimiyetine ve kararlılığına karşılık, emperyalistlerin komplocu ve manevracı yüzleri daha çok açığa çıktı. SSCB Savunma Bakanı D. Üstinov'un Sovyet önerilerini genişçe yorumlayan görüşlerini yayınlıyoruz. İLKE

D. USTİNOV
(SBKP MK Politbüro Üyesi,
SSCB Savunma Bakanı,
Sovyetler Birliği Mareşalı)

Yeni, barışçı Sovyet önerisi uluslararası dikkat merkezinde bulunuyor. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezdiyum Başkanı yoldaş L.İ. Brejnev'in DAC'yi ziyareti sırasında ileri sürdüğü öneriler, hükümetler, siyasi partiler, toplumsal örgütler ve geniş kamuoyu tarafından aktif biçimde tartışılıyor. SBKP MK Politbürosu, SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu ve SSCB Bakanlar Kurulu belgesinde belirtildiği gibi, bu öneri, «silahsızlanma yarışındaki yeni hamleyi önleme, gerçek silahsızlanma yoluna çıkma, yumuşamanın ve barış içinde birlikte yaşamanın sonuçlarını koruma ve çoğaltma olanağı verdi.»

Sovyet önerileri, tüm Sovyet halkının, sosyalist topluluk ülkeleri halklarının ve ilerici dünya insanlarının geniş takdirini ve içten desteğini kazandı. Bu önerilerin gerçekleştirilmesi, öncelikle politik yumuşamanın askeri yumuşamayla tamamlanması, toplumsal düzenleri farklı devletlerin barış içinde bir arada yaşama ilişkilerinin güçlendirilmesi için elverişli olanakların yaratılması açısından, büyük öneme sahip olabilirdi. Bunu, çok çeşitli ülkelerin tanınmış siyaset ve devlet adamları belirtiyorlar.

Bununla birlikte SSCB'nin girişiminden hoşlanmayan güçler de ortaya çıktı. Öncelikle ABD, Federal Almanya ve Büyük Britanya yönetici çevreleri bu öneriye somut bir yanıt vermekten kaçınmak, gerek Sovyetler Birliği'nin attığı yapıcı adımların, gerekse Sovyet önerilerinin önemini azaltmak arzusundalar. Bu çevreler, sosyalist topluluk ülkeleriyle birlikte askeri yumuşama sorunları üzerinde somut bir çalışma yapmak yerine, propaganda muharebeleri yapmak ve bunların ardına gizlenerek, barış davasına düşman emellerini gerçekleştirmek isterlerdi. Aslında bu çevreler, dünya kamuoyunu, öncelikle de Batı Avrupa ülkelerini, sağduyuya aykırı olarak, NATO blokunun Batı Avrupa'da silahlanma yarışını hızlandırma doğrultusunu sürdürmek ve bu bölgeye nitelik olarak yeni Amerikan roket-nükleer sistemleri yerleştirmek zorunda olduğuna inandırmaya çalışıyorlar.

Kanıt gösterme zahmetine girmeyen ve zaten kanıtları bulunmayan NATO yönetimi, gerçekleri çarpıtırken, bu saldırı blokunun pek çok silah türü bakımından Varşova Paktı'na üye devletlerden «geri bulunduğunu», orta menzilli araçlardaki «tehlikeli» orantısızlıkları ve Sovyetler Birliği'nden gelen «askeri tehdidin arttığını» ileri sürüyor. Bu kanıtların hiçbiri yeni değildir. Burada bir sav değil, yalan söz konusudur. Militarist çevreler, silahlanma yarışında yeni bir tura başlamaları gerektiğinde hep bu yalana başvurmuşlardır.

Sovyetler Birliği'nin askeri doktrininin özünü ve temellerini son derece açık biçimde tanımlayan yoldaş L.İ. Brejnev'in açıklamasını bütün dünya biliyor. L.İ. Brejnev şöyle demişti: «Biz askeri üstünlük istemiyoruz. Herhangi bir devleti ya da devlet grubunu tehdit etmek, hiçbir zaman niyetlerimiz arasında yer almamıştır. Bizim strateji doktrinimiz, sadece savunma amacına sahiptir.» Ülkemizin Savunma Konseyi, Başkanı'nın bu özlü formülünde, Komünist Partisi'nin ve Sovyet Devleti'nin savunma alanındaki genel doğrultusu ifade edilmiştir.

Sovyetler Birliği, Büyük Ekim Devrimi'nden başlıyarak tüm tarihi boyunca bu savunma doktrinini sıkı sıkıya ve sürekli olarak izlemiş ve izlemektedir. Sovyet egemenliğinin ilk yıllarından itibaren, iç savaş ve yabancı askeri müdahalesi yıllarında, elimizde silâh, sosyalist kazanımlarımızı çok sayıda düşmana karşı korumamız gerekti. O yıllarda askeri politikamızın temelleri atılmış ve savunma karakteri belli olmuştu. Büyük Anayurt Savaşı sırasında Sovyet halkı, faşist işgalcilere karşı özgürlüğünü ve bağımsızlığını kahramanca korudu. O zamanki askeri doktrinimizin savunma karakterini kanıtlamaya gerek yok. Vatanını savunan Sovyet halkı ve onun silahlı kuvvetleri saldırganı tam bir bozguna uğrattılar ve zaferin kazanılmasına, dünya halklarının faşist köle-

likten kurtarılmasına çözümleyici katkıda bulundular. Ancak bu zafer bize 20 milyon Sovyet yurttaşının hayatına mal oldu. Bunu unutamayız.

İkinci Dünya Savaşı'nın ağır deneylerini, elbette ki, silahlı kuvvetlerin kurulmasında ve mükemmelleştirilmesinde, göz önünde bulunduruyoruz. Büyük Anayurt Savaşı'ndan sonra da askeri politikamızı önceden olduğu gibi, barışseverlik ve sosyalist vatanın etkin savunma gücünü sağlama gereği belirliyor. Sovyet askeri doktrininin savunma karakteri 24. ve 25. SBKP kongreleri kararlarında açıkça ifade edilmiş, ülkemizin anayasasında da yasal yönden sağlama bağlanmıştır. Sosyalist kazanımların, halkımızın barışçı emeğinin, Sovyet Devleti'nin ve müttefiklerinin egemenlik ve toprak bütünlüğünün korunması, Sovyet savunma doktrininin temelini oluşturur. Gerçek budur ve tartışılmaz. Hiç kimseye gerçeği çarpıtma hakkı verilmemiştir.

NATO askeri yöneticilerinin, silahlı kuvvetlerimizin gücü ve savaş açmayı göze alacak bir saldırganı yenebilme yeteneği üzerine bahanelerle, Sovyet askeri doktrininin savunma karakterini çürütmeye çalışmaları sonuçsuz kalmıştır. Bu yöntem yeni değildir. Ama ileri tutar tarafı yoktur. Sovyetler Birliği'nin hiç kimseye karşı silahlı saldırıya hazırlanmadığını ve hiçbir zaman böylesi bir saldırıda bulunmayacağını bütün dünya bilir. Sovyet ordusunun ve filosunun, hangi savaş aracını ve yöntemini kullanırsa kullansın, herhangi bir saldırganın hücumunu geri püskürtmeye, gerçekten her an hazır bulunduğu hususunu da tüm dünya bilmektedir. Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist topluluk ülkelerine karşı girişilecek bir saldırı cezasız kalmayacaktır. Bunu bütün açıklığıyla söylüyoruz.

Savaşın günümüz koşullarında insanlık için ne anlama geldiğinin Sovyet yönetimince açıkça anlaşılması, SSCB'nin etkin tutumunu önceden belirleyen unsurdur. Şimdi barış içinde bir arada yaşamanın başka akıllıca bir alternatifi yoktur. Barış içinde birlikte yaşama ilkeleri, devletlerarası ilişkiler uygulamasına giderek daha geniş şekilde yerleşiyor. Sosyalist topluluk ülkelerinin girişimiyle Avrupa Genel Konferansı toplandı ve Avrupa halklarının bir tür güvenlik misakı, barış içinde yaşama misakı olan Sonuç Belgesi'ni kabul etti. Nükleer silah denemelerinin tamamen ve genel olarak yasaklanması, radyolojik ve diğer bir dizi silahların yasaklanması amacıyla yapılan görüşmeler, SSCB'nin etkin katılımıyla sürdürülüyor. Nükleer silah üretimini durdurmaya, tüm silah yedeklerini yavaş yavaş azaltmaya, devletlerin uluslararası hukuksal ve politik güvenlik garantilerini güçlendirmeye çalışıyoruz. Bunu yaparken nükleer enerjinin sadece barışçı amaçlarla kullanılması amacını izliyoruz. Sovyetler Birliği, kimyasal silahların yapılmasına, üreti-

mine ve biriktirilmesine son verebilecek, bu silahın yedeklerinin yok edilmesini sağlayabilecek ve yeni kitlesel imha silahı tür ve sistemlerinin yapımını yasaklayacak antlaşma ve sözleşmelerin hazırlıklarının hemen bitirilmesinde ısrar ediyor. Bu soylu amaçlara ulaşma mücadelesinde Sovyetler Birliği, diğer sosyalist ülkelerle sıkı işbirliği yapıyor.

Sovyetler Birliği ve ABD tarafından imzalanan stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılması antlaşması, (SALT-2) uluslararası durumun istikrara kavuşturulmasında önemli bir rol oynayacaktır. Bu antlaşmanın sürecinde ABD, pekçok kararsızlık gösterdi ve zikzaklar çizdi. Ancak, sonuçta antlaşma imzalandı. Bu antlaşma en büyük iki nükleer devletin çıkarlarının titizlikle tartılmış dengesidir. Aynı zamanda SALT-2 antlaşması, bütün halkların barışçı emellerine de uygun düşmektedir.

Sovyetler Birliği, SALT-2 antlaşmasının imzalanmasıyla birlikte, SSCB ve ABD'nin eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine uygun olarak, stratejik silahlar alanında anlamlı ve önemli niceliksel azaltmalar ve niteliksel sınırlamalar sağlayabilecekleri görüşmeleri sürdürme konusunda anlaşmaya varmış olmalarına birinci derecede önem veriyor. Bu yolda yeni yapay tıkanıklıkların ortaya çıkmaması ve anlaşma sağlamak için harcanan çabaların karşılıklı, sürekli ve aralıksız olması önemlidir.

Ancak bir soru ortaya çıkıyor: Son zamanlarda ABD meseleyi nereye götürüyor, onun SALT-2 antlaşmasından sonra uygulamada attığı adımlar, SALT-3 olanağını uzaklaştıracak ve Sovyet-Amerikan ilişkilerini güçleştirebilecek ciddi karışıklıklara neden olmayacak mıdır? Haklı bir soru. Çünkü ABD tarafından yön verilen NATO blokunun saldırganlığının arttığı ve dünyanın çeşitli bölgelerinde, ABD'nin askeri hazırlıklarının hız kazandığı meydandadır.

ABD yöneticileri, söze gelince, devletler arasında barışçı işbirliğinin geliştirilmesinden, gerginliğin yumuşatılmasından ve onun askeri yumuşamayla pekiştirilmesinden yanaymış gibi görünüyorlar. Ancak yaptıkları işler genellikle bunun tam tersini gösteriyor: Korku ortamını körüklüyorlar, silahlanma yarışını teşvik ediyorlar ve açıkça savaş hazırlıkları yapıyorlar.

ABD Savunma Bakanı H. Brown, ABD'nin amacının, 80 yıllarının ortalarına doğru Varşova Paktı'na üye devletler karşısında NATO'nun askeri üstünlüğünün sağlanması olduğunu açıkça ifade etti. Bunun yanısıra ABD'nin emrine «garantili imha potansiyeli» veren nükleer üstünlüğün söz konusu olduğu da, bir ayrıntı olarak belirtiliyor.

ABD'de, Sovyetler Birliği toprakları üzerindeki askeri tesislere, stratejik araçlarla «belirli koşullarda koruyucu darbe» indirmenin yararları konusundaki tartışmalar, yakın zamanlarda başladı ve hızlandı. Stra-

tejik nükleer kuvvetlerin ve bu kuvvetleri yönetme araçlarının günümüzdeki durumunda sorumlu kişilerin böylesi darbelere nasıl niyetlenebildikleri pek anlaşılmıyor, çünkü bu darbelerin ardından kaçınılmaz şekilde güçlü karşı darbelerin geleceği, gün gibi ortadadır.

Sovyetler Birliği'nin bu türden açıklamalara nasıl bir tepki göstermesi gerekir? Yüksek mevkilerdeki ABD temsilcilerinin «şimdi bütün dünyanın NATO'nun ilgi alanına girdiğine» ilişkin iddaları nasıl karşılanmalıdır? Asker uzman olmasa bile, herkes bunların basit sözler olmadığını anlar. Bu sözlerin ardında, somut planlar, SSCB'yi ve müttefiklerini hedef alan savaş hazırlıkları, gerici, emperyalist çevrelerin yayılmacı ve hegemonyacı politikası bulunmaktadır.

ABD silahlı kuvvetleri, bu saldırı emellerine ve muhtemel bir düşmana «koruyucu darbe» indirme hususunu içeren askeri doktrine uygun olarak kuruluyor: Hareket gücü yüksek «MX» roket komplekslerini kurma programı gerçekleştiriliyor; bu yılın Ekim ayından beri ABD Deniz Kuvvetleri'ne yeni «Traident-I» roketini taşıyan stratejik anlamda roket denizaltıları katılmaya başladı; 2 600 km. menzilli, kanatlı roketlerin denemeleri tamamlanıyor ve silahlar arasına katılmaya hazırlanıyor; «Minuteman» kıtalararası roketleri için daha kuvvetli nükleer mermilere sahip yeni başlıkların yapım çalışmaları bitirilmek üzere, «yeni etki» ilkelerine dayanan kitlesel imha silahının yapımı yoğun biçimde sürdürülüyor.

ABD, stratejik görevlerin yerine getirilmesi için öngörülen yeni orta menzilli silah sistemlerinin yapımını ve Sovyetler Birliği'yle diğer sosyalist ülkelerin sınırlarına yöneltilmesini birbirine paralel olarak planlıyor. Batı Avrupa'ya, yaklaşık 600, kanatlı roketin ve «Pershing-2» balistik roketinin yerleştirilmesi tasarlanıyor. Bu planın gerçekleştirilmesi, sadece Batı Avrupa'da halen mevcut olan ABD'nin ileri üslenme araçlarının ve Büyük Britanya ve Fransa'nın Sovyetler Birliği'ni hedef alan araçlarının yaklaşık 1500 birimini takviye etmek değil, aynı zamanda bu suretle Avrupa'daki stratejik durumu NATO'nun yararına değiştirmek amacını izleyebilir ve bu ABD'ye oranla Sovyetler Birliği'ni zarara sokabilir. Amerikan stratejik nükleer kuvvetlerinin gücünün artmasına yol açabilir ve Sovyetler Birliği'ni gerekli karşı önlemleri almak zorunda bırakabilirdi.

NATO çevrelerinde, Avrupa'ya orta menzilli nükleer araç yerleştirme planını «yeterli düzeyde silahlanma» ve silahların «modernleştirilmesi» olarak gösterme denemelerine girişiliyor. Gerçekten de Amerikan stratejisi modernleşiyor ve daha saldırgan hale geliyor. Yoldaş L.İ. Brejnev'in söylediği gibi, Avrupa barışı binasının altına, bu binanın te-

meline konmuş bir mayın olan silah sistemleri, Amerikan stratejisine uygun hale getiriliyor. Şu anda Avrupa'da üç milyonu aşan NATO bloku silahlı kuvvetlerinin sayısı artıyor. Yönetim ve etkileme sistemi mükemmelleştiriliyor. Bundan başka, tüm silahlı kuvvetler çeşitlerinin ve asker türlerinin yeni silahlarla donatılması hızla gerçekleştiriliyor. Bunalım durumlarında Avrupa'ya gönderilmesi düşünülen ABD askerleri için Batı Avrupa devletlerinin topraklarında büyük silah ve teknik araç yedekleri oluşturuluyor. Hava ulaştırma ve hava indirme kuvvetlerinin savaş olanakları artırılıyor.

Avrupa bir istisna değildir. ABD'nin Japonya'daki askeri varlığı da büyüyor. NATO'da Çin'e modern silahlar verme olasılığı ele alınıyor, Pekin'in komşu devletleri hedef alan askeri hazırlıkları teşvik ediliyor. Yakın Doğu'da ABD'nin koruyuculuğunda İsrail, Mısır ve diğer bazı ülkelerin iştirakiyle yeni bir saldırgan birlik kurma denemelerine girişiliyor. «Cezalandırma işlevlerinin» yerine getirilmesi için yüz binlik «yıldırım ordusu» kurma işi tam hızla ilerliyor. ABD, Hint Okyanusu bölgesinde sürekli olarak faaliyet gösteren filosunu genişletiyor ve bu bölgedeki devletlerin protestolarını gözardı ediyor. Görüldüğü gibi, olgular, var olmayan «Sovyet askeri tehdidi» arkasına gizlenen, NATO'nun ve ABD'nin Sovyetler Birliği'ni hedef alan silahlarını sürekli olarak artırdıklarını gösteriyor.

ABD'nin NATO blokuna dayattığı kararların temelinde, emperyalist politikanın gerçekleştirilmesinde başlıca araç olarak, kuvvete dayanma hesabı yatıyor. Sadece ABD ve SSCB arasındaki ilişkilerin istikrarını yitirmesi değil, aynı zamanda dünyada genel istikrarsızlık ve aydınlık barışçı bir geleceğin bulunmayışı da, böylesi bir gelişmenin sonucu olurdu.

Bu, barış içinde birlikte yaşamadan korkan ve sınıfının geleceğini silahlanma yarışına ve militarizm politikasına bağlayan ABD ve diğer emperyalist ülkelerdeki etkin güçlerin daha çok işine gelirdi herhalde. Bu çevreler, bir zamanlar «soğuk savaşı» başlatmışlardı. Yumuşamanın oluşmasında da öfkeyle direndiler. Bu çevrelerin niyetleri ve eylemleri, sürekli olarak Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin mevzilerine zarar vermeye dayanıyor.

Ancak, saldırgan güçlerin ceza görmeksizin başka halkları yargılayıp cezalandırabildikleri zamanlar çoktan ve ebediyen geride kaldı. Askeri avantajlar ve üstünlük elde etmeye çalışanlar ve silah şakırdatanlar ağızlarının iyice yanabileceğini bilmelidirler. Eğer NATO ülkeleri, sağduyuya aykırı ve sosyalist ülkelerin iyi niyetine karşılık olarak, Batı Avrupa'yı Amerikan stratejik silahları için bir kalkış noktası haline ge-

tirecek olurlarsa, karşı tarafın sert ve kesin cevabıyla karşılaşacaklardır.

Avrupa, silaha, dünyanın başka bir bölgesinden daha fazla ve fazlasıyla doymuştur. Burada bulunan iki büyük silahlı kuvvet grubunun cepheleşme düzeyinin düşürülmesiyle ciddi biçimde uğraşma zamanı çoktan gelip çatmıştır. Bizim inancımıza göre, bu, son derece gerçek bir sorundur. Öyleyse neden çözümlenmemektedir? Çünkü, henüz batıda kendisinin ve başkalarının çıkarlarını, farklı arşınlarla ölçmeyi sevenler vardır. Orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve silahların azaltılmasına ilişkin Viyana görüşmelerinin silahsızlanmayla ilgili diğer pek çok görüşme gibi bu kadar uzun zamandır yerinde saymasının nedeni de burada gizlidir.

Sovyetler Birliği, yoldaş L.İ. Brejnev'in bütün açıklığıyla bir kez daha belirttiği gibi, askeri yumuşama sorunlarının hepsini gerekli formlarda ele almayı ve her biri diğerini sürdürecek ve tamamlayacak olan antlaşmalar yapmayı öneriyor. Başka devletlerin de aynı yaklaşımı göstermeleri koşuluyla, SSCB'nin düzenleme çerçevesi dışına çıkarmak isteyebileceği, hiçbir silah türü ve askeri sorun yoktur.

Devletlerin askeri potansiyellerinin sınırlandırılması ve azaltılması yolundaki gerçek adımlar, bizim görüşümüze göre, rastlantısal bir nükleer ya da nükleer olmayan çatışma tehlikesini azaltacak ve ani bir saldırı için gizlice hazırlık yapılmasını zorlaştıracak önlemlerle birleştirilmelidir. Bu, devletlerin işbirliği mekanizmasını daha durağan hale getirme ve silahsızlanma alanında niceliksel ve niteliksel bakımdan çok daha önemli kararlar için gerekli koşulları hazırlama olanağı verecektir.

Yoldaş L.İ. Brejnev tarafından Berlin'de açıklanan Sovyet önerileri, konuya bütün halinde bir yakaşımı ve Avrupa'da askeri yumuşamanın başlıca bileşenlerini içine alma isteğini ortaya koyuyor. Bu öneriler, barışseverliğimizin ve iyi niyetimizin inandırıcı bir kanıtıdır. Aynı zamanda bu öneriler Sovyetler Birliği'nin uluslararası mevzilerinin sağlamlığını, onun gücünden ve olanaklarından emin olduğunu gösteriyor.

Yoldaş L.İ. Brejnev, Batı Avrupa'ya, Avrupa'da stratejik durumu değiştirmek için düşünülen orta menzilli Amerikan roketlerinin ek olarak yerleştirilmemesi koşuluyla ülkemizin batı bölgelerinde bulunan orta menzilli nükleer araçların sayısını şimdiki düzeye oranla azaltmaya hazır bulunduğumuzu açıkladı. Hem Sovyet nükleer araçlarının niceliksel indirimi, hem de bu araçların nükleer mermilerinin gücünün azaltılması söz konusudur.

Eğer NATO ülkelerinin hükümetleri, orta menzilli silahlar konusun-

da görüşmeyi gerçekten istiyorlarsa Sovyetler Birliği'nin önerisiyle ilgilenmeleri ve görüşmeler için mümkün olan temeli belirlemeleri bu ülkeler için doğal olurdu. Ama hayır, böyle bir şey olmadı. Yoldaş L.İ. Brejnev'in konuşmasından hemen sonra ABD, müttefiklerinden Avrupa'daki orta menzilli yeni Amerikan nükleer araçlarının geliştirilmesi konusunda hazırlanmış kararları değiştirmemelerini kesin olarak istedi.

Avrupa'ya yeni nükleer araçlar yerleştirmeyi planlayan ABD yönetimi ve onun planını destekleyen Batı Avrupalılar, yerleştirilen silahın, silaha sahip olanlar tarafından fırlatılması halinde söz konusu Batı Avrupa ülkelerine karşı da cevabi eylemlere girişileceği konusunda susuyorlar. Görüldüğü gibi, bu planların gerçekleştirilmesi, Batı Avrupa için kaçınılması tümüyle mümkün olan tehlikeyi arttıracaktır, çünkü yoldaş L.İ. Brejnev'in bir kez daha belirttiği gibi Sovyetler Birliği, «bu silahı üretmeyi ve elde etmeyi reddeden ve bu silahı topraklarında bulundurmayan devletlere karşı hiçbir zaman nükleer silah kullanmayacaktır.»

Batı kamuoyu bir başka önemli konuda da yanılgıya düşürülüyor. Sovyetler Birliği'nin batı bölgelerinde bulunan orta menzilli araçlarının sayısı, sadece Büyük Britanya ve Fransa'nın elinde bulunan benzer araçların sayısıyla karşılaştırılıyor. Bu arada SSCB topraklarının yakınlarında sürekli dolaşan uçak gemilerinde ve NATO Avrupa ülkelerinin hava üslerinde bulunan yüzlerce Amerikan nükleer araç taşıyıcısı kasıtlı olarak hesaptan çıkarılıyor. Eğer ileri üslenme sistemine giren ve Sovyetler Birliği toprakları üzerindeki tesisleri etkilemek için öngörülmüş olan tüm araçlar hesaba katılırsa batı propagandasının çizdiğinden çok daha başka bir manzara elde edilir. Bu durum şimdi bizde haklı bir endişe uyandırıyor.

Kamuoyu bir başka noktada da aldatılıyor: NATO Konseyi'nin Aralık ayındaki toplantı döneminde Avrupa'da Amerikan silahından oluşan sistemleri yenileriyle değiştirme planları değil, stratejik sorunların çözümü için öngörülen bu bölgedeki Amerikan nükleer potansiyelinin nicelik ve nitelik bakımından köklü biçimde değiştirilmesi programı görüşülecektir. NATO'nun saldırı planlarını ne pahasına olursa olsun «modernleştirme», «zorunlu karşı önlem» olarak gösterme isteği bu blokun yöneticilerini gerçekleri çarpıtmaya ve orta menzilli nükleer silahların azaltılması konusundaki Sovyet önerilerinin anlamını değiştirmeye itiyor.

Batıda en yüksek mevkilerde bulunan kimselerin sadece Sovyetler Birliği'nin savunmasını güçlendirmek için ne yapmış ve yapmakta olduğu konusunda değil, üstelik bir de Sovyetler Birliği'nin niyetleri hakkında bu derece keyfi yorumlar yapabilmelerine ancak hayret edilebi-

lir. Gerçekte Sovyetler Birliği'nde birkaç on yıldır silahlar arasında bulunan orta menzilli nükleer araçların yenilenmesine devam ediyor. Ancak son on yılda SSCB'nin Avrupa bölümü topraklarındaki orta menzilli nükleer silah taşıyıcılarının sayısını bir roket olsun, bir uçak olsun artırmadık. Hatta bu araçların gerek sayısında, gerekse nükleer mermilerinin gücünde azalma bile oldu.

Sözlerden gerçek işlere geçme örneği gösterme konusunda içten bir istekle hareket eden Sovyetler Birliği, müttefiklerine danıştıktan ve onların onayını aldıktan sonra, DAC'deki Sovyet askerlerinin sayısını tek taraflı olarak azaltma kararını kabul etti. Önümüzdeki oniki ay içinde 20 bin Sovyet askeri görevlisi, bin tank ve belirli sayıda diğer askeri teknik araçlar SSCB'ye geri çekilmiş olacak. Tarafların silahlı kuvvetlerinin doğrudan doğruya birbirleriyle karşı karşıya bulunduğu bir bölgeden bu derece büyük askeri birlik kontenjanının geri çekilmesinin ne demek olduğunu herkes anlar.

NATO yönetici çevrelerinde bu kararın kendileri için hiç beklenmedik bir karar olduğu itiraf ediliyor ve her yola başvurularak kararın önemi azaltılmaya çalışılıyor. Ancak Sovyetler Birliği'nin aldığı kararın önemini azaltmaya uğraşanlar kendileriyle çelişkiye düşüyorlar. Daha geçenlerde Viyana görüşmelerine NATO temsilcileri, aynı anda Sovyetler Birliği'nin Orta Avrupa'dan 68 bin askeri görevli, 1 700 tank, Amerika Birleşik Devletleri'nin ise 29 bin askeri görevli, 98 nükleer silah taşıyıcısı ve 1000 nükleer cephane çekmesinden yana çıkmışlardı. Bu öneriyi askeri yumuşamanın en önemli koşulu olarak göstermişlerdi Şimdi ise çok sayıda askeri tek taraflı olarak geri çekme kararımız NATO yöneticilerinin sözlerine bakılırsa birdenbire önemsiz oluverdi. İşi dürüstçe yürütme isteği olmayınca meselenin iki ucunu bir araya getirmek zordur.

Bütün bunlara bakılırsa, NATO önce bu bloku «yeterli düzeyde silahlandırma», daha sonra ise Orta Avrupa'daki silahlı kuvvetlerin ve silahların karşılıklı olarak azaltılması konusunda «kuvvet kullanarak» Sovyetler Birliği'yle görüşmelere başlama amacını izliyor. Batı ülkelerinin resmi temsilcilerinin defalarca sözünü ettikleri eşitlik, herhalde NATO strateji uzmanlarının işine gelmiyor. Bu nedenle silahların artırılmasını savunuyorlar.

Sovyetler Birliği'ne gelince, o, sarsılmaz eşitlik ve eşit güvenlik ilkesinden hareket ediyor. Eğer bazı kimseler Avrupa'da silahlı kuvvetlerin azaltılması sürecinin sadece SSCB'nin ve müttefiklerinin hesabına ilerlemesini bekliyorlarsa büyük bir hata yapıyorlar. Batı ülkeleriyle özellikle Avrupa konusundaki görüşmeleri ancak karşılıklılık temeli üzerinde yapmaya niyetliyiz.

Yoldaş L.İ. Brejnev, Avrupa'da güven önlemlerinin daha da genişletilmesi konusunda çok önemli önerilerde bulundu. Bu önlemler, Avrupa Genel Konferansı Sonuç Belgesi'nden kaynaklanıyor. Sovyetler Birliği askeri yumuşamaya doğru atılacak yeni bir adım olarak bu temel üzerinde 40-50 binden fazla insanın katıldığı askeri tatbikatların yapılmasını, kara ordularının büyük tatbikatlarının üç hafta önceden değil, bir ay önceden ve 25 bin kişi düzeyinde değil, 20 bin kişi düzeyinde haber verilmesini ve aynı zamanda 20 bin kişiden fazla sayıdaki kara birliklerinin yer değiştirmelerinin önceden bildirilmesini öneriyor. Sözü edilen önerilerin gerçekleştirilmesi, tarafların güvenliğinin sağlanması ve aralarındaki güvenin derinleştirilmesi bakımından gerginlik yumuşamasını büyük ölçüde takviye edebilirdi.

Avrupa Genel Konferansı'na katılan öteki devletlerin karasuları yakınında yapılan büyük askeri hava ve deniz tatbikatlarının bildirilmesi konusunda SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin önerileri pek tabii yürürlükte kalıyor.

Avrupa'da NATO'nun yaptığı gibi, askeri birliklerin manevra ölçeklerini yıldan yıla büyütmeleri halinde güven konusunun ciddi şekilde düşünülebileceği kuşkuludur. Bu blokun ordularının manevralarına tüm silahlı kuvvet çeşitlerinin her birinden birkaç yüz bin kişi katılıyor. Bu tatbikatlarda çok sayıda ve çeşitli silah deneniyor. Tatbikatların pekçoğu stratejik boyutlara ulaşıyor ve Varşova Paktı'na üye devletlere karşı eylemlerin uygulamada mükemmelleştirilmesine hizmet ediyor.

Yoldaş L.İ. Brejnev'in belirttiği gibi, SSCB, devletler arasındaki güvenin güçlendirilmesini, Avrupa'da savaş çıkması tehlikesinin azaltılmasını amaç edinen diğer düşünceleri de gözden geçirmeye hazırdır. SALT-2 antlaşmasının yürürlüğe girmesinden hemen sonra SALT-3 konusundaki önemli görüşmelere başlamaya hazırız. Sovyetler Birliği bu görüşmelerde sadece kıtalararası değil, aynı zamanda diğer silah türlerinin sınırlandırılması olanaklarını bu konuyla ilgili tüm faktörleri göz önüne alarak görüşmeye razıdır.

Yoldaş L.İ. Brejnev'in Berlin'deki konuşmasında formülleştirdiği Sovyet önerilerinin genel olarak yeni bir ortam yarattığını ve Avrupa'da askeri yumuşama için yeni aşamalar başlattığını kabul eden özellikle batıdaki sorumlu siyaset adamları çok haklıdırlar. Eğer batıda en basit uzlaşma isteği varsa bunun için gerekli temel tarafımızdan ortaya konmuştur. Bu, hızla ilerlemek için gerçek koşulları yaratan sağlam bir temeldir. İş, batı ülkelerine kalmıştır.

Şimdi ABD'nin ve diğer bazı NATO ülkelerinin politikasını belirleyen kişiler, yine de gerçek askeri yumuşama ve Avrupa'nın barışçı gelece-

ğinin sağlanması konusunda mevcut anlaşma olanağına neme lâzım deyip geçecek ve «zor kullanarak» dikta ve «soğuk savaşın» canlandırılması denemelerini onurlu anlaşmalar ve karşılıklı güven politikasına yeğleyecek olurlarsa kendi ülkelerinin ve başka ülkelerin halkları önünde ağır bir sorumluluk yüklenmiş olacaklardır.

Sovyetler Birliği, hiç şaşmadan ve sürekli olarak barışsever bir politika izliyor. Kuşkusuz, Sovyetler Birliği'nin dünyanın çeşitli bölgelerinde gerginliğin artırılmasından ve silahlanma yarışından kazancı olan güçlerin eylemlerde bulunduğunu, saldırı planları kuran çevreler olduğunu göz önüne alması gerekiyor. Bu nedenle silahlı kuvvetlerimiz her zaman günün taleplerine uygun düzeyde ve her saldırgana kesin direnci göstermeye sürekli olarak hazır durumda bulunuyor.

Partinin ve onun Leninist Merkez Komitesi'nin çevresinde sımsıkı kenetlenmiş olan ordu ve filonun askerleri, tüm Sovyet yurttaşları gibi, yoldaş L.İ. Brejnev tarafından ileri sürülen yeni barışçı önerileri oybirliğiyle onaylıyor ve destekliyorlar. Bu önerilerin bilimselliği, ileri görüşlülüğü ve haklı karakteri Sovyet halkına komünist kuruluşun yüce görevlerinin gerçekleştirilmesinde yeni bir güç ve enerji veriyor.

Siyasal İşbirliği Sorunu Ve Doğru Yaklaşım

Aşikâr ÇOLAK

Toplumdaki sınıfsal bloklaşma ya da kutuplaşma, sınıf mücadelesi açısından kapitalizmin yarattığı objektif bir temeldir. Sosyal sınıf ve zümreler, konumlarının gereği olan asgari bilinci, tutum planında açığa vururlar. Benzeşen tutumlar belli bir sınıfsal bloklaşmayı yaratır. Siyasi tutumların birleşiminden siyasal cepheler veya işbirlikleri doğar.

Bu kutuplaşma kapitalist toplumda sınıf mücadelesinin objektif temelidir. Ve sınıf bilincinin ilkel düzeyi bu kutuplaşmada kendisini gösterir. Ama sınıfsal mücadele, daha gelişkin ve karmaşık süreçlere dönüşmüştür. Sınıf bilincinin gelişmiş biçimleri de, bu süreçler içinde, hem de bu kez belirleyici bir konum tutarak yer alır.

Nihai hedefleri açısından bakıldığında, sınıf mücadelesinin demokratik ve siyasal boyutları göze çarpar. Kapitalist toplumun her hangi bir aşamasında işçi sınıfının önündeki ilk görev, değişmez olarak, **demokratik nitelikli** kalır. Geri bir ülkede verilen demokrasi mücadelesi, bir devrim programının ilk sayfası ise, gelişmiş bir kapitalist ülkede verilen demokrasi mücadelesi de, bir **geçiş** döneminin ilk ve zorunlu adımlarını oluşturur.

Demokrasi mücadelesinin toplumsal gelişme açısından bu denli önem taşıyor olması, toplumsal gelişmenin belirleyicisi olan siyasal güçleri, bu alanda söz sahibi olmaya götürür. Bu nedenle, demokratik ve siyasal mücadele, işçi sınıfının devrimci programının bütünsel mantığını oluşturur.

Türkiye'de bugün, işçi sınıfının demokratik görevleri, başta emperyalizme, faşizme ve burjuva şovenizmine karşı bir cepheleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Çünkü, bu hedefler için mücadele edebilecek konumda

olan güçler, tekelci gericilik platformunda yer alan güçler dışında, hemen bütün toplum kesimleridir. İşte cepheleşmenin sınıfsal temelinde bu güçler bulunmaktadırlar.

Bu güçlerin tanımını yapmak için çeşitli terimler kullanılabilir. Örneğin: «anti-tekel güçler» olarak adlandırdığımız bu toplum kesimlerinin birliğini, «demokrasi güçleri» olarak da adlandırabiliriz. Bu iki adlandırmada ilk akla takılan, sosyal demokratlar olmaktadır. Rahatlıkla demokrasi güçlerinden saydığımız sosyal demokrasiyi, aynı rahatlıkla «anti-tekel» olarak nitelendiremiyoruz. Bu durumu, sosyal demokrasinin gelecekteki perspektifleri açısından değerlendirip, iki kavram arasındaki farklılıkları düşüncemizde ortadan kaldırabiliriz. Ve bir süreç içinde bu fark, pratik hayatta da ortadan kalktığı zaman, kavramlardan çok olgunun kendisi önem kazanmış olur. Böylece, yersiz ve spekülatif kavram tartışmaları da ortadan kalkabilir.

Ama, sınıf mücadelesi içinde, bloklaşmaları farklı adlarla çağırmak, aşılabilir yanlışlara veya farklılıklara işaret etmekle birlikte, bazı ilkesel yanlışları da içeriyor olabilir. Özellikle, Türkiye'de olduğu gibi, yaşanan ve yaşanacak olan süreçleri tanımlamada işin içine, sınıf hedeflerinin yanı sıra, subjektif hedefler de giriyorsa, ilkelerin altını çizmekte ve doğru yaklaşımı egemen kılmakta yarar vardır.

Türkiye'de bilimsel sosyalist hareketin oluşturduğu farklı programlar, yukarıda değindiğimiz gibi, aşılabilir farklılıklar yanında, aşılması gereken subjektif hedefleri de içermektedir. Salt bilimsel sosyalistler arasında ve polemikler düzeyinde kaldığı sürece, somut içeriğini yeterince açığa vurmayan yanlış yaklaşımlar, somut bir sınıfsal görevle karşı karşıya kaldığımız zaman, kolayca gözükmektedir. Bu, pratiğin kendisinden olmasa bile, doğrusundan uzak durma eğilimlerinin de açıklamasıdır.

14 Ekim seçimlerinin öncesi ve sonrası, Türkiye'de bazı **yeni** siyasal gelişmeleri gündeme getirdi. Bu gelişmelerin **yeni** olan niteliği, büyük ölçüde parlamento ekseni etrafında kendini gösteriyor. Ama buna bağlı olarak, sınıf mücadelesinin diğer alanlarında, özellikle sosyalist ve genel sol güçlerin yer aldığı alanlarda da **yeni** gelişmeler olması kaçınılmazdır. Nitekim bunun göstergeleri bugünden ortaya çıkmıştır ve giderek çoğalmaktadır.

Bilimsel sosyalistleri yakından ilgilendiren gelişmeler, demokratik ve siyasi mücadelenin örgütlenme sorunu üzerine gelişiyor. Bu konuda, bugüne kadar denenmiş adımların atılması daha da sıklaşırken, ilk kez denenmekte olan adımlar da atılıyor. Bu adımlar atılıyor ama, belli bir ilkesel belirsizliği de korumaya devam ediyor. Altı çizilmesi, netleştiril-

mesi gereken konular var. Açığa çıkarılması, terkedilmesi gereken yanlış yaklaşımlar var.

Gelişmelerin en göze batanı ve somut olanı, hiç kuşku yok ki, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ile Devrimci Demokratlar arasında, seçimler öncesinde gerçekleştirilen, ama, seçimlerle sınırlı olmadığı vurgulanan siyasal **işbirliğidir.** Bu işbirliği, seçimlerde nisbi bir sayısal başarı yanında önemli bir siyasi başarı elde etmiştir. Kimileri bu işbirliğinin **somut** başarısını görmezlikten gelmeye devam etmektedirler. Örneğin: onlara göre TSİP'in Doğu'da aldığı oylar, ya CHP içi çekişmelerin kendini dışa vurmasıdır, ya de feodal ilişkilere dayanmaktadır. Yani, bu bakış açısına göre, Doğu'da ne TSİP'in ulusal demokratik harekete ilkesel yaklaşımının bir etkisi vardır, ne Devrimci Demokratlar'ın bir varlığı! Halbuki somutluk, yanlışlarımızı bize gösterdiği zaman bile reddedilmemelidir. Hatta, belkide, özellikle böyle zamanlarda reddedilmemelidir!

Halbuki bu işbirliğinin, hem seçimlerde ortaya çıkan bir somut görüntüsü vardır, hem de işbirliklerinin perspektifini açan bir rolü. Ayrıca bu işbirliği, önümüzdeki örgütsel görevlere nasıl yaklaşmamız gerektiğinin ilkelerine de işaret etmektedir. Bu da, **merkezi düzeyde siyasal işbirliğidir.**

Halk güçlerimizin demokratik ve devrimci mücadelesinin bloklaşma ve cepheleşme sorununu hangi düzeyde ve hangi araçlarla ele alacağımızı, özellikle doğru olarak tesbit edebilmeliyiz. Bunun için, bazı soruların cevaplarını araştırmamız gerekir.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, seçimlerden önce, solun bir blok oluşturmasını savunmuş ve bunun somut önerilerini, değişik siyasi parti ve hareketlere vermişti. Bu önerilere sadece Devrimci Demokratların olumlu cevap vermesi bile, bazı olumlu adımların atılmasına yetti ve bazıları üzerinde de «kamçılayıcı» etkiler yarattı. Örneğin: seçimlere «bağımsız» aday olarak katılan Beria Onger, seçimlere katılan sosyalist partilere ve sol adaylara bir çağrı çıkararak, seçim çalışmalarının ortak anti-faşist eylem platformu olarak da kullanılmasını önerdi. Bu öneri, TSİP' in aylar önce yaptığı kapsamlı ve tam bir işbirliği önerisinin savsaklanmasından sonra, belli bir doğru yaklaşıma dönüşü anlatıyordu ama, daha geri ve ilkel bir düzeyde kalıyordu. Çünkü, öncelikle yerel düzeyde kalıyordu, seçimler gibi somut siyasal hedefi dışlıyordu ve merkezi organizasyona kapalıydı. Mümkün olanın gerisine düşmek için hiç bir sebep yoktu. Böylesi durumlarda doğru yaklaşım olsa bile samimiyete ilişkin bazı kuşkular haklılık kazanıyor.

Bütün bunlar bir arada değerlendirildiği zaman, önemli bazı olgu ve eğilimleri önümüze koyuyor. Demokratik ve siyasal hareketimizin bir-

lik ve bloklaşma perspektifini de bunlar yaratıyor ve örgütsel sorunların yeni bir düzeyde tartışılmasını yeniden gerekli hale getiriyor.

Parça parça ama, sözü edilmesi gereken gelişmeler oldu. Bunların her biri, işbirliği sorunu ile şu ya da bu oranda ilgilidir. Farklı siyasal tercihleri bir araya getiren bu gelişmeler eylem planına da yansıdı.

Örneğin: ikimi gençlik örgütleri, bazı somut hedefler için bir araya gelerek, merkezi ve yerel düzeyde işbirlikleri gerçekleştirdiler. Hedefler demokratikti. Bazı sendikalar, önümüzdeki sendikal mücadele görevlerini hesaba katarak ilişkiler kurdular ve ortak mücadele kararları aldılar. Çeşitli illerde, siyasi partiler, sendikalar ve demokratik kuruluşlar, yerel düzeyde ortak davranışlar somutladılar. Dünya Barış Konseyi'nin çağrısı üzerine, TSİP, TİP ve Barış Derneği, **sınırlı bir amaç için** bir araya gelerek, **ilk kez merkezi düzeyde** işbirliği yaptılar.

Bu birbirinden bağımsız, somut ama sınırlı amaçlar için yapılan işbirlikleri demokratik ve siyasal güçlerin birliği yolunda, **nitelik** yönünden her hangi bir yenilik taşımıyor. Çok önceden beri, bu türden eylemler ve işbirlikleri yapılabiliyor. Örneğin: seçimler öncesinde de, çeşitli illerde, TSİP ve Birlik Dayanışma grupları arasında böylesi işbirlikleri yapılmıştı.

Dikkatle bakıldığında, bu işbirliklerinin hep bir yanının eksik olduğu görülür. Ya bu işbirlikleri (TSİP ve Devrimci Demokratların işbirliği hariç) yerel olmaktadırlar ve sistemleşip genelleşmemektedirler, ya da, merkezi düzeyde olsalar bile, **sınırlı bir amaç için olmak** düzeyinde kalmaktadırlar.

Kuşkusuz bütün bunlar, bu işbirliklerinin olumsuzlanması için gerekçe yapılamaz. Zaten sol güçler arasında yapılmış olan hiç bir işbirliği olumsuzlanamaz. Her işbirliği mutlaka bir yarar sağlar ve sınıf mücadelesinde bir adım niteliği taşır.

Ancak, bugün Türkiye'de, sosyalist ve sol güçlerin çözmesi gereken sorun şudur. **Kalıcı, programa bağlanmış, somut hedefler tesbit etmiş, yönlendirici karar mekanizmalarını ve organizasyonunu yaratmış, mücadeleyi yerel ve sınırlı düzeyde değil, merkezi ve genel planda ele alan işbirliklerini oluşturmaktır.** Demokratik hareketin de, siyasal hareketin de, bir bütün olarak ileriye götürülebilmesi ,ancak böylece mümkün olabilir.

İşbirliği her şeyden önce **merkezi** ve **siyasal** olmak zorundadır. Bu, güçlerin tümüyle bir araya getirilmesi, mücadelede bir nitelikten bir başka niteliğe geçilmesi demektir.

Sınıf örgütlenmesinin en yüksek biçimi nasıl parti ise, sınıf ittifaklarının en yüksek örgütü de cephedir. Bilimsel sosyalistler, demokratik

güçlerin birliğini, en gelişmiş örgütlenme biçimi olan cepheleşmeye doğru götürmek için çaba gösterirler. Eylem birliği ise, sınıf mücadelesinde, güçlerin örgütlenmesi bakımından en ilkel ve geri biçimlerden birine tekabül etmektedir. Üstelik bu, yerel düzeyde kaldığı sürece, sonuç alınmasını büsbütün zorlaştırır.

Demokratik güçlerin örgütlenmesi bakımından sözkonusu ettiğimiz bu durum, bilimsel sosyalist güçlerin birliği açısından çok daha önemlidir. Bilimsel sosyalist partilerin, sosyalist birlik hedefini gözardı etmeksizin, iş ve eylem birliği içinde olmaları, ancak merkezi düzeyde ele alındığı zaman bazı sorunların çözüm yoluna girmesi olanağı vardır. **Bilimsel sosyalistlerin iş ve eylem birliği** içinde olmaları olayı, kimilerine «garip» (!) görünebilir. Çünkü, bilimsel sosyalistler, iş ve eylembirliği içinde değil, aynı örgüt çatısı altında, bir arada bulunurlar. Ama bölünmüş bir sosyalist hareketin, gündemine giren sorunları çözebilmesi için, işe nereden başlanması gerektiğine yanlış yaklaşanlar da, hep bu bölünmüşlük hadisesini görmezlikten gelmeye kendini zorlayanlar olmaktadır.

Bu durumda, bilimsel sosyalistlerin merkezi düzeyde bir araya gelmelerine kaçamak bakan ve kuşkuyla yaklaşanlar, sorunu daha geri bir platformda çözmek zorunda kalıyorlar. Yerel düzeyde işbirliklerinden, sınırlı amaçlara yönelik eylem birliklerinden medet umuyorlar veya bunlarla yetinmeyi göze alıyorlar. Bu türden eylemler, mücadeleyi örgütlemenin elverişli zemini sayılmazlar. Bu tür eylemlerin kolaylıkla gerçekleşebiliyor olmasına bakarak, bu düzeye baş önemi vermek ve bunda ısrar etmek, yanlış bir yaklaşımdır.

İşbirliğinin siyasal ve merkezi olması, bilimsel ve ilkesel bir sorundur. Yerel işbirliklerinin sürekli tekrarlanması, hatta bir **takvime** bağlanması, kalıcı ve programlı bir mücadeleye ulaştırmaz. Sınıf mücadelesi bir kördövüşü değildir ve «hareket berekettir» mantığı üzre ve yerel düzeyde tutulduğu sürece, bir kördövüşüne dönüşmeye namzettir.

Yerel işbirliklerinde açığa çıkmayan bazı yerleşik eğilimler, yanlış olmalarına rağmen korunabilmektedirler. Halbuki aynı eğilimler, merkezi siyasal işbirliği düzeyinde kolayca açığa çıkıyor ve tartışma alanına giriyor. Bu eğilimlerin korunması, bilimsel sosyalistler arasında olması gereken işbirliklerini geciktirmektedir. İşbirliğinin gelişmesi ve sonuç alabilecek düzeye ulaşması öncelikle bu yanlışların terkedilmesine bağlıdır.

Somut bir barış görevi için yapılan işbirliğinde bile yanlış yaklaşımları izlemek mümkün oldu. Barış mücadelesinin evrensel planda yürütülüşünde gözetilen ilkelerin TİP'e ters göründüğü anlaşıldı. Bu tutum,

Devrimci-Demokratların işbirliği dışında tutulmasına yolaçtı. Halbuki Türkiye'de, gerek barış hareketi, gerekse genel demokratik hareket, halk hareketlerimizin bileşeni olmak zorundadır.

Ya da örneğin: TSİP ve Birlik Dayanışma arasında, seçimler öncesinde ama seçimlerle ilgili olmayan **demokratik işbirliğinin** ardından hayatla ilgisi olmayan yorumlarla karşılaştık. Bu yorumlar hiç bir şeye açıklık getirmeseler bile, TSİP'in seçimler öncesinde yaptığı işbirliği önerisine niçin olumlu yanıt alınamadığını, ya da seçimlerden önce bir bağımsız aday eliyle yerel işbirliği önerilmesinin sebeplerine ışık tutuyorlardı. Öyle ya, merkezi ve geniş kapsamlı seçim işbirliği olanağı varken, bundan kaçınıp İstanbul ilinde demokratik işbirliği yapılmasını istemek, sonra da bu işbirliğine önemli «kerametler yüklemek», altı çizilmesi gereken bir tutumdur.

Bunların altı şunun için çizilmelidir: İşbirliği, adet yerine gelsin veya «hareketsiz kalmıyayım» anlayışı üzerine örülemez. Bunun yanında işbirliğinden umulan yarar, her hangi bir siyasi hareketin kendi **özel** ve darlaşmış amaçlarıyla sınırlı tutulamaz. Ve yine, işbirliğinden umulan yararın geniş tutulması, bir siyasi hareketin kendi amaçlarını **çoğaltması** düzeyinde anlaşılmamalıdır. Bilimsel sosyalistlerin beraberliğiyle başlayacak, tüm anti-faşist, anti-emperyalist ve anti-şovenist siyasal güçleri kucaklamaya doğru genişliyecek, siyasal bileşimindeki bu gelişmeyi ve genişlemeyi, genel demokratik hareketi örgütleme etkinliğine dönüştürecek bir işbirliği süreci ancak, sınıf mücadelesinin yönlendiricisi olacak gücü ve örgütlenmeyi oluşturabilir.

Kuşkusuz, sol güçlerin cepheleşmesi kalıplaşmış ölçüler içinde aranamaz. Şu ya da bu yoldan, sosyal devrim güçlerinin örgütlenmesi sağlanabilir. Bunu çeşitli faktörlerin etkisi altında değerlendirmek gerekir. Ama, farklı yollardan gerçekleşse bile, sonunda gerçekleşen, siyasal ve demokratik güçlerin merkezi düzeyde örgütlenmeleri olacaktır.

O halde düşünülmesi gereken, ilkesel olanı gerçekleştirmektir. Yani, işbirliğini siyasal ve merkezi düzeyde tutmaktır. Bu kabul edildikten sonra şu sorunun sorulmasına sıra gelebilir: Türkiye'de şartlar, bu aşamada bir işbirliği için olgunlaşmış mıdır?

Bu soruya cevap aranırken, ölçüler büyük ölçüde subjektif kalıyor. Çünkü, cepheleşmenin objektif temeli zaten kapitalizmin kendisinde var. Bu, toplumsal hareketlilik açısından bakıldığında da var görünüyor. Çünkü iş ve eylem birliklerinin yerel düzeyde veya sınırlı amaçlar için gerçekleştirilmesi mümkün olabiliyor. Bu yönde eğer, ilkesel sorunlar bir yana bırakılıp, pratik sorunlar öne çıkarılıyorsa, her hangi bir zorlukla da karşılaşılmıyor. Demek ki, işbirliğinin merkezi ve siyasal biçiminden

uzak durmak, ilkesel değil, pratik bir tutumdur. Objektif şartları bütünüyle, subjektif şartları da kısmen olgunlaştığı halde, işbirliği merkezi olamıyorsa, bir takım subjektif yaklaşımlardan sözetmek gerekiyor.

İşbirliğinin bilimsel ilkelerine açıktan itiraz etmek olanağı yoktur. Bilimsel sosyalistler, bu ilkelere her zaman «evet» demektedirler. Ama bunun uygulamasından kaçınma eğilimleri henüz bütünüyle aşılabilmiş değildir. Öyle ise, Türkiye'de bu «ürkekliği» yaratan özel sebepler mevcuttur.

Bu özel sebeplerin başında, sosyalist hareketin bölünmüşlüğü geliyor. Bu baş sebebin yanı başında, bölünmüşlük olgusunu görmemekten yarar uman, ya da çarpık görmeyi yeğ tutan eğilimler var. İşbirliği sorununu ilkesel düzeyde çözmeye sıra geldiğinde, ilkesizlik yolu da beliriyor.

Kuşkusuz uzun süre böyle olmayacak. İşbirliğinin ileri örgütsel biçimlere doğru gelişeceğine işaret eden göstergeler mevcuttur. İlkesel davranma gereği anlaşıldıkça, yanlış yaklaşımlar da terkedilecektir. Yıllardır Türkiye'de bu yönde bir mücadele verilmiş ve belli bir noktaya kadar gelinmiştir. Bu noktada daha ileri düzeyde siyasal işbirliklerinin yaratılması olanağı vardır. Dünyanın hiç bir ülkesinde bilimsel sosyalistler, merkezi düzeyde işbirliğinden kaçınıp yerel ve sınırlı işbirliklerine umut bağlamamışlardır. Yerel siyasi örgütlerin işbirliği içine, belki de en yaygın olarak girebildikleri Bulgaristan'da bile, Komünist Partisi, işbirliğinin merkezi örgütünü yaratabilmek için ısrarlı çabalar içinde olmuştur. Bu sağlanamadığı zaman anti-faşist güçler yenilmiş, merkezi işbirliği sağlandığı zaman ise, faşizm yenilmiştir.

Türkiye'de bugün dayatmış olan acil siyasi görev, anti-faşist güçlerin birliğini sağlamaktır. Bunun çıkar yolu da, bilimsel sosyalistlerden başlayarak tüm demokratik güçleri içine alacak biçimde genişliyen merkezi işbirlikleridir. Bunun objektif ve subjektif şartları mevcuttur. Buna rağmen, bu görevi erteleyip, dar ve kendiliğinden gelişmelere teslim olmak, ilkelerin tartışılmayacağı alanlarda saklanmak anlamına gelir. Bu, yarın nasıl olsa gerçekleşecek olanı, mutlaka görmek zorunda olduğumuzu, bugünden görmemeye çalışmak demektir.

Türkiye'de beş yıldır böyle olmuyor mu?!

DİSK Ne Yapmalı-Neyi Yapmamalı?

10-11 Kasım tarihli gazetelerde DİSK'in bir parti kuracağını bildiren haberler yeraldı. Bu haber, siyasi gelişmeleri yakından izlemesi gerekenler için hiç de sürpriz olmamıştı. Çünkü, oldukça uzun bir süreden beri, DİSK yöneticilerinin böyle bir niyet içinde olduklarını belirten bilgiler elde edilebiliyordu. Ve eğer gerçekleşirse —kendini nasıl adlandırırsa adlandırsın— böyle bir partinin sol sosyal demokrat nitelikte olacağı çok önceden gösterilebiliyordu.

«İşçi sınıfı sosyalizmi böyle bir parti girişiminin soldaki kaosu arttıracağını, bulanıklık yaratacağını, bilimsel sosyalist hareketin güçlenmesine olumsuzluk getireceğini, demokrasi saflarındaki bölünmeleri derinleştireceğini düşünmekte ve sosyal demokrasinin sol kanat eğilimlerinin genel sosyal demokrat hareket içinde kalarak görüşlerini savunmalarının bugün en uygun yol olduğunu öngörmektedir.» (KİTLE, s. 248, sf. 15, 14.2.1979)

Yeni bir parti'ye ilişkin hazırlıklar, bu yazının yazıldığı tarihten sekiz ay sonra resmiyet kazandı. Çünkü, parti hazırlığı içinde olanlar, iki oluşumun iyice mayalanmasını bekliyorlardı. Bunlardan biri CHP yönetimindeki sağ politikanın iflasının belgelenmesi, diğeri ise, CHP'nin solunda yeralanların, engin sol potansiyeli toparlamaktan uzak olduklarının belirlenmesiydi. Böylece parti girişimi, hem haklılık kazanacak, hem de gerek CHP sol kanadından, gerekse de CHP solundan «bir iş çıkmadığını gören» bazı aydınlardan fiili destek sağlanmış olacaktı.

Tüm bu koşulların biraraya gelmesi için, 14 Ekim 1979 seçimlerinden daha elverişli bir sınav aransa bulunamazdı. Çünkü, CHP'de tekelci burjuvazinin siyasal kadroları partiye sımsıkı hakimdiler, ve burjuvazinin siyasetini uygulayarak geniş emekçi kitlelerin özlemleri doğrultusunda sonuçlar alabilmek mümkün değildi. İlk seçim sınavı, mutlaka CHP'ye hakim olan sağ kanadın iflasını getirecekti.

Sosyalist hareket'in 14 Ekim'de elde edebileceği başarı derecesini de öngörmek fazla zor değildi. TSİP'in o tarihlerde de savunduğu **sosyalist hareketin birliği ve demokratik güçlerin işbirliği** politikalarını kimse «ipler» görünmüyordu. Dolayısıyla, kısa sürede ne siyasal birlik doğrultusunda bir adım atılabilirdi, ne de etkin bir demokratik işbirliği sağlanabilirdi. Bunlar olmadan da CHP'den umut kesen emekçi yığınların güvenini sağlayacak bir cazibe merkezi, nasıl olsa ortaya çıkamazdı. Nitekim;

«14 Ekim seçimleri göstermiştir ki, sosyalizm adına seçime katılan partilerin ve de eğilimlerin hiç birisi umut verici bir başarı gösterememiştir. Büyük bir sosyalist potansiyelin bulunmasına karşılık sol oyların son derece düşük olması bu kanıyı doğrulamaktadır.» (DİSK Ajansı, 10 Kasım 1979)

Ve artık bakla ağızdan çıkarılabilirdi;

«DİSK yönetim kurulu DİSK'in demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı işlevini yürüten bir konfederasyon olduğu gerçeğini ve yukarıdaki ilke ve görüşleri gözardı etmeden bir siyasi örgütlenme ve birlik oluşturma çalışmalarını yürütmek, bu siyasal birliğin program ve ilkelerini saptamak ve gerektiğinde DİSK yetkili organlarının görüşlerini almak üzere Genel Başkan Abdullah Baştürk başkanlığında bir komisyon oluşturulmasını uygun görmüştür.» (Aynı tarihli ajans).

Görüldüğü gibi, kararda, açık seçik bir şekilde, 'Biz bir parti kuracağız' denilmiyordu. Ancak, gerek basına bu konuda uçurulan haberler, gerekse açıklamada yeralan **'siyasi örgütlenme'** ve **'program ve ilkeleri'** gibi sözcükler niyetin ne olduğunu yeterince açık bir şekilde belirtiyordu.

Nitekim, TSİP, TİP, ve DİSK'e bağlı hemen her sendikanın karşı çıkmasından, ve parti kurma haberinin basında yeralmasından beş, altı gün sonra yapılan gecikmiş bir «yalanlama» da, 10 Kasım tarihli DİSK ajansı metninden herkesin çıkardığı niyetin, gerçek bir niyet olduğunu bir kez daha kanıtladı. Keza, söz konusu yalanlamada bile, parti kurma kapısı açık tutuluyor, siyasal birlik için çalışmanın parti kurmakla özdeş olmadığı belirtiliyordu. Parti kurmakla özdeş olmayan, ama parti kurmayı da içeren çalışmalardan sonra örneğin kamuoyuna şöyle bir açıklama pekala yapılabilirdi:

'Biz işçi sınıfının siyasal birliğini sağlamak için çok çalıştık, çok ter döktük ama gelin görün ki, sosyalist partilerin yöneticileri ayrılıkçı tavırlarında ısrar ettiler. Artık işçilerin bekleyecek takati kalmamıştır.' vs.

Siyasi gelişmeleri yakından izleyenler DİSK yöneticilerinin fazla beklemek niyetinde olmadıklarını da biliyorlar. Bu niyetleri, bugünlerde

DİSK'e bağlı sendikaların yönetim kurullarını «ikna» ziyaretlerinden de anlaşılıyor.

O halde DİSK'e bağlı sendikalar, işçiler, DİSK yöneticilerini ikna etmeye çaba harcamalıdır. Böyle bir girişimin, ortaya bir sosyalist parti çıkarmayacağını, işçi sınıfı hareketinin bu alandaki ihtiyacının mevcut bilimsel sosyalist partilerin birleştirilmesinden ibaret olduğunu, bunun da bu platformda yeralanlar tarafından mutlaka gerçekleştirileceğini anlatmalıdırlar.

Ortaya çıksa çıksa ideolojik belirsizlik içinde, parçalanmaya ve dumura uğramaya mahkûm bir yapının çıkacağını, bunun ise sadece kafa karıştırmaya ve hepsinden önemlisi DİSK'i derin zaaflara belki de parçalanmaya götüreceğini, yöneticilerine söylemelidirler.

Yeni MC'nin baskıcı tasarılarını hayata geçirmeye çalıştığı şu günlerde, DİSK'in sol'da demokratik güçlerin birliğini sağlamaya yönelik somut girişimlerde bulunmak gibi tarihi bir görevle karşı karşıya bulunduğunu ısrarla vurgulamalıdırlar.

Sermayenin saldırılarına karşı gerek sendikal alanda, gerekse de genel demokratik mücadele alanında kendisine büyük görevler düştüğüne inandığımız DİSK'e ve onun yöneticilerine daha önceleri de uyarıda bulunduk:

«Yeni kurulacak partinin bilimsel sosyalizmi rehber edinmeyeceğini söylemek kehanet olmayacaktır. Şayet böyle bir iddia varsa, ozaman böyle bir parti kurmaya gerek yoktur. Çünkü işçi sınıfı bilimine sadık olanlar ve bu yolda tutarlı davrananlar, işçi sınıfı hareketinin bu alandaki (siyasi plandaki) ihtiyacının yeni bir parti kurmak olmadığını, tersine, halen bölünmüş olan bilimsel sosyalist örgütlü güçlerin merkezileşip, birleşmesi için ilkeli bir çaba göstermek olduğunu söylemekte, siyasal birliği bu bilimsel özüyle kavramakta ve bu yolda ısrarlı çaba göstermektedirler.

....

Yeni kurulacak partinin bilimsel sosyalizm ve enternasyonalizm iddiasını taşımayacağı bellidir, fakat hangi iddiayı taşıyacağı belli değildir. İşçi sınıfının politik iktidar mücadelesinin gerekliliğini, ekonomik mücadelenin yetersizliğini genel bir doğru olarak benimsemek, sınıf mücadelesini siyasal alanda örgütlemeye ve iktidara yöneltmeye yetmez. Yeni parti, hem işçi sınıfı bilimini ve enternasyonalizmini benimsemiş ve özümlemiş bir siyasal kuruluş olmayacak, hem de kendisini sol-sosyal demokrasinin ilerisinde görecektir.

Bu anlayış, sözkonusu partinin daha doğarken temel ideoloji açısından şekilsiz kalmasına yolaçacak, daha başlangıçta değişik görüşlerdeki kişiler kurucu, yönetici ya da üye olarak bünyesine alınacaktır. Böyle

bir siyasal girişim, Türkiye solunda mevcut siyasal örgütlenmelere ya hiç girmemiş, ya da girdikten bir süre sonra örgüt disiplinine ve örgütlü mücadelenin zorunluluklarına katlanamayıp örgüt dışına düşmüş grupçukları veya kişileri bünyesine alacak, dolayısıyla ilk andan itibaren ortaya son derece heterojen bir yapı çıkacaktır.

Böyle bir parti ya (daha büyük ihtimalle) kısa zamanda ayrışıp iflasa sürüklenecek, ya da belli arınmalardan sonra literatürdeki anlamıyla sosyalist (sol sosyal-demokrat) parti rotasına oturacaktır. İkincisinin olması durumunda da bu partinin kendi türünde başarı şansı gene olmayacaktır. Çünkü CHP'deki sol kanadın önemli bir kesimini kendisine çekemeyecektir. Üstelik, yapısına denk düşmeyen ileri iddialarıyla kafa karıştırıp hedef şaşırtarak sosyal demokrasinin sol kanadının kendi doğal kristalleşme sürecini aksatacak, engelleyecektir.

Böyle bir parti girişimi, bu bakımdan, siyasal alanda bir serüven olacağı, solda birliğe ve birlikteliğe yaramayacağı, tersine, kargaşa ve bulanıklığa neden olarak yeni bir bölücü unsur işlevi göreceği gibi, aynı zamanda ileri sendikal hareketin ağır bir darbe yemesine de yol açacaktır.» (Yeni Parti, Yeni Handikap, BİRLİK, sayı 19, 25 Haziran 1979).

Nitekim daha sonra, DİSK'in üst yönetiminin bu konudaki eğilimleri olgunlaşıp yönetim organlarının kararı haline geldi.

8.11.1979 tarihinde yapılan yönetim kurulu toplantısında DİSK genel başkanı Abdullah Baştürk, görüşlerini şöyle dile getirdi:

«Önümüzdeki dönemde hak ve özgürlüklere yönelik saldırıları göğüsleyebilmenin ön koşulu, demokrasi güçlerinin bu direnci sağlamasında yatmaktadır. Ancak bu yeterli değildir. Anlaşılabileceği gibi bu bir savunmadır. Hak ve özgürlüklerimizi korumaya yönelik bir harekettir. O nedenle bu savunma aynı zamanda bağrında işçi ve emekçi kitlelerin iktidara yönelik atılımını gerçekleştirebilecek siyasal hareketin örgütlenme potansiyelini de taşımaktadır.

Görülebildiği kadarıyla emperyalist-kapitalist sistem, Türkiye'yi kendisine koparılamaz biçimde bağlamanın yollarını aramaktadır. O nedenle de sadece hak ve özgürlükleri korumaya yönelik bir hareketin böyle bir saldırı karşısında siyasi bir nitelik kazanmadan başarı kazanma şansı azdır.

DİSK bu konuda da tarihsel sorumluluk ve görevlerle yükümlüdür. İşçi sınıfının bilimi soyut ve klişeleşmiş sloganların tekrarlanması olarak alan anlayışların karşısında, ayakları yere basan, toplumsal gerçekleri işçi sınıfı bilimi ışığında değerlendirebilen ve değerlendirmelere uygun mücadele yöntemlerini geliştirip geniş işçi ve emekçi kitleleri yönlendirebilecek ve harekete geçirebilcek sosyalist siyasal hareketin ör-

gütlenmesinde DİSK bir sendikal örgüt olduğunu unutmaksızın üzerine düşen görevleri yapmalıdır.» (DİSK Ajansı — 8.11.1979 - Sayı: 201)

Baştürk'ün bu yaklaşımı, aşağı yukarı yönetim kurulunun kararı haline geldi ve DİSK'in yeni bir parti kurma girişimi şöyle formüle edildi:

8-9 Kasım 1979 tarihlerinde İstanbul'da olağanüstü toplanan DİSK Yönetim Kurulu'nun açıklamasıdır:

«Bu durumun yarattığı sakıncaları söylemeye gerek bile yoktur. 14 Ekim seçimleri göstermiştir ki, sosyalizm adına seçime katılan partilerin ve de eğilimlerin hiç birisi umut verici bir başarı gösterememiştir. Büyük bir sosyalist potansiyelin bulunmasına karşılık sol oyların son derece düşük olması bu kanıyı doğrulamaktadır. İşçi sınıfı hareketinin siyasal birliğinin sağlanması, sınıfımızın tek devrimci sendikal örgütü DİSK'in gündemindeki birinci sorundur. Ancak, bu birlik sadece DİSK'in çözümleyebileceği bir sorun değildir. Bu sorunun çeşitli siyasi örgüt, eğilim ve kişiler ile birlikte ele alınması, gerekli görülmüştür.

«Kuşkusuz bu birliğin bazı ilkeleri vardır ve olacaktır. Ancak önkoşul olarak aşağıdaki iki ilke bizce önem taşımaktadır.

«1 — Bu birleşme, uluslararası sosyalist hareketi dikkate alan ve bu dikkat içinde Türkiye şartlarını değerlendirerek solun birliğini sağlamak olmalıdır.

«2 — Bu birlik işçi sınıfı bilimine ters düşen eğilim ve davranış içindeki küçük burjuva akımlarını değil, işçi sınıfının mücadelesini bilimi doğrultusunda, benimseyen siyasi grupların birliği olmalıdır.

DİSK Yönetim Kurulu DİSK'in demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı işlevini yürüten bir konfederasyon olduğu gerçeğini ve yukarıdaki ilke ve görüşleri gözardı etmeden bir siyasi örgütlenme ve birlik oluşturma çalışmalarını yürütmek, bu siyasal birliğin program ve ilkelerini saptamak ve gerektiğinde DİSK yetkili organlarının görüşlerini almak üzere Genel Başkan Abdullah Baştürk başkanlığında bir komisyon oluşturulmasını uygun görmüştür.»

DİSK yönetim kurulu kararı, hiç bir tartışmaya yer bırakmıyacak şekilde, yeni parti kurulmasını hedef olarak tesbit ediyordu. Nitekim sosyalist partiler ve DİSK'e bağlı sendikaların tamamı, kararın bu yönünü gördüler ve tepkilerini ve değerlendirmelerini bu doğrultuda belirlediler: Bu görüşlerden bazıları şöyle idi:

TSİP: «GEREKLİ OLAN YENİ BİR PARTİ DEĞİL, SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİDİR»

«DİSK Genel Yönetim Kurulu toplantısından sonra yapılan açıklamada, DİSK'in işçi sınıfının siyaseti için yeni girişimlerde bulunma kara-

rı aldığı belirtilmektedir. DİSK'in bu kararı basında yeni bir parti kurulması şeklinde yorumlanmıştır. DİSK'in kararına gerekçe olarak «sosyalist hareketin bölünmüşlüğü, son seçimlerde sosyalistlerin başarı sağlayamamış olmaları» gösterilmektedir. Bizim seçimlerden hemen sonra yaptığımız tesbite oldukça yakın olan bu görüş doğru olsa bile DİSK'e yeni bir parti kurma hakkını vermez. Bu tesbitin bilimsel sonucu sosyalist hareketin birliğini savunmak, buna katkıda bulunmaktır. Yapılacak olan soldaki partilere bir yenisini ekleyerek dağınıklığı artırmak değil, bilimsel sosyalistlerin birleşmelerine yardımcı olmaktır.

Ülkemizde 60 yıllık geçmişi olan bilimsel sosyalist hareket günümüzde bölünmüş olsa da somut olarak vardır. Bilimsel sosyalizm için mücadele veren; onlar olmadığında tek bir adım atılması bile mümkün olmayan bilinçli ve kararlı militanlara dayanmayan bir hareket daha baştan ölü doğar.

DİSK'in kararında «birliğin ilke programının saptanacağı» yer almaktadır. Siyasi birliğin programını ve ilkelerini belirlemek sendikal örgüte düşmez. Bu, bilimsel sosyalist mücadele verenlerin ve birleşmesi gerekenlerin üstesinden gelebileceği bir beceridir.

Önümüzde işçi sınıfını ve emekçi halkı zor günler beklemektedir. Bu şartlarda DİSK'e düşen, her şeyden önce demokratik kitle direnişine ağırlık vermektir. DİSK, halk güçlerinin birliğine hizmet ettiği ölçüde sosyalistlerin birliğine yardımcı olacaktır. DİSK yönetimi, üstelik DİSK'in sendikal birliğinden de sorumlu olduğunu bilmeli ve son derece önemli olan uyarılarımızı ciddiye almalıdır. Yine DİSK yönetimi alınmış olan kararı sosyalistlerin birliğine katkıda bulunacak, birleşmeleri kolaylaştıracak politikalara yönlendirmelidir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi birliğe hizmet etmeyen, dağınıklılığı artıran girişimlerin her zaman karşısında yer alacaktır.»

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

TİP Başbakanlık Kurulu tarafından 13 Kasım günü yapılan basın açıklamasında, DİSK'in parti kurma girişimi konusunda, «Bu, CHP'nin solunda yeni bir parti kurma ve böylelikle büyük burjuvazinin istekleri doğrultusuna girmektir» denilmiştir. TİP'in açıklamasında sorunu çözecek olanın sadece iyi niyet ve özlemler değil, örgütlü birleşik bir halk olduğu belirtildi.

MADEN-İŞ

«Bu konuda ülkenin, solda yeni bir siyasi partinin kurulmasına değil, tabandaki sol potansiyeli temsil edebilecek nitelikte olmak suretiyle, mevcut siyasi partilerin birleşmelerine gereksinim vardır.»

TEK-GES-İŞ

«Genel Yönetim Kurulumuz, DİSK'in yeni bir parti kurmasının, bölünmüş hareketin biraz daha bölünmüşlüğünden başka bir amaca hizmet etmiyeceği görüşünü taşımaktadır.

«Gün bir daha bölünmek değil birleşmek günüdür. Bu nedenle DİSK'e düşen görev, parti kurmak değil, bölünmüş olan sosyalist hareketin birliğinin sağlanmasına hizmet etmek veya birden fazla olan sosyalist siyasi hareketin yanında olduğunu açıklamaktır. Gün anti-faşist halk cephesinin kurulması günüdür.»

TEKSTİL

«Bir sendikal örgütün politik örgütmüşçesine davranması ve bu anlamda politik karar üretmesi olanaksızdır... Sendikaların politik mücadelelerinin sınırını mücadele gündeminin dayattığı zorunluluklar belirlemekle birlikte, asıl belirleyici unsur, sendikal bir örgütlenme olmalıdır. Parti kurma girişimi sosyalist hareketin birliği yolunda katkıda bulunmak yerine tersi bir işlev görecektir.»

HÜR CAM-İŞ

«Bugün Türkiye'de sol güçler dağınıktır. DİSK'in öne sürdüğü gerekçe yerinde bir saptamadır. Ancak sol hareketin birliğinin sağlanması konusunda DİSK'in başvurduğu yol somuta uymamaktadır. Çünkü DİSK parti kurduğu zaman sol hareketin birleşmesine katkıda bulunmayacak, tam tersine bölünmüşlüğüne hizmet edecektir... DİSK'in yapacağı en doğru hareket, artan baskılara karşı demokratik hareketlere hız vermesi ve dağınık olan sol güçleri birbirine yakınlaştırıcı çabalar harcamasıdır.»

PETKİM-İŞ

«DİSK'in 8-9 Kasım 1979 tarihlerinde yapılan olağanüstü Genel Yönetim Kurulu topalntısında DİSK'in öncülüğünde bir siyasi partinin kurulması yönünde alınan kararını da o denli yanlış ve tutarsız bulmaktayız.»

DEVRİMCİ TOPRAK-İŞ

«DİSK ülkemizde ekonomik ve demokratik savaşım platformunda işçi sınıfımızın sendikal birliğinin sağlanması ve giderek sömürünün sınırlandırılması savaşımı veren sınıf ve kitle örgütüdür. Ne var ki 8 - 9 Kasım 1979 tarihlerinde ve İstanbul'da yapılan DİSK Genel Yönetim Kurulu toplantısında gündeme alınması bile mümkün olmayan bir siyasi

parti kurma yolunda alınan karar en az Maden-İş, BANK-SEN, ve BAY-SEN sendikalarımızın ihraç kararları kadar olumsuz, işçi sınıfmız ve demokrasi güçlerinin birliğine zarar verici niteliktedir.»

Siyasal ve sendikal örgütlerin, DİSK'in yeni bir parti kurma girişimine karşı aldıkları bu açık tutum karşısında DİSK üst yönetimi, «söylenenlerin yanlış anlaşıldığını» söylemek zorunda kaldı!

«DİSK Yönetim Kurulu'nun sosyalist hareketin birliğine yönelik olarak aldığı kararlar yanlış yorumlara yol açmayacak kadar açıktır.»

«DİSK, aynı zamanda sosyalist hareketin birliğinin sağlanması yolunda üzerine büyük sorumluluklar ve görevler düştüğü, bütün demokrat, ilerici kamuoyunca teslim edilen bir örgüttür.»

«DİSK yönetim kurulu kararı doğrultusunda çeşitli sosyalist siyasi örgüt eğilim ve kişilerle gerekli temaslar yapılacak ve ulaşılan sonuçlar karar organlarında değerlendirilerek Türkiye'de sosyalistlerin siyasi birliğine yönelik olarak somut adımların atılmasına çalışılacaktır.»

DİSK'in yeni bir parti kurması girişimi, bir kısım «umutsuz» aydının kışkırtmasını sağlarken, DİSK'in bağlı sendikaları içinden bir tek yandaş bulamadı. Ama, DİSK üst yönetimi, tekzip etmesine rağmen, yeni bir parti kurma girişimlerini, 1979 yılının aralık ayının ilk haftalarında bile sürdürmeye devam ediyordu. DİSK yöneticileri, DİSK'e bağlı sendikaları tek tek geziyorlar, yeni bir parti kurmakta kararlı olduklarını sendika yöneticilerine duyuruyorlar. Sendikalardan, «bu yaptığınız yanlıştır» cevabını almaya devam ediyorlar. Ama sendikacılara, «sizin kararınız bizi etkilemiyecektir» diyerek, kararlarında ısrarlı olduklarını vurguluyorlar.

Bütün uyarılara rağmen DİSK yönetimi, bu yöndeki çalışmalarını sürdürüyor.

Solda Birlik Sorunu ve TİP'in Süren Olumsuzluğu

İLKE

Dün olduğu gibi, bugün de, emekçi halk mücadelemizin ve onun öncüsü olan işçi sınıfı politik hareketimizin gündemindeki en önemli sorun **sosyalist hareketin birliği ve solun birlikteliği** sorunudur.

Denebilir ki, Birlik sorunu Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin ısrarla üzerinde durduğu ve ödünsüzce savunduğu ilkelerini ve geçerli bilimsel yöntemlerini koyduğu ve hayata geçirmek için yorulmak bilmeden çaba gösterdiği bir sorundur.

Birlik konusu, TSİP'in tüm politikalarında, yöneticilerinin konuşmalarında, Parti'nin doğrudan ve dolaylı yayınlarında, defalarca ve defalarca, teorik temelleriyle, pratik çözümleriyle, bilimsel ve ilkeli bir şekilde ele alınmıştır.

Bu nedenle, gerek Türkiye sosyalist hareketinin, gerekse Türkiye'de genel olarak devrimci-demokratik mücadelenin birlik ve birliktelik sorunlarına ciddi ve bilimsel olarak yaklaşan ve TSİP'in bu konulardaki ilkelerini, politikalarını, görüşlerini yakından izleyen herkes, TSİP'in birlik konusunda ne düşündüğünü, bu yolda neyi savunduğunu, neler önerdiğini çok iyi bilir.

Ama yakın zamanlara kadar birlik diye bir sorun tanımayanlar, fakat hayatın dayatmasıyla, sosyal pratiğin şaşmaz göstergeleriyle birlik sorununa yaklaşmak zorunda kalanlar, yıllardan sonra nihayet bu konuda yapmaya mecbur oldukları yaklaşımlarda, TSİP'in birlik sorunuyla ilgili görüşlerini kendi yandaşlarına çarpıtarak tanıtmak çabası içine girmişlerdir.

TSİP'in birlik konusundaki tüm politikaları kapalı kapılar ardında, ya da organ toplantılarında, dost meclislerinde ele alınan ve ne olduğu kitlelerce bilinmeyen görüşler değildir. TSİP'in birlik konusundaki tüm görüşleri, yıllardır Parti'nin sahip olduğu tüm olanaklarla sayısız yayınlarla, her düzeyde Parti kongrele-

riyle, kapalı salon toplantılarıyla kitlelerin önünde dile getirilmiştir. Gene Türkiye Sosyalist İşçi Partisi açık politika gütmüş, dolambaçlı yolları reddetmiş bir partidir.

Bu nedenlerden dolayı, TSİP'in birlik konusundaki görüşlerini, ilkelerini, somut politikalarını ve öngörülerini sübjektif yorumlara tabî tutmak, ya da onları olduğundan farklı göstermek mümkün değildir. Şayet böyle yapmaya çalışanlar varsa —ki var olduğu görülüyor— bu tür olumsuz çabaların karşısında somut olguları, verileri konuşturmak gerekir. Hiçbir somut olguya, veriye ya da belgeye dayanmayan, soyut, sübjektif ve mesnetsiz iddialara karşılık, TSİP'in birlik konusundaki görüşleri sayısız somut politikalarla ve dökümanlarla ortadadır.

Birlik konusundaki olumsuz yaklaşımlar ve çabalar arasında, Türkiye İşçi Partisi'ne ait olanları, yayın organlarında yeniden göze çarpmaya başladı.

Geçtiğimiz Kasım ayı içinde TİP'in Merkez Yayın Organı Çark Başak'da yayınlanan bir yazıyla, Yurt ve Dünya'da yayınlanan ve TİP Başkanlık Kurulu üyesi Yavuz Ünal'ın imzasını taşıyan bir seçim değerlendirmesi yazısı birlik konusundaki bazı olumsuzlukların sürmekte olduğunu belgeliyor.

Birlik gibi hayati bir konuda uzun yıllar sustuktan ve birlik diye bir sorun tanımadıktan sonra, koşulların dayatmasıyla birlik sorununu kabul eden, ama konuya ilkeli ve bilimsel olmaktan çok, sübjektif ve gurupçu bir şekilde yaklaşan TİP'in, gene aynı konuda sürdürmekte ısrar ettiği hatalı tutumunu göstermemiz gerekiyor.

Gerçekte, TİP'in birlik konusundaki yanlışları daha önceden çeşitli vesilelerle gösterildiği halde TİP'li arkadaşların yanlışlarında ısrar etmeleri üzücüdür. **Birlik** konusunda TSİP tarafından yapılan zorunlu açıklamaların yanısıra, büyük önem taşıyan bu konu özgül bir broşürle ele alınarak, «TİP'in Birliğe Aykırı Görüşleri'nin Eleştirisi» derli toplu bir şekilde geçtiğimiz Ağustos ayında bir kez daha yapılmıştı.

Ama bunların hiçbiri ortada yokmuş gibi, TSİP'in görüşlerini çarpıtma tarzındaki çabalar karşısında belli noktaların altını bir kez daha çizmek gerekti. Çünkü söz konusu broşürde de belirtildiği gibi:

«...Türkiye Sosyalist İşçi Partisi sosyalist hareketin birliği ve solun birlikteliği politikalarını kararlı bir şekilde sürdüreceği için TİP'li arkadaşların günün birinde birlik sorununa yaklaşabilecekleri ve doğru tutumlar içine girebilecekleri olasılığını gözden uzak tutmamaktadır. Bu nedenle, yakın geçmişte iki parti arasında edinilen deneyin varlığı da olumsuz sonuçlar, bizim açımızdan konunun kapandığı anlamına gelmemektedir.

İnanıyoruz ki, şayet bu olumsuzluğun nedenleri ve kimden kaynaklandığı somut olaylarla kavranırsa ve onların giderilmesine çalışılırsa, birlik perspektifinde TSİP ile TIP'in ilişkileri sağlıklılık kazanacak, daha önemlisi, böylesi bir zeminde —uzun olmayan bir erimde— iki parti arasındaki diyaloglar yeniden başlayacaktır.

Bu nedenlerden dolayı, TSİP ile TİP yakın geçmişte sözkonusu olan ilişkiler konusunu ilkeler ve gerçeklikler açısından sosyalist ve ilerici kamu oyunca bilinmesi ve TİP'in bu konudaki olumsuzluklarının eleştirilmesi gerekir. Ama bu eleştirilerin üslubunun iki parti arasında bulunması gereken dostluk ilişkilerine zarar vermeyecek tarzda yapılmasına özen gösterilmelidir.

Bu nedenle, TİP yöneticilerinin Partimize yönelttikleri ağır ve mesnetsiz suçlamalara, kullandıkları uy-

gunsuz üsluba karşı, aynı yöntemlere ve duruma düşmemek, TSİP'in sosyalist sorumluluğu gereğidir.

Çünkü, bilimin öngördüğü şekilde, Partimiz dünün sağlıklı değerlendirmesini yapmak, bu konudaki olumsuzlukları aşmak üzere onları göstermek, onlara neden olan kaynakları ve anlayışları eleştirmek... Fakat sosyalist politika da YARIN'ın taşıdığı önemi hiç bir zaman unutmamak dileğindedir.

Şayet sosyalist birlik sorununun TİP'le ilgili yanı bizce bitmiş olsaydı, Partimizin yayın organlarında bu konuda yaptığımız özlü açıklama ve eleştirilerle yetinir, ve deyim yerindeyse «bu defteri kapardık». Ama, sosyalist birlik ve solda güçbirliği konularında Türkiye İşçi Partisi'nin taşıdığı olumsuzlukları aşacağını düşünerek, konuyu ayrıntılı olarak ele almayı ve uyarılarımızı yinelemeyi gerekli görüyoruz. Çünkü, nasıl ki, yakın zamana değin, TİP kendisi dışında sosyalist kabul etmiyor ve birlik diye bir sorun tanımıyor idiyse, ama buna rağmen gerçeklerin dayatmasıyla, yanlış ve sağlıksız bir şekilde de olsa, şu ya da bu şekilde, birlik sorununa yaklaşmak gereğini duyduysa, TIP'in yarın bu olumsuzluğunu da aşarak, birlik meselesine sağlıklı ve bilimsel yaklaşması mümkündür. Şu halde, birliğin tutarlı ve kararlı savunucusu olan bir Parti'nin TSİP'in, bu gelecek perspektifi gözönünde bulundurması ve şu anda TİP'li arkadaşların duymadığı sorumlulukları dahi TSIP'in kendi üzerinde duyması sosyalist harekete gelecekte yarar getirecektir.» (TİP'in Çıkmazı, Ağustos 1969, sf. 21-23).

TSİP açısından bu sözler **bugün de aynen geçerlidir.** Oysa TİP yöneticileri birlik ve işbirliği sorununa değil, 14 Ekim seçimlerine önem verdikleri ve seçimleri solun bir iç çekişme alanı olarak gördükleri için, seçimlere doğru TSİP'e karşı giderek hırçınlaşmışlar ve serinkanlılıklarını tümüyle kaybederek şimdiye dek eşi görülmedik ithamlara ve ağır suçlamalara başvurmuşlardır. Önce, TİP'in bu artan olumsuzluğunu somut verilerle göstermek istiyoruz.

TİP'in KARA ÇALMA ÇABALARININ BOYUTU

TİP Başkanlık Kurulu üyesi Can Açıkgöz, GERÇEK gazetesinin günlük yayınlanması hakkında şu çirkin sözleri etmekten çekinmiyordu: «Bugünlerde sol'la yakından ilgilenmeye başlayan Hürriyet Gazetesi'nin «sol» bir günlük gazete çıkaracağı haberleri epeydir duyulmaktaydı. Daha sonra da bir partinin haftalık yayın organı olan bir derginin yayınını günlük olarak sürdüreceği öğrenildi. Hürriyet Gazetesi bu derginin günlük bir gazete olarak basılması için tesislerini açtı.» (Yürüyüş, 24 Eylül 1979).

Açıkgöz'ün yazısı, burjuvazinin bütün çabalarıyla TİP'i engellemek amacında olduğunu ileri sürüyor ve yukarıdaki sözlerle, bu çerçeve içinde TSİP'in de yer almış olduğu iddiasına kadar işi vardırıyordu. TSİP'in seçimleri sol içi bir mücadele arenası olarak görmediği açıkça belliyken, TSİP, aylar öncesinde TİP'e de seçim işbirliği çağrısı yapmışken, solda burjuvaziye karşı bir seçim bloku kurmak için ısrarla çırpınıp didinmişken, TİP yöneticilerinin böyle bir seçim blokunu ve işbirliğini reddettikleri herkesin malûmudur. TİP yöneticileri, seçim işbirliği çağrısını «manevra» diye yorumlarlarken, gerekçe olarak, yasal açıdan —seçim mevzuatı bakımından— seçimlerde siyasal partilerin işbirliği yapamayacağını söylüyorlar ve bir partinin asgari 15 ilde seçimlere katılması zorunluluğunu işbirliğine engel olarak gösteriyorlardı. Oysa TSİP, TİP'in bu mesnetsiz savından

önce de, sonra da, mevcut yasalar altında seçim işbirliği yapmanın tümüyle mümkün olduğunu somut ve geçerli çözümlerle önerdi.

TIP yöneticileri bu somut öngörüleri de yok sayıp, geniş kapsamlı bir seçim işbirliğini bütünüyle reddederken, yukarıya aktardığımız cümlelerde de görüldüğü gibi, **Gerçek** gazetesinin o dönemde günlük yayın çabasını karalamaya kalkıştılar ve burjuvazinin «TİP'e karşı TSİP'e yardım ettiğini» öne sürecek kadar serinkanlılıklarını kaybettiler. Hiç kuşkusuz, bu iddiayı öne sürmek TSİP'i yaralamazdı. Tersine bu iddia, kendi sahibini yaralardı ve nitekim de öyle oldu. Burjuvazinin TSİP'e yardım ettiğini söylemek, TİP açısından onur kırıcı bir davranış olarak tarihe gömüldü gitti...

Bu konuda bizce ilginç olan ve TİP'in en önemli temel yanılgılarından birisini oluşturan şey şudur: TİP'li arkadaşlar o sıralarda partilerini «işçi sınıfının biricik bilimsel sosyalist partisi» olarak gördükleri için Türkiye sosyalist hareketi içinde ve genel olarak solda yer alan tüm siyasal parti ve akımları ve onların siyasal çalışmalarını «burjuvazinin TİP'i engelleme çabası» olarak görmekteydiler. Bu nedenle de, seçim ortamında, kitlelerin politik dikkatlerinin yükseldiği bir ortamda, bilimsel sosyalist ajitasyon ve propagandayı gerek kadrolara ve ileri sempatizanlara, gerekse bu kanalla daha geniş kitlelere güncel olarak götürmek isteyen günlük **Gerçek** gazetesi girişimini de «TİP'e karşı bir girişim» olarak gösterdiler. Oysa, herkesin de gördüğü gibi, günlük **Gerçek**, bilimsel sosyalizmin birçok önemli temel teorik esaslarını —bilimsel propagandayı— güncel genel ve yerel ajitasyonla birleştiren ve burjuvaziye karşı mücadelede kullanılan bir merkezi ajit-prop aracıydı. Seçim platformunu solun iç çekişmesinin bir alanı olarak görmeyen TSİP, bu günlük gazetede TİP'in kendisine yönelttiği aynı anlamlı iki saldırgan ithamına cevap vermekten öte, TİP'le polemik yapmadığı gibi, tersine TIP'in demeçlerini de yayınlıyordu.

TİP yöneticilerinin aynı psikolojisi —kendileri dışındaki tüm sosyalistleri ve solcuları, TİP'e karşı burjuvazinin oyununa gelmekle suçlayan mantığı —soldaki herkese yöneldi. Örneğin, TSİP'in Devrimci-Demokratlarla işbirliği yapması da, TİP'li arkadaşlara göre «TİP düşmanlığı» idi. Hem de TİP'e göre bu seçim işbirliğiyle anti-TİP gayretlere bu kez de feodaller katılmaktaydı!

Gene, Beria Onger'in İstanbul'dan bağımsız aday olması da, TIP yöneticilerine göre burjuvazinin TİP'i engelleme çabalarının bir başkasıydı. Niyazi Ağırnaslı ve diğer bazı bağımsız adayların da adaylıkları aynı amacı taşıyordu.

Öte yandan, seçimleri boykot eden guruplar, gerçekte genel olarak tüm devrimci-demokratik harekete karşı zararlı bir tutum içinde oldukları halde, TİP'li arkadaşlar, boykotçuları da burjuvazinin salt TİP'i engelleme çabası olarak gördüler.

Böylece, TİP yöneticilerine göre seçim ortamında solda yapılan, olumlu, olumsuz her siyasal davranışın sadece ve sadece tek bir amacı vardı: «Büyük burjuvazinin TIP'i engelleme çabasına yardımcı olmak»...

BİRLİĞİ İNKAR POLİTİKASININ SÖYLETTİKLERİ

Bu yanlış mantık, yukarıda da belirttiğimiz gibi, TİP'in Türkiye'de bilimsel sosyalist hareketi kendisinden ibaret görmesi ve sadece kendisiyle özdeşleştirmesi gibi vahim bir yanılgıdan kaynaklanmaktaydı.

O sıralarda sosyalist hareketin bölünmüşlüğünü ve solun dağınıklığını bir türlü kabul etmeyi içlerine sin-

diremeyen TİP yöneticileri, böylesi bir yanlışın kurbanı olarak, gerek sosyalist hareket içinde, gerekse genel olarak solda yer alan herkesi ve her çabayı burjuvaziye onun anti-TİP planlarına koşut görüyorlardı.

Nitekim TİP başkanlık kurulu üyelerinden Yavuz Ünal, 13 Ağustos 1979 tarihli Yürüyüş dergisine yazdığı başyazıda şöyle diyordu:

«Çocuğum sol bölünmüştür diye sosyalizmin gücünü küçük göstermeye çalışanlara sakın inanma. Daha yolun başlangıcındayız. Sosyalizmin parlak ışığı kimilerinin gözünü kamaştırır. Yollarını şaşırırlar. Küçük hesapları vardır kimilerinin, ayrı baş çekmek isterler. Kimileri sosyalist görünüp seni sosyalizme düşman etmeye çalışır.»

Böylece, TİP'in 14 Ekim seçimlerine dek süren resmi politikasının bir yansıması olan bu sözlere göre sol bölünmemişti, bu iddiada bulunanlar «yollarını şaşırıp ayrı baş çekmek isteyen ve sosyalist görünüp sosyalizm düşmanlığı yapanlar» idi. Yavuz Ünal, «Tanı Bunları, Tanı da Büyü» başlıklı yazısında «çocuğum» dediği ve üstten bir aydın edâsıyla baktığı kitlelere burjuvaziyi, faşizmi, gericiliği tanıtırken, «sol bölünmüştür» diyenleri de onlarla aynı safa koyuyordu. Ahmet Arif'in ünlü Adiloş Bebe şiirinde, burjuvalara, militaristlere, ulusal baskıçılara ve feodallere söylediği «Bunlar engerekler ve çiyanlardır —Bunlar aşımıza ekmeğimize göz koyanlardır— Tanı Bunları —Tanı da Büyü» dizelerini, TİP başkanlık kurulu üyesi Yavuz Ünal, günümüze uyarlıyor ve ne yazık ki, engereklerin ve çiyanların arasına —faşistlerin, gericilerin, tüm sömürücülerin arasına— sosyalist hareketin birliğini ve sol'un birlikteliğini isteyenleri de katıyordu.

Bütün bunlar sosyalist hareket açısından gerçekten ibret vericiydi

Ne var ki, TİP yöneticilerinin çizdikleri bu tablolar bu kadarla da kalmıyordu. Onlar, TSİP'i, sosyalist hareket içinde yer alan diğer çeşitli siyasal güçleri «TİP'e karşı burjuvaziyle işbirliği» yapmak gibi, küfürlerin en ağırıyla suçlarken, her türlü yöntemi kullanmayı da mübah sayıyorlardı.

SÖYLENTİLERE DAYALI «BİLİMSEL SOSYALİST» POLİTİKA

Örneğin, TİP Başkanlık Kurulu üyelerinden Can Açıkgöz yukarıda değindiğimiz yazısında hiçbir mesnede dayanmayan şu iddiayı da ileri sürmekten çekinmiyordu:

«Birlikçi» bazı TSİP'liler ise, bazı illerde «solun birliğini» sağlamak için ittifaklar yapıyorlar. Türkiye İşçi Partisi düşmanlığı zemininde. Küskün CHP'lilerle de aynı işi yapmaya çabaladıkları iller var. Ama yine TİP düşmanlığı zemininde.. Bir ilde denen şu: «Seçimlerden sonra yeni bir parti kurulacak. Biz de içinde olacağız. Ama 14 Ekim'de evvela TİP'in boyunun ölçüsünü alması lâzım. Bunun için beraber olmalıyız.» TİP düşmanlığı, işçi sınıfı düşmanlığı, sosyalizm düşmanlığıdır. İşçi sınıfı düşmanlığı temelinde kurulacak bir parti ise «sahiplerine» hayırlı olsun.» (Yürüyüş, 24.9.1979)

Görüldüğü gibi, Can Açıkgöz, sadece TSİP'in Devrimci Demokratlarla yaptığı —ve TİP'e de önermiş olduğu— **merkezî seçim ittifakını** «TİP düşmanlığı zemininde» görmekle kalmıyor, aynı zamanda TSİP'in gene TİP düşmanlığı zemininde bazı «küskün CHP'lilerle» de aynı işi yaptığını öne sürüyordu. Nerede, hangi ilde nasıl ve ne biçimde olduğu belirtilmeyen, tümüyle soyut ve gerçek dışı bir iddiayla, TSİP'i karalamaya çalışıyordu. Açıkgöz'ün daha da ileri giderek, «bir ilde söylenen şu» diye yuvarlak bir girişle, «seçimlerden sonra bir parti kurulacağını ve TSİP'in

de bunun içinde yer alacağının söylendiğini» iddia etmeye uğraşıyordu.

Açıkgöz'ün iddiası tümüyle hayal mahsulüdür. TSİP üyeleri, genel başkanından en yeni aday üyesine kadar, bütünüyle homojen bir kollektivite oluştururlar. TSİP'de tek bir üyede bile, Parti görüşlerine ve politikalarına aykırı davranış yoktur. Çünkü bu kollektiviteyi saptayan şey ahbap çavuşluk ya da şekilsiz, ideolojisiz (veya ideolojide gevşek) bir birlik değildir. TSİP'in kollektivitesinin temeli, kişilere tapınmak ya da illüzyonlarla oyalanmak değil, kelimenin tam anlamıyla BİLİNÇ'dir... İdeolojidir. TSİP'in bunca yoğun ideolojik çalışması Parti'nin temel harcını oluşturur.

Belli ki, Açıkgöz'ün kastettiği yeni parti «DİSK partisi»dir. TSİP'in bu konudaki tutumu, bu söylentilerin ilk ortaya çıktığı 1978 Şubatından beri, yazılı olarak net ve kesindir. TSIP bu tutumunu TİP'den çok daha önce, kesin bir dille açıklamıştır. Aynı görüşleri yeri geldikçe yinelemiştir. Bunu TİP'li yöneticiler çok iyi bilir. Çünkü TİP yöneticileri, TSİP'le yaptıkları diyaloglarda birlik ve işbirliği değil, iltihak politikası güttükleri için, görüşmeler yarıda kaldığı zaman TİP genel sekreteri Sargın, TSİP'e yazdığı bir mektupta, görüşmelerin kesilmesinin nedenini —Yankı Dergisindeki asılsız bir dedikoduya dayanarak— «yeni Parti ile ilgili söylentilere» bağlamış ve bu söylentileri doğru saymıştı. TSİP'in bu konuda yaptığı yazılı yayınlara ve somut politikalara değil, Yankı Dergisine ve «söylentilere» itibar eden TİP yöneticilerine bu husus hatırlatıldığı ve eleştirildiği zaman, sözlü olarak özür dilemişlerdi.

Ne var ki, Açıkgöz aradan beş ay geçtikten sonra, bilinmeyen bir ilde, bilinmeyen bir «kişi»ye atfen aynı hayal mahsulü iddiayı, TSİP'e karşı bir suçlama vesilesi yapmaktan çekinmiyordu. Hem de aradan geçen zaman içinde TSİP'in merkez yayın organında aynı «parti girişimi» yeniden eleştirildiği halde...

TİP'li yöneticilere şu soruyu sormak isteriz: Sosyalist politika bu mudur? İşçi sınıfının ahlâkı, üslubu ve yöntemleri bu mudur?

Şimdiki DİSK yöneticilerinin işbaşına gelmesinden birkaç ay sonra bazı CHP'li sol kanat parlamenterlerinin de içinde yer alacakları bir «DİSK partisi»nin kurulacağı söylentileri ortaya atılıyor. TSİP organında böylesi girişimler daha baştan eleştirilip mahkum ediliyor. TSİP'in gösterdiği bu tepki, yazılı belge haline geçiyor. Aradan bir yıl geçiyor, DİSK'in 12.'ci kuruluş yıldönümü dolayısıyla TSİP'in yayın organında aynı konu yineleniyor ve böyle bir parti tasarısının solda kargaşayı arttıracağı söylenerek, bu gibi niyetlere bir kez daha ve netçe karşı çıkılıyor.

Daha sonra Yankı'da yer alan bir dedikoduyu TİP Genel Sekreteri kendisine «dayanak» yaparak, görüşmelerin TSİP tarafından «yeni parti girişimlerine» bağlı olarak kesildiğini söylüyor. Aynı günlerde, TSİP Merkez Yayın Organında, Yankı'nın bu dedikodusu sert bir dille eleştirilip, ilgili eski yazılardan yapılan alıntılarla bu iddia tekzip ediliyor.

Ama bütün bunlar yokmuş gibi, Can Açıkgöz, mevhum bir ilde, mevhum bir kişinin ağzından TSİP'e bir kez daha «DİSK partisi» girişimini yakıştırıyor. Buradan kalkarak da TSİP'in «sosyalizm düşmanı» ve «işçi sınıfı düşmanı» olduğunu kolaycacık «kanıtlamış» oluyor!

Sonuçta, seçimler gelip geçiyor. «DİSK partisi» niyet olmaktan çıkıp

somut girişime dönüşüyor. Bu konuda DİSK organından çıkan karara ilk tepki gene TSİP'den geliyor.

Bütün bu gerçekler ortadayken TSİP'i, TİP'e karşı burjuvaziyle işbirliği yapmakla suçlayacaksın. Binlerce partilinin ve sempatizanın sonsuz fedakârlığı ile seçim döneminde sosyalist ajit-prop görevini günlük yapmak amacıyla çıkarılan bir günlük gazeteyi, burjuvazinin oyunu gibi göstereceksin... Gene TSİP'in ilkeli, belgeli ve sistemli olarak kurduğu seçim ittifakını muhayyel yakıştırmalarla suçlayacaksın. Daha da ileri gidip, TSIP'in TİP'e karşı burjuvazinin yanısıra feodaliteyle de işbirliği yaptığını söyleyeceksin. Sonra, sayısız veriyi ve vakıayı yok sayarak, TSİP'i yeni parti girişimiyle suçlayacaksın. Buralara dayanarak da, TSIP'i işçi sınıfı düşmanı ilân edeceksin!

Ve bütün bunları da «işçi sınıfının biricik bilimsel sosyalist partisi» adına yapacaksın!

Acaba TİP yöneticileri bu tahripkar politikanın emekçi halka neye malolduğunu kavrayabildiler mi?

PARLAMENTER MÜCADELEYİ ABARTMANIN GÜNCEL BİÇİMLERİ

Ne yazık ki, TİP yöneticilerinin, bilimsel sosyalizm adına başvurduğu yöntemler bundan ibaret değil.

Örneğin, TSIP'in seçimlere «burjuvazi tarafından sokulduğunu» iddia ettiler.

TİP yöneticileri bunun da kanıtı olarak, seçimlere girmek için bir siyasal partinin tüm ilçeleriyle örgütlenmiş olması gereken il sayısı konusunu ele alarak, burjuvazinin bu konuda TSİP'e kolaylık sağladığını ileri sürüyorlardı. Daha önreden TSİP Merkez Yayın organında TSİP'in verdiği bilgilere ve Yüksek Seçim Kurulu'nun, hangi partinin, hangi tarihte ve hangi illerde, tüm ilçeleriyle örgütlenmiş olduğunu belirten Temmuz tarihli kararına rağmen, TİP yöneticileri gerçekleri tümüyle tersyüz ediyorlardı.

Bu iddia bütün boyutlarıyla TİP'in mantığını ve yöntemlerini yansıttığı için, üzerinde bir kez daha durulması gereken somut bir vakıadır.

TİP Genel Başkanı Sayın Boran, seçimlerden bir hafta önce Yürüyüş dergisine yazdığı başyazıya şöyle giriyordu:

«Burjuvazi bu seçimlerde elindeki bütün olanakları kullanıyor, oynayabileceği tüm kartları oynuyor.

Bu çaba ve oyunlar, ilk, hangi partilerin seçime girebileceği konusunda kendini belli etti. Önce tüm sol partilerin seçime girmelerini engelleme yoluna gidilmek istendi. Seçime katılabilmek için yasanın koyduğu, en az onbeş ilde tüm ilçeleri ile kurulmuş olma şartı yirmi üç ile çıkartıldı, komisyonda yasa tasarısı öyle kabul edildi. Türkiye İşçi Partisi'nin bu yeni şartı da yerine getirdiği anlaşılınca sözkonusu madde yeniden onbeş il şartına indirildi, hem de bu şartı kolaylaştıran bir değişiklik yapılarak. Yasaya ve bu seçimlere kadar uygulanan usule göre on beş ilde tam örgütlü olma şartının seçim döneminin başlangıç tarihinden en geç altı ay önce tamamlanmış olması gerekti. Sözkonusu madde Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülür ve karara bağlanırken, 15 ilde örgütlenmeyi tamamlama müddeti «seçim gününden altı ay önce» olmak üzere değiştirildi. Seçim döneminin başlangıç tarihi ile seçim günü arasında iki ay fark olduğu için, onbeş ili tamamlama konusunda partilere iki ay daha tanınmış oldu. Böylece Türkiye İşçi Partisinden başka sosyalist olma iddiasındaki iki partinin daha seçimlere ka-

tılabilmesi sağlandı. Ya tüm sol partiler seçime girmemeli, veya Türkiye İşçi Partisi seçime girebilecek durumda ise başkaları da girebilmeli, sosyalist oylar dağılmalıydı.

Partilere ek olarak bir de «bağımsız»lar seçim arenasında boy gösterince sol oyların dağılmasını sağlama açısından burjuvazinin tam istediği oldu.» (B. Boran, Yürüyüş, 8.10. 1979).

Öncelikle buradaki yanlış mantığa dikkatleri çekmek gerek. Sayın Boran siyasal partilerin seçimlere girme koşulunun zorlaştırılmamış, tersine iki ay daha kolaylaştırılmış olmasından yakınıyor. Yani, demokratik ilkeleri ve demokratikleşmeyi değil, anti-demokratik barikatların devamını, adeta savunuyor. Ve «TİP'in dışındaki iki sol partinin daha seçimlere katılıyor» olmasından rahatsız olduğunu açıkça belli ederek, bunu ve partiler dışındaki bağımsız adayları, burjuvazinin oyunu olarak görüyor. Bu yolla burjuvazinin sosyalist oyları dağıtmayı amaçladığını söylüyor.

Yani, örneğin TSİP ve soldaki bazı bağımsız adaylar seçime girmeselerdi, oylar TİP'de birleşmiş olacaktı. Ama ne yazık ki, TSİP burjuvazi tarafından seçime sokulunca, ve bağımsız adaylar da boy gösterince, oylar bölünmüş olacak!

Bir başka deyişle, şayet TSİP ve İstanbul'da Beria Onger, ya da diğer ilerici bağımsız adaylar seçime girmeselerdi, sol oyların hepsinin TİP'e geleceği varsayılıyor. Diyelim ki, böyle olsaydı, TİP, alınan oyların tümünü kendisine mi ait sanacaktı? Yani diyelim ki, TSİP yandaşı ya da sempatizanı olan on binlerce bilinçli emekçinin politik tercihi TSİP olsaydı, salt burjuvazinin engellemeleri nedeniyle TSİP 1977'deki gibi seçimlere sokulmasaydı ve bu oylar TİP'e gelseydi, TİP bu yolla bölünmüşlüğün bulunmadığını, kendisine oy veren herkesin TİP'i işçi sınıfının politik partisi olarak gördüğünü mü varsayacaktı? Aynı şekilde, Beria Onger de savunduğu siyasal çizgiyi temsilen seçime katılmamış olsaydı ve Beria Onger'in aldığı oylar TİP'e verilseydi, TİP o oyları da kendi hanesine mi yazacaktı?

Diyelim ki, Beria Onger dışındaki bağımsız adaylar da çeşitli illerde seçimlere katılmasaydılar ve seçime katılan partiler arasında TİP'i tercih etseydiler, bu ilerici oylar da TİP'in kendi oyları —ve en önemlisi— TİP'in «bilimsel sosyalist oyları» mı olacaktı!?

Burjuvazi tarafından seçime girmesi, yasalarla değil, fakat sonradan yapılan «düzeltmelerle» sağlanan SDP, diyelim ki, burjuvaziden bu yardımı görmeseydi ve seçimlere katılmasaydı ve diyelim ki oylar da dağılmayarak, TİP'e verilmiş olsaydı, TİP, o oyları da «bilimsel sosyalist oylar» olarak sayacak ve SDP'ye oy veremediği için TİP'e oy verenleri de TİP'in bilinçli oyları olarak mı görecekti?

Bu soruları daha çoğaltmak mümkün. Ama bunlardan çıkan temel sonuç, TİP'in parlamenter mücadeleyi abartması ve kendi deyimiyle, «sosyalist hareketin tekleşmesini» sandığa bağlamasıdır. Nitekim, 5 Haziran 1977 seçimlerinde TSİP seçime katılamadığı sırada, seçime sadece TİP girebildiği günlerde, TİP yöneticileri «böylelikle beş parti efsanesi sona ermiştir» diyerek, seçimlere sadece TİP'in katılmasını, sosyalist hareketin bölünmemişliğine, TİP'in tek parti olduğuna, «biricik bilimsel sosyalist parti» olduğuna kanıt olarak göstermişlerdi.

Bütün bunlar gösteriyor ki, parlamenter mücadeleyi ve oy sandığını, sosyalist hareket için belirleyici gösterge saymak politikası TİP tara-

fından 14 Ekim seçimlerinde de yinelendi.

TİP'İN GERÇEKLERE AYKIRI BEYANLARI

TİP yöneticilerinin bu temel yanılgısının yanısıra, sayın Boran'ın yukarıda dile getirdiği sözlerde gerçeklere tümüyle aykırı olan bir yan vardı. O da öteki sol partilerin TİP'in oylarını bölmek için burjuvazi tarafından seçimlere sokulduğu iddiasıydı.

Sayın Boran, yukarıda alıntı yaptığımız yazısından önce Anka ajansına verdiği demeçte de aynı iddiayı tekrarlamıştı. Yürüyüş'ün 1 Ekim 1979 tarihli sayısında tam metin olarak yer alan bu demeçte Boran şunları söylemekteydi:

«Türkiye İşçi Partisi Hareketinin ciddiyetinin ve gösterdiği gelişmenin herkes farkında ama CHP herkesten fazla farkında. Seçim yasasında yapılmak istenen ve gerçekleştirilen değişiklikle bu açıkça ortaya çıktı. Önce seçime girmek için şart koşulan tam örgütlü il sayısı 23'e çıkarılmak istendi: Maksat CHP'nin solundaki partilerin seçime girmelerini önlemekti. Ama TİP'in 23'ün çok üstünde ilde örgütlenmiş olduğu anlaşılınca, TİP oylarına talip olacak başka sol partilerin de seçime girebilmeleri için örgütlü il sayısı 15'de bırakıldı, üstelik eski yasaya göre iki aylık bir müddet ve olanak daha tanınarak. Diğerleri seçime böyle girebildiler.» (Yürüyüş, s. 234, sf. 6)

TİP Genel Başkanı'nın kamu oyuna duyurulmak üzere bir basın ajansına verdiği bu demeçte öne sürülenler, gerçektekinin tam tersiydi. Yani, burjuvazi bir siyasal partinin seçimlere katılabilmesi için bütün ilçeleriyle örgütlenmiş olması gereken il sayısını (barajı) 15'den 23'e çıkarmak isterken, onu bu tasarısındandan vazgeçiren (yani Nisan başında tam örgütlenmiş olduğu il sayısını 23 olarak tesbit ettiren) Parti, TİP değil, TSİP'di. Behice Boran'ın sözkonusu ajans demecinin gerçekleri tersyüz etmesi üzerine, zorunlu ve belgeli bir açıklama yapmak zorunda kalan TSİP Merkez Teşkilât Sekreteri, 7 Ekim 1979 tarihli Gerçek gazetesinde şöyle diyordu:

«...'TİP'in 23 ilin çok üstünde örgütlenmiş olduğu **anlaşılınca'** (siyahlar bizim) ibaresi düpedüz gerçek dışıdır. Çünkü TİP'in 23'ün çok üstünde ilde örgütlenmiş olduğu asla **anlaşılmadığı** gibi, bu konu Yüksek Seçim Kurulu'nun 18.7.1970 gün ve 423 sayılı kararıyla tüm partilere, bu arada TİP'e de açıkça bildirilmiştir...

Yüksek Seçim Kurulu'nun sözkonusu kararında şöyle denilmektedir:

«f) Türkiye İşçi Partisi'nin teşkilatını tamamladığı seçim çevrelerinin, Amasya, Ankara, Bilecik, Bursa, Çorum, Denizli, Eskişehir, G. Antep, Hatay, İçel, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muğla, Niğde, Tekirdağ, Kırşehir, Sakarya ve Nevşehir olmak üzere 21 ilden ibaret bulunduğu... anlaşılmış bulunmaktadır.»

Yüksek Seçim Kurulu bu tesbiti yaparken, TİP Genel Başkanının herkesten daha iyi bildiği gibi İçişleri Bakanlığı kayıtlarına dayanmaktadır. Ve Y.S. Kurulunun partilerin örgütlenme durumu ile ilgili kararları her zaman bu şekilde verilir. 5 Haziran 1977 seçimleri öncesi de benzeri kararlar aynı şekilde alınmıştır. Yani TİP şu veya bu sayıda ilde, ilçe örgütü kurma işlemini kendi kayıtlarına göre tamamlamış olabilir. Ama Y.S. Kurulu için esas olan İçişleri Bakanlığındaki bilgilerdir. Çeşitli engellemeler ve aksamalar nedeniyle fiiliyatta gerçekleşmiş olan örgütlenmeler İçişleri Bakanlığı kayıtlarına geçmemişse, yok sayılmaktadır. Nitekim TSIP, 5 Haziran 1977 seçimlerinde, gerekli örgütlenmeyi yaptığı halde İçişleri Bakanlığındaki kayıt eksiklikleri nede-

niyle seçimlere katılamamıştı.

Burada açıklamaya çalıştığımız nokta şu. Boran, TİP'in 23 ilden çok fazlasında tüm ilçeleriyle örgütlenmiş olduğunun CHP tarafından «**anlaşılması**» sonucunda, 23 ilde örgütlenme şartından geri dönüldüğünü iddia ediyor. Oysa Y.S. Kurulu kararından açıkça görüyoruz ki, böyle bir «**anlaşılma**» durumu asla olmamış. Hatta sözkonusu kanun değişikliği taslağının, TBMM'deki ilgili komisyondan geçmesinden sonraki tüm çabalarına rağmen, TİP ancak 21 ilde örgütlenebilmiş, yahut da CHP tarafından ancak 21 ilde örgütlendiği «**anlaşılmış**». Yoksa, 23'ün çok üstünde değil!

Bir de Yüksek Seçim Kurulu'nun TSİP'in örgütlenme durumu ile ilgili tesbitine bakalım.

«**g) Türkiye Sosyalist İşçi Partisi' nin teşkilatını tamamladığı seçim çevrelerinin Amasya, Antalya, Çorum, Burdur, Bursa, Denizli, Edirne, Eskişehir, G. Antep, İçel, İstanbul, Kırşehir, Kocaeli, K. Maraş, Muş, Ordu, Sakarya, Tokat, Trabzon, Uşak, Zonguldak, Isparta ve Tekirdağ olmak üzere 23 ilden... ibaret bulunduğu... anlaşılmış bulunmaktadır.**»

Demek ki, 23 ilde örgütlendiği «**anlaşılan**», sosyalist bir parti varsa, o TİP değil, TSİP imiş. «Anlaşılan» diyoruz, çünkü oy verme gününden 6 ay öncesine tekabül eden 14 Nisan 1979 tarihinde TSİP, YSK kararındaki illere ilaveten 8 ilde daha (Ankara, Aydın, Bilecik, Bolu, Çanakkale, Mardin, Rize, Samsun) yani toplam 31 ilde tüm ilçeleriyle örgütlüydü. Ama çeşitli anti-demokratik uygulamalar nedeniyle sözkonusu 8 ildeki örgütlenme durumu henüz «**anlaşılmış**» değildi. ...

Evet, burjuva partileri 23 il şartından 15 il'e yüzgeri ederlerken, bu yoldan sosyalistlerin seçimlere katılmalarını önleyemeyeceklerini **anlamışlardı**. Ama bu Boran'ın alt üstü ettiği gibi değil, tam tersine olmuştu. Yani **TSİP 23 il şartını yerine getirmiş olduğu için** 23 ilde ısrar etmenin bir yararı olmayacağı anlaşılmıştı. ...

TSİP 23 ildeki örgütlenmesini gerekli yerlere kabul ettirerek gerçekten demokratik bir görev görmüş, anti-demokratik bir değişikliği engellemiştir. Ama Boran'ın yaptığı gibi (üstelik olmayana dayandırmaktadır Boran) bunu kendine yontmamış, yani örgütlenme şartının 23 il'e yükseltilmesini savunma durumuna düşmemiştir. Şayet 23 il şartı gerçekleşseydi, bugün ne TİP seçimlere girebilecekti, ne TBP, ne de SDP. Bu partiler TSİP' in 23 il şartını gerçekleştirmesi karşısında, burjuva partilerinin yüzgeri etmeleri sonucu seçime katılma hakkını elde edebilmişlerdir. Ve TSİP buna — TİP'in yaptığı gibi— bozulmamaktadır. Aksine, üstüne düşen demokrasi görevini yerine getirmiş olmanın huzuru içindedir...» (Gerçek, 7.10. 1979).

Evet, sayın Boran'ın iddialarına, TSİP yöneticilerinin belgelere dayanan cevabı buydu.

Sayın Boran'ın iki kez yinelediği iddiaların aslı olmadığı böylece kanıtlanmış oluyordu. TİP Genel Başkanı, konulmak istenen 23 il barajını aşan tek partinin TSİP değil TİP olduğunu iddia etmekle kalmıyordu, yani «teknik bir hata» yapmakla yetinmiyordu. Boran, bu noktadan kalkarak, TSİP'in seçimlere «burjuvazi tarafından sokulduğunu» söylüyordu. Yani, sözkonusu burjuva engelinin geri püskürtülmesi başarısı, sadece ve sadece TSİP'in ciddi ve uyanık çabasıyla sağlandığı halde, bu başarıyı, o engele takılmış ve engeli aşamamış olan TİP'e mâletmekle kalmıyor, aynı zamanda gerçeğin tersyüz edilmiş bu hâlini, TSİP'i suçlamak için de kullanıyordu. Hem de TSİP'in burjuvaziden kolaylık görmüş olduğunu söyleyecek kadar ölçüyü kaçırıyordu Sayın Boran...

BİRLİĞİ SAVUNMAK SUÇU

Ve Anka ajansına verdiği demeçte de dikkat edileceği gibi, hiç bir ideolojik ayırım gözetmeden, TSİP'i de, anti-Sovyetik ve milliyetçi SDP'nin yanına koymaktan çekinmiyordu. Behice Boran bu partileri «TİP oylarına talip olacak başka sol partiler» diye niteliyordu. Bu sözler ne anlama gelirdi?

a) TSİP ile SDP arasında fark yoktu, çünkü TİP için önemli olan ideoloji değil, sadece ve sadece oydu...

b) TİP Genel Başkanı kendi partisine gelecek oyların bilinç düzeyine de pek aldırmıyordu. Çünkü **«TİP'in oylarına talip olan partiler»** demek, TİP'in oylarını seyyal ve akışkan görmekti. Şayet TSİP ve SDP seçime girmese, TİP'in oyları TİP'in «kendisinde» kalacaktı. Ama bu iki parti seçime girerse, TİP'in bir kısım oyları bu partilere kayacaktı. Böylece işçi sınıfımızın «biricik bilimsel sosyalist partisi»nin oyları, «başka sol partiler» seçime katıldığı takdirde o sol partilere kayabilecekti. Hele hele, bu partilerden bir tanesinin (SDP) üstelik de anti-sovyetizm ve anti-komünizm yapan bir parti olduğunu düşünürsek, TİP'in bu kaygısını anlamak mümkün değildi. TIP yöneticilerine göre, bilimsel sosyalist biricik partinin (TİP'in) muhayyel ve blok bir oyu vardı. Ama ne hikmetse, SDP gibi anti-sovyetik ve milliyetçi bir parti dahi, bu «bilimsel sosyalist oyları» TİP'i korkutacak ölçüde, abartıp götürebilecekti.

Bu ne biçim bir işçi sınıfı partisiydi ve onun muhayyel oyları ne nitelikteydi ki, SDP dahi bu partiden küçümsenmeyecek bir oy alabilecekti...

Sayın Boran aynı demecinde, **gerçeğin tersyüz edilmiş hâline dayanarak ve TSİP'le SDP'yi ayırdetmeksizin aynı kaba koyarak bu yolla** TSİP'i «burjuvaziden yardım almakla» suçladıktan sonra şöyle diyordu:

«Diğerleri seçime böyle girebildiler. Girdikten sonra da CHP'nin ve burjuvazinin istediği davranışlara yöneldiler. Kendilerini TİP ile yarışmaya, yarışabilmek için de onu suçlamaya kaptırdılar. TSİP, seçimlerde «politik ticaret metaı» hâline getirdiği «solda birlik» konusunu TİP'in aleyhine kullanmaya...»

Böyle diyordu TİP Genel Başkanı. Yani TSİP'i burjuvazi seçime sokmuş. Burjuvazi SDP'den hangi misyonu bekliyorsa, TİP'e göre, aynı burjuvazi TSİP'den de aynı misyonu beklemiş... Ve TSİP de burjuvazinin istekleri doğrultusunda davranmış... Ne yapmış? «TİP'i suçlamış»!... «TİP'le yarışmış»!...

TSİP'in seçim kampanyası boyunca, kampanyayı solun bir çekişme alanı haline getirmediğini, bizzat TİP'liler de biliyorlar. Bu nedenle, bu konuda da TSİP'i, SDP ile aynı kaba koymak, TİP'in o sıradaki oy kaygısından başka bir şeyi ifade etmemektedir... Kaldı ki, TSİP niçin TIP'le yarışmış olsun. TSİP, aylarca öncesinden TİP'e seçim işbirliği önerisi yapan parti değil midir? Ve bu somut, ciddi ve mümkün öneriyi, reddeden, üstelik de TSİP'i «mânevra yapmakla» suçlayarak reddeden TİP'in kendisi değil midir?

Üstelik TİP, yöneticileri, TSİP'in işbirliği çağrısını sadece manevra olarak suçlamakla kalmamışlar, TSİP'i aynı zamanda burjuvaziyle ve de feodallerle (aşiretlerle) işbirliği yapmakla da suçlamışlardır. Bundan daha ağır bir suçlamanın ne olabileceği gerçekten merak konusudur?

TSİP'in «solda birlik» konusunu TİP'in aleyhine kullanmaya kalkıştığı iddiası da ilginçtir. Bilindiği gibi, **birlik sorunu** TSİP'in temel politikalarından birisidir. Ve herkes biliyor ki, buna **karşılık** TİP'in uzun yıllar

birlik diye bir sorunu olmamıştır. Son zamanlarda TİP soruna yaklaşmaya başlamış, fakat konuyu birlik olarak değil, «tekleşme» olarak koymuştur. Nitekim, bu tekleşme doğrultusunda, TSİP'in TİP'e iltihak etmesini istemiştir. TİP'in birliğe aykırı tutumu ve aynı zamanda siyasal seçim işbirliğini reddeden tavrı kabahat olmuyor ama TSİP'in birliği savunması ve TİP'in hayati yanılgılarını eleştirmesi kabahat oluyor!

TİP yöneticilerinin TSİP'i burjuvaziyle ve feodalite ile işbirliği yapmakla itham etmeleri, hem de bunu gazete ajanslarında ve televizyonda açık açık söylemeleri «suçlama» olmuyor, ama TİP'in birlik karşıtı politikasını ideolojik yayınlarda sergilemek —üstelik de bu eleştirileri seçim kampanyası dışında tutmak— «suçlama» oluyor...

TİP yöneticileri burada da durmadılar. Behice Boran'ın TSİP'i «burjuvazi tarafından seçime sokulmuş olmakla» suçlayan sözleri, 7 Ekim tarihli Gerçek gazetesinde, belgeyle «tekzip» edildikten ve aradan tam beş gün geçtikten sonra, bu kez TİP genel sekreteri Sargın seçime iki gün kala radyo-televizyonda aynı iddiayı ve aynı suçlamayı tekrarladı.

Partisinin genel başkanının yaptığı «gaf» TSİP tarafından belgesiyle gösterildikten beş gün sonra Sargın'ın aynı gerçek dışı beyanda bulunması ve buradan kalkarak gene aynı dille TSİP'in burjuvazi tarafından seçime sokulduğu motifini konuşmasında işlemesi ve TSİP'i de SDP ile birlikte anarak, küçük düşürmeye çalışması ne anlama geliyordu?

Gerçekler ve belgeler bunca ortadayken, Sargın'ın yaptığının ne anlama geldiğini bizzat TİP yöneticilerine ve tüm TİP'lilere bırakalım... Ama **TİP genel sekreteri bu tutumuyla, ertesi gün son konuşmayı yapan TSİP Genel Başkanını cevap vermeye zorlamış oldu. Ve TSİP yöneticileri seçim** propagandasında TİP'le polemik yapmayı hiç düşünmedikleri halde, Sargın'ın gerçek dışı beyanıyla yaptığı emrivaki üzerine, bu beyanın asılsızlığını kanıtlamak zorunda kaldılar.

AŞIRETLERE YASLANMA İDDİASI

TİP'in seçim öncesinde TSİP'e yöneltliği saldırı üslubunda, TSİP'in aşiretlerle işbirliği yaptığı iddiası da yer alıyordu.

Bu iddia da, diğerlerinden tümüyle farksızdı, asılsızdı. TSİP'in Devrimci Demokratlarla yaptığı ittifakı, bu seçim işbirliğinin yazılı deklerasyonunu yok sayan ve bu işbirliğini belgelere rağmen «ilkesizlik» ile suçlayan TİP, burada da kalmayıp, «aşiret» suçlamasına kadar işi vardırıyordu.

Ama TİP'liler, TSİP ile Devrimci Demokratlar işbirliğinin hangi illerde, hangi feodallerle, nasıl işbirliği yaptığını bugüne değin somut yer, isim, vakıa göstererek kanıtlayabilmiş değiller.

Gerçekle uzak yakın ilişkisi olmayan «aşiret oyları» iddiasının üzerinde durmayı gerekli görmüyoruz. Çünkü öncelikle iddia sahiplerinin «şu oylar şu aşirettendi, şunlar da berikindendi» şeklinde somut kanıtlarla ortaya çıkmaları gerekir.

Ancak Doğu illerindeki seçimlerde «aşiret oyları» diye bir vakıa gerçekten var olduğu için bu noktada kafa bulandırabilecek iddialarına karşı bir kaç noktaya değinmeyi yerinde görüyoruz. Nitekim 1969 seçimlerinde Mehmet Ali Aybar'ın Adıyaman'da liste başı yaptığı bir TİP adayı 7.000 civarında oy toplamıştı!

Doğu'da alınan oylar neden «aşiret oyu» değildir?

Birincisi aşiretin oyu, usulen «aşiretin adamı»nda somutlanır. Oysa Doğu illerinde TSİP listelerinin başındaki adaylar, bırakın birer aşiretin önderi olmalarını, seçime katıldıkla-

rı illerin «hemşehrisi» bile değillerdir! Örneğin Mardin birinci sıra adayı Mahmut Oral Ergani'li, Siirt adayı Gani Sungur Diyarbakır'lı, Van adayı Kenan Bulut Siverek'li, Hakkâri adayı Mehmet Korkmaz Siverek'lidir.

İkincisi, aşiret oyları, genellikle belirli ilçelerde **yoğunlaşmalar** şeklinde kendini gösterir. Aşiretlerin yerleşme yerlerine göre bir aşiretin adayı kimi ilçelerde oyların büyük bölümünü alırken, kimi ilçelerde hiç oy alamaz! Şimdi TSİP'in —Devrimci Demokratlarla birlikte— en çok oy aldığı 2 ilin, Mardin ve Siirt'in, ilçelere göre oy dağılımına göz atalım:

MARDİN	Oy adet	%
Merkez	1 034	7.8
Cizre	2 458	38 8
Derik	2 314	26.9
Gergüş	378	4.0
İdil	1 588	30.5
Kızıltepe	4 970	23.5
Mazıdağı	730	12 5
Midyat	986	3.9
Nusaybin	1 468	12.7
Ömerli	126	2.7
Savur	253	3.4
Silopi	376	10.1
Toplam	16 681	13.6

SİİRT	Oy adet	%
Merkez	329	3.1
Batman	2 409	13.9
Bayhan	407	8.4
Beşiri	870	19.1
Eruh	1 473	18.4
Kozluk	2 831	26.2
Kurtalan	764	6.7
Pervari	85	3.4
Sason	2 250	28.6
Şırnak	932	20.3
Şirvan	41	0.8
Toplam	12 391	14 2

(Kaynak: TRT Seçim sonuçları)

Oyların her iki ilde ilçelere dağılışı, «aşiret oyları» olmadığının çok açık kanıtıdır. Çünkü, bazı istisnalar dışında oyların dağılımında, ne yoğunlaşma görülmektedir, ne de son derece düşük oranlar. Cizre dışında yüzde 30'u geçen oy oranı yoktur. Çok düşük oy oranları ise, gericiliğin kaleleri olan yerlerde gerçekleşmiştir. Bunlar dışında ortalamanın altındaki ve üstündeki dalgalanmalar tamamiyle mahalli toplumsal yapılardan ve yapılan çalışmaların yoğunluk dağılımından kaynaklanmaktadır.

O halde bu derece yüksek oy oranlarına nasıl ulaşılmıştır?

Kuşkusuz ki bunun **birinci nedeni TSİP ile Devrimci Demokratlar arasında sağlanan işbirliğidir.** Doğunun emekçi halkı çok özlediği ve beklediği böylesi bir işbirliğini oylarıyla desteklemiş ve teşvik etmiştir.

İkinci bir neden de kuşkusuz egemen burjuvazinin şoven baskıcı ve asimilasyoncu politikasına karşı halkta yükselen tepkinin güvenilir bir hedefe, bir işbirliğine, bir beraberce kurtuluş mücadelesine kanalize olmasıdır.

Ama ulusal demokratik harekete ve özlemlere kayıtsız kalan ve önemini kavrayamayan bir siyasal anlayış, hiç kuşkusuz, hem yapılan seçim ittifakını, hem de bu birlikçi politikanın ürünü olan seçim işbirliğinin kazandığı ortak başarıyı ucuz yoldan karalamak için, âfâkî bir suçlamaya gitmiştir. Doğu sözkonusu olunca, ortaya sürülecek suçlamanın kolayca «feodal destek» şeklinde biçimlenmesinin, durumu yakından bilmeyen ve olaya dışarıdan bakan TİP üyeleri ve sempatizanları için «inandırıcı» bir iddia olacağı umulmuştur.

Bu itham da, diğerleri gibi, bütünüyle mesnetsiz olduğu için, birincisi, gayri ciddi tutumun, ikincisi ise ucuz ama ağır suçlamaların bir başka örneğidir.

Gene bu konuda, seçim sonrasında da TİP yöneticilerinin Çark Başak'da ve Yurt ve Dünya'da yer alan iddiaları da tümüyle gerçek dışıdır. Kampanya boyunca, hep ortak görüşler ve hedefler, büyük bir ağırlıkla ön plana çıkarılmıştır. Tarafların siyasal bağımsızlığına ve özgül görüşlerine saygı gösterilmiş, ama önemle, ısrarla vurgulanan birlik noktaları olmuştur. Kaldı ki, tarafların esas çizgileri, maceracılığa, sol ve sağ revizyonizme kesinlikle karşı ve dünya sosyalist sistemine saygı temelinde olduğu gibi, özgül görüşler hiç de TİP'in iddia ettiği zıtlar değildir. Seçim propagandaların ana eksenini büyük ağırlıkla, söz konusu bildirge oluşturmuştur.

Gene seçim sonrasında TİP'in resmi yayın organında, ve TSİP ile Devrimci Demokratlar arasındaki ittifakı bütünüyle soyut ve önyargılı olarak suçlayan sayın Boran, seçim sonrasında müttefikler arasında «oy kavgası» alınan oyların kime ait olduğunun tartışmasının yapıldığını ileri sürüyor. (Çark Başak, sayı 13). Bunun kanıtı nedir? Nerede, kim, hangi oyun taraflardan kime ait olduğunun tartışmasını yapmıştır? Sayın Boran böyle bir tartışmayı, ya da yazılı polemikleri hangi yayın organında okumuştur? Değilse, kim nerede, ne söylemiştir? Varsayımlarla, kanıtsız iddialar ileri sürmek bir genel başkana yakışır mı?

SEÇİMLERDEN ASIL DERS ÇIKARMASI GEREKEN KİM?

TİP yöneticileri seçimler sonrasında önemli bir düş kırıklığına uğradılar. Çünkü, sosyal pratik birlikçi eğilimlerin, merkezi seçim ittifakının ve yerel demokratik eylem birliklerinin isabetliliğini, ayrılıkçı tutumların ise yanlışlığını kanıtladı.

Sadece bu dahi, TİP için ders çıkartılması gereken önemli bir sonuçken, Çark Başak dergisi, gene yakışıksız tavrından vazgeçmedi. Çark Başak dergisi, TİP'in güttüğü birlik dışı politikanın özeleştirisini yapacağı yerde, TSİP'in birlik politikasına çatarak mesafe alacağını sanıyor.

15.'inci sayıdaki bir yazıda şöyle deniliyor:

«Bilindiği gibi TİP ile TSİP arasındaki birleşme görüşmeleri sürerken, araya 14 Ekim seçimleri sorunu girdi. Ve birlik sorunu TSİP için bir anda «seçim işbirliği» sorunu haline dönüştü.»

Düzeltip geçelim. Birlik görüşmeleri TİP'in 18.4.1979 tarihli, TSIP'in TİP'e katılmasını içeren ara protokolü üzerine nihai olarak kesilmişti. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bundan çok sonra 17 Mayıs tarihinde TİP'e 14 Ekim seçimlerini de içeren bir işbirliği çağrısı yapmıştır. Çünkü hayat sürmektedir. Faşist terör ve gericilik tırmanmaya devam etmektedir. İki parti arasında siyasi birlik görüşmeleri kesilmiştir ama küsüp oturmak bilimsel sosyalistlerin işi değildir. İki parti pekâlâ demokratik alanda işbirliği yapabilirler ve yapmalıdırlar. Nitekim birlik görüşmelerinin kesilmesi üzerine TSİP'in TİP'e yazdığı mektup şöyle bitiyordu:

«Özet olarak, sosyalist birlik yolunda partilerimizin birleştirilmesi ve bunun ideolojik birlik temelini somutlayacak program ya da ona baz olacak metnin belirlenmesi konusunda olduğu gibi, birleşik partinin alacağı isim konusunda da, Türkiye İşçi Partisi'nin birliğe ve birleşmeye henüz doğru bir biçimde yaklaşmadığını, bugünkü verili durumda her iki partinin nicel gelişkinlik düzeyleri arasında kayda değer bir fark bulunmadığını TİP'in henüz kavramadığını üzülerek gözlemekteyiz.

Bu nedenle Türkiye İşçi Partisi'nin bu anlayışı değişmediği sürece partilerimizin sağlam ideolojik temelde ve geniş kitlelerin sosyalist birlik

gereksinmesini kucaklayacak biçimde birleşmelerine olanak görmemekte, ama partinizin gelecekte soruna doğru yaklaşacağına olan umudumuzu korumaktayız. Genel Yönetim Kurulumuz istenilen sonuca ulaşmamış olmakla birlikte iki parti arasında diyalog kurulmuş olmasını geçmişe nazaran olumlu bir gelişim saymakta ve bu diyalogların sosyalist birlik perspektifini yitirmeksizin dostça ilişkilere dönüşmesini arzulamaktadır, ve bu konuda üstüne düşen görevleri yerine getirmeye kararlıdır.

Öteden beri savunageldiğimiz ve Partilerimizin arasında gerçekleşmesini dilediğimiz ve bundan sonra da dileyeceğimiz iş ve eylem birlikteliğinin, iki parti arasında siyasi ve örgütsel birlik hedefine ulaşılmasını yakınlaştırıp kolaylaştıracağı inancımızı sürdürmekteyiz.

Dostça selamlarımızla.»

Yani açıkça görüldüğü gibi, TSİP, TİP'in ara protokolla bir kere daha kanıtlanan iltihakçılığını kamuoyu önüne getirip onu teşhir etme yolunu seçmemiş, dostça diyalogların devamını istemiş. Çünkü TSİP gurupsal çıkar peşinde koşmuyor. İşçi sınıfının çıkarlarını her şeyin üstünde tutuyor. 14 Ekim seçimlerinde Halk Partisinin iflas edeceğini o zamandan kestiriyordu. Bu yüzden, seçimlerde işbirliği hayati bir önem taşıyordu. İşçi sınıfını yanıltmayı amaçlayan yeni parti girişimlerinin de önünün kesilmesinde, böyle bir bloğun kurulması ve başarısının büyük rol oynayacağını görüyordu. İşte bu yüzden 17 Mayıs'ta TİP'e işbirliği çağrısı çıkarıldı.

TİP ne yaptı? Neden iş ve eylem birliğini kabul etmeyeceğini göstermek yerine, yine kendi ilhak anlayışı yüzünden kesilmiş olan siyasi birlik sorununu tekrar aynı içerikle, yani iltihak önerisiyle ortaya sürdü. Hem de bunu kamuoyuna birleşme diye takdim ederek. Ama aynı anda TSİP'e, «TİP'e katılın» içerikli bir mektup göndererek yaptı!

Bir yandan da, seçim işbirliğinin yasalara göre mümkün olmadığı yolunda, mesnetsiz iddialar ortaya sürdü.

Çark Başak'ın aynı yazısında şöyle deniyor:

«18 Haziran 1979 tarihli Birlik Dergisinde yayınlanan «1979 seçimlerinde CHP'nin Solundaki Güçlerin Siyasal İşbirliği İçin» yazısında soruı şöyle kaleme alınıyordu. «14 Ekim seçimlerine sosyalist hareketten katılacak iki parti bulunmaktadır: TSİP ve TİP. Fakat gerek genel sosyalist hareket içindeki, gerekse tüm devrimci demokratik mücadele saflarındaki siyasal çizgiler bu iki partiden ibaret değildir. TSİP, seçimlere parti olarak katılsın, ya da katılmasın **soldaki tüm siyasal güçlerin** ortak bir platformunun kurulmasını öngörmekte ve bu doğrultuda ısrarlı bir uğraş sürdürmektedir.» (Birlik, sayı 18 s. 11).

'Soldaki tüm siyasal güçler' tanımlamasının içine ise yine kendi ifadeleri ile «CHP'nin solunda kalan ve maoculukla işbirliği içinde yeralmayan 'tutarlı devrimci, ilerici, demokrat nitelikli' kişiler giriyordu. Bunlar seçimde bir işbirliği yapabilirler, ortak bir seçim platformu oluşturabilirlerdi. Ve tabii en önemlisi de bunun 'ısrarlı takipçisi' TSIP, bir kez daha kamuoyu önünde kendini en 'birlikçi' gösterme fırsatına kavuşmuş oluyordu.

Bütün bunlar ne adına yapılıyordu? Seçimlerde kitlelere sosyalizm bir alternatif olarak götürebilmek adına. Bunun için biraraya gelecek, bir ortak seçim platformu oluşturacak çeşitli siyasi çizgiler, kendi bağımsızlıklarını koruyarak, tertipledikleri ortak eylemlerde herbiri kendi hedeflerini kitlelere ulaştırmaya çalışarak, hatta propaganda konuşmalarında birbirine

çok ters düşen görüşlerini kitlelere sırasıyla aktararak bir seçim işbirliği gerçekleştirmiş olacaklardı.» (Çark Başak, sayı 14 (70).

Nereden belli bu? TSİP işbirliği çağrısı yapmış. İşbirliği gerekli mi, değil mi? Gerekli olduğuna karar veriliyorsa oturulur konuşulur. İlkeler tartışılır. Sonra da bu işbirliği temeli etrafında en geniş beraberlikleri toplamaya çalışılır. Bir gurup gelir de «ben işbirliğine gelirim ama, kendi borumu öttürürüm!» derse onunla işbirliği yapılmaz. Sorun temel ilkeler etrafında toplanabilecek en geniş birlikteliği yaratma sorunudur.

Hayır! TİP lafı dolaştırmasın. Çünkü TİP yöneticileri seçimleri de kapsayan bir işbirliğine hiç bir zaman taraftar olmadı. TSİP'in işbirliği anlayışı «yanlış» olduğundan değildi seçim işbirliğinin reddedilmesi.

Kendine güvenen bir hareket gelir; «şu, şu ilkeler etrafında varım» der ve ikna edebileceğine, olumluluğun hakim olacağına inanır. TİP'in hesabı başkaydı. «Koskoca almaşıksız parti», TSİP gibi «anafor bir akım»a seçimlerde haddini bildirmeliydi!... Ve siz de o yolu tuttunuz.

Nitekim, TİP'de parlamenter mücadeleyi ve oy sandığını solun kendi iç mücadelesinde bir araç olarak görmek yanılgısı, Sayın Boran'ın gene Yürüyüş Dergisine yazdığı bir başyazıda açıkça kendisini gösteriyordu. Behice Boran, seçim kampanyası başladığı sıralarda, 20 Ağustos tarihli Yürüyüş'de «Seçimler ve Türkiye'nin Aydınlık Geleceği» başlıklı yazısında şöyle diyordu:

«...'Solun bölünmüşlüğü' propagandasının sürekli geliştirildiği, sol içinde belirsizlik ve bulanıklığın sürdürülmek istendiği bugünkü durumda önem taşıyan nokta, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin —Türkiye İşçi Partisi'nin— alacağı oylar olacaktır. İşçi sınıfının yıllardır sosyalizm doğrultusunda bir çizgi üzerinde gelişen bilimsel sosyalist hareketinin örgütü olan bu partinin alacağı oylar, devrimci çekirdeğin kitleler içinde tutunup gelişmişliğinin bir ölçütü olacaktır.

Umut bu çekirdekte, onun daha da gelişmesi ve güçlenmesindedir. Politik yelpazenin sol kesimindeki bulanıklığa, öz ve biçimden yoksun akışkanlığa o son verecektir. Birlik, eştürden olmayan karmakarışık bir kalabalığın her ne surette olursa olsun biraraya gelmesiyle değil, kitlelerin ve ilerici kuruluşların işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin oluşturduğu çekirdeğin etrafında örgütlenip biçimlenmesiyle gerçekleşecektir.»

Görüldüğü gibi, bu satırlar,

a) Sosyalist hareketin birliği sorununu tanımıyor,

b) Bilimsel sosyalizmin cephe ve ittifaklar politikasını reddediyor,

c) Solun birliği sorununu TİP etrafında toplanmaya bağlıyor,

d) 14 Ekim'de TİP'in alacağı oyları, TİP'in «öncülüğünün» kitleler içindeki ölçütü olarak sayıyor. Yani TSİP'i seçimlerde «yenmeyi», böylece «bölünmüşlük masalına» artık bir son vermeyi hedefliyor. Açıkça görüleceği gibi, bu sözler seçimleri solda bir iç yarış gibi görmenin ifadesiydi.

EYLEM BİRLİĞİ SORUNU

TSİP bir yandan da demokratik işbirliği yapılmasını niye zorunlu görüyordu? .

Çark Başak'taki yazıda Dimitrov'dan bir alıntı var. Onun 3. Enternasyonalin 7. Kongre raporunda yer alan şu sözleri söz konusu ediliyor: (Biz kendi çevirimizi aktarıyoruz)

«Niçin siyasi birliğin önşartı olarak önce eylem birliği gerçekleştirilmelidir?

Çünkü sermayenin ve faşizmin saldırısını püskürtmek, işçilerin çoğunluğu kapitalizmin alaşağı edilmesi

için ortak bir siyasi platformda birleşmeden önce de mümkündür ve zorunludur. Oysa proletaryanın mücadelesinin anahatları ve hedefleri üzerinde görüş birliğine ulaşmak (ki bu olmadan partilerin birleşmesi imkansızdır) oldukça uzun bir zaman gerektirir. Ve görüş birliğine ulaşmanın en iyi yolu sınıf düşmanına karşı bugünden birlikte savaşmaktan geçer. Birleşik cephe kurmak yerine derhal birleşmeyi önermek, arabayı atın önüne koşmak ve ondan sonra da arabanın yol alacağını hayal etmektir. Bizim için siyasi birlik sorunu çoğu Sosyal Demokrat önderler için olduğu gibi bir manevra olmadığı içindir ki biz siyasi birlik mücadelesinin en önemli aşamalarından biri olarak gördüğümüz eylem birliğinin gerçekleşmesinde ısrarlıyız.» (G. Dimitrov, Seçilmiş Eserler, Sofya, 1972, C. 2, sf. 80).

Evet bu satırlar sosyal demokrat partilerle bilimsel sosyalist partilerin birlik sorunu ile ilgili olarak kaleme alınmıştır. Ve evet, TSİP ile TİP'in eylem birliği ya da birlik sorunu bir işçi sınıfı partisiyle bir sosyal demokrat parti arasındaki ilişki gibi değildir.

Ama niçin altını çizdik? «Birlik sorunu» kelimelerinin? Çünkü 7. Kongre sırasında bilimsel sosyalist partilerle sosyal demokrat partilerin bir birlik sorunu vardı. Bu gün var mı?

Bir birlik sorunu olduğu zaman bilimin, deneylerle zenginleşe zenginleşe gösterdiği yöntem her zaman geçerlidir. Daha 9 Nisan 1979'da Birlik gazetesinde «Faşizme Geçit Vermemek İçin» başlıklı yazımızda aynı alıntıyı yapmış ve şunları söylemiştik:

«Görüldüğü gibi 3. Enternasyonal'in Genel Sekreteri, eylem birliğine büyük önem vermekte, siyasi birlik için eylem birliğini ilk şart olarak belirlemektedir.

Bu noktada ülkemizdeki durumla, Rapor'da söz konusu edilen ve komünistlerle sosyal demokratların birliğini öngören siyasi birlik arasında önemli farklar olması genel prosedürü değiştirmez.» (Birlik, 9 Nisan 1979, sayı 8, sf. 9).

Çünkü siyasal-örgütsel birlik sürecinde eylem birliği ertelenemez.

Belirtelim ki, biz, iki platformdaki birlikten birini diğerinin önüne koyuyor da değiliz. İkisi birbirini güçlendirerek sürebilir diyoruz. «Ben seninle siyasi birlik (!) yaparım. Ama antifaşist güçlerin biraraya getirilmesinde gücümü seninkiyle birleştirmem» mantığını hiç anlamıyoruz, ve antifaşist platformda gücünü bizimkiyle birleştirmekten kaçınanların siyasi örgütsel birlik meselesinde içten olduğuna inanmıyoruz. Nitekim olup bitenler bunu doğrulamış ve TİP, birlik görüşmelerini iltihak protokoluyla bağlamak istemiştir.

KENDİNİ DAYATAN PRATİK

TSİP'in, yukarıda bir bölümünü yayınladığımız mektubunda şöyle bir ibare vardı:

«...ama **Partinizin gelecekte soruna doğru yaklaşacağına olan umudumuzu korumaktayız.»**

Seçimlerden sonra hayatın zorlamasıyla TİP'in birlik sorununa eğilmeye başladığını gösteren izlenimler vardır.

Şimdi bu vargıya yol açan bazı alıntılar yapalım. İlk alıntı sayın Behice Boran'dan.

«...**TİP'i bilimsel sosyalist bir parti, en azından, yegane parti olarak değilse bile, bilimsel sosyalist bir parti olarak kabul etmeyen taraflarla biz biraraya gelerek birlik konuşmaları ve birlik anlaşması yapmayız.»** (Çark Başak, sayı 13, (69))

Demek ki;

1 — TİP işçi sınıfımızın «biricik» ve «almaşıksız» partisi değildir.

2 — Biraraya gelerek birlik konuşması ve birlik anlaşması yapıla-

bilir. (Ancak geçmiş dönemde TİP'in «birlik» derken «iltihak»ı kastettiği unutulmamalıdır.)

Alıntıya devam edelim;

«...solda birlik söz konusu olduğu zaman bu, tutarlı ve ilkeli bir birlik olacaktır. Çünkü solda bilimsel sosyalist çizgide olarak nitelenebilecek parti ve hareket ancak üçtür.»

Eksik olan bu tespitin neden 4 yıl önce yapılamadığının cevabını gene Boran veriyor:

«Biz umut ettik ki, ve ben özellikle kendi şahsım adına söyleyeyim, çok kuvvetle umut ettim ki, Türkiye'de egemen sürükleyici, yönlendirici hareket kısa sürede Türkiye İşçi Partisi olacaktır. Ama 4.5 senelik uygulama sonucunda gördük ki, yaptığımız tesbit şudur ki, biz bu sürede bu güçte bir parti haline henüz gelmedik. Bu bizim başarısızlığımız oldu. Aynen kabul ediyor ve not ediyoruz.» (Çark Başak, aynı sayı).

Doğru ama bir konu yeterince açık değil. Başarısızlık somut vakıayı, yani TİP'in ideolojisiyle, politikalarıyla, geçmişiyle, geniş bilimsel sosyalist kadroların özlemlerine uygun bir parti olmadığını tespitte mi başarısızlık vardır? Yoksa TİP'i 4,5 senede hareketi çekip götürecek bir parti yapamamanın, —«örgütlenme hatalarına, eksikliklerine dayanan»— başarısızlığı mıdır söz konusu olan?

Birliği gündeme alan politikanın bir başka göstergesi de, TİP Başkanlık Kurulu üyesi Yavuz Ünal'ın Yurt ve Dünya'nın Kasım 1979 tarihli 18. sayısından.

«Bilimsel sosyalist hareketin önündeki ağır görevlerin üstesinden gelebilmesi ancak birlik sağlanarak yaşama geçirilebilir... Birlik büyük, çok büyük bir davadır. Birlik Devrim davasıdır.»

Biz bu yaklaşımın gelişmesini, içinde taşıdığı çelişkileri aşarak sağlık kazanmasını diliyoruz. Yazımızı da eleştiri konusu yaptığımız Çark Başak'taki söz konusu yazının bitiş paragrafı ile bitiriyoruz.

«Ama bunlar aşılacak. Aşılmak zorunda. Umulur ki, seçim sonuçları ve seçimlerden sonraki tartışmaların ortaya koyduğu somut durum, daha önceki düşünce ve davranışları bir eleştiri süzgecinden geçirip yeniden değerlendirme olanağını verir ve bugünkü durumu aşmaya yardımcı olur.» (Çark Başak, sayı 14 (70), sf. 10-11).

ilke 50 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ